

CHLOE ARIDJIS

CARTEA NORILOR

Strada Ficțiunii

EDITURA ALLFA

Strada Ficțiunii - Contemporan

O tânără mexicană se îndrăgosteşte: nu de un bărbat fascinant, ci de un oraş frământat de istorie. Tatiana ajunge la Berlin după ce câştigă, în Mexic, un concurs de limbi străine – oraşul este un premiu, o nălucă, şansa de a scăpa de un destin deja hotărât. Dar oraşul poate fi şi mofturos, fragil, schimbător ca un amant. Uneori adoptată şi protejată, alteori respinsă ca un organ transplantat, Tatiana este purtată de misterul Berlinului până la porţile obsesiei. Când face cunoştinţă cu Doktor Friedrich Weiss, un istoric excentric pasionat de trecutul nazist şi comunist al oraşului, ea porneşte într-o călătorie plină de surprize.

Vocea editorului Cu cât explorează mai mult subteranele Berlinului și ale propriei conștiințe, Tatiana constată că misterele puse sub lupă se adâncesc, în loc să se limpezească. Un debut rafinat, *Cartea norilor* își hipnotizează cititorul prin atmosfera visătoare, plină de poezie urbană, și prin muzicalitatea stilului.

„Un roman profund emoţionant, al unei tinere scriitoare cu un imens talent.“

Paul Auster

„Un debut halucinant... Are aceeaşi putere de a te ţine prizonier în lumea lui pe care o au visele. O viziune proaspătă şi originală.“

Junot Díaz

www.all.ro

ISBN 978-973-724-363-8

CARTEA NORILOR

Strada Ficțiunii

Mergi pe o stradă. Cosmopolită. Straniu familiară. Cu miros de mare, de scorțișoară sau de cerneală. Trecătorii par manierați. Nonconformiști. Plini de umor. Ai căutat mereu strada asta. Paralelă cu modele. Perpendiculară pe modern. Nouă. Efervescentă. De tradiție bună. Cu seraiuri, *palazzo*-uri și hamace. Cu zgârie-nori și arcade. Cu clădiri invizibile. O stradă care se construiește pe măsură ce ți-o imaginezi.

Iată-l și pe omul cu umbrelă colorată, care știe drumul, dar se lasă purtat de suflul imaginației. Ghidul tău. Și, cum pe Strada Ficțiunii contează și plimbarea, nu doar destinația, dă mai întâi un tur.

Turul Clasic. Urmărește dreptunghiul colorat. Te vor acompania doar clasicii care au trecut testul timpului.

Turul Contemporan. Urmărește pătratul colorat. Te vor întâmpina autori care nu scriu neapărat pentru premii și vei descoperi debutanții chiar de la debut.

Turul Bestseller. Urmărește cercul colorat. Ești în rețea cu scriitori din cele mai fierbinți topuri ale lumii.

Chloe Aridjis

Photo credit: © Laureana Toledo

Chloe Aridjis s-a născut la New York, în 1971, și și-a petrecut anii copilăriei în Olanda și Mexic. A studiat literatură comparată la Universitatea Harvard și este doctor în filologie al Universității Oxford. În 2005, a publicat un volum de eseuri, *Magic and the Literary Fantastique in Nineteenth-Century France*. A publicat articole în reviste și ziare din Anglia și Mexic. ***Cartea norilor*** (*Book of Clouds*, 2009) este romanul său de debut, a fost tradus în opt limbi și a primit Prix du Premier Roman Étranger în Franța, în 2009.

Vocea autoarei

„Dacă ar fi să numesc tema principală a romanului, aceasta ar fi alienarea urbană. Mai precis, dezrădăcinarea și exilul. Straturile arhitectonice ale unui oraș își pot găsi corespondența în straturile conștiinței, în sedimentele individuale sau colective care se acumulează în timp. În acest sens, Berlinul este un oraș-palimpsest."

Chloe Aridjis

CHLOE ARIDJIS

CARTEA NORILOR

Traducere din limba engleză şi note de
Ioana Pricop

EDITURA ALLFA

Pentru părinții mei și pentru Eva

11 august 1986
Berlin

Pe vremea când Reichstag-ul nu mai era decât o biată siluetă carbonizată și scheletică a ceea ce fusese cândva, iar Poarta Brandenburg mai degrabă împiedica trecerea, l-am văzut pe Hitler. Era o seară în care rămășițele morale ale orașului ieșeau la suprafață, plutind ca niște bucăți de lemn și apoi scufundându-se la loc pe fundul apei, ca să se fărâmițeze mai departe și să putrezească.

Berlinul a fost ultima oprire în călătoria noastră europeană – traseul începuse în Spania, traversaserăm Franța, Belgia și Olanda – și în curând aveam să zburăm înapoi peste Atlantic, spre casă, pentru a începe noul an școlar. Cei doi frați ai mei, care încă fremătau de energie, se văicăreau că trebuie să plecăm. În fiecare oraș și orășel, o ștergeau peste noapte și nu se întorceau decât la micul dejun, răspunzând cu mormăieli, printre sorbiturile din cafea, ori de câte ori cineva făcea aluzie la sumele de bani cheltuite degeaba pe camerele de hotel. Pe de altă parte, cele două surori ale mele, pline de povestiri și suvenire, erau disperate să le descarce undeva, iar părinții erau obosiți și gata să se-ntoarcă acasă. Ca să nu mai spun că folosiserăm șaizeci la sută din banii pe care tocmai îi moșteniserăm de la bunicul, iar restul de patruzeci de procente se presupunea că fuseseră puși deoparte pentru magazinul nostru de delicatese, aflat în veșnică extindere.

În ultima seară, după o cină timpurie, mama și tata ne-au anunțat că ne duc la o demonstrație împotriva Zidului Berlinului, pentru a protesta la împlinirea a douăzeci și cinci de ani de existență a acestui „simbol al Războiului Rece". Mai devreme sau mai târziu dădeai peste el, oriunde ai fi mers în Berlin, chiar și

când am vizitat Studiourile Hansa, unde obișnuiau să înregistreze Nick Cave și Depeche Mode, sau magazinele care vindeau haine second-hand la kilogram. Oriunde ne-am fi îndreptat, est, vest, nord sau sud, nu dura mult până ne loveam de cortina de ciment imposibil de dat la o parte și de care nu se putea trece. Mă rog, asta era senzația noastră, așa că ne-am gândit că trebuie să protestăm și noi împotriva acestei structuri aparent nesfârșite, care limita chiar și mișcarea *noastră*, deși eram doar șapte turiști care vizitau pentru prima dată orașul.

Când am ajuns la locul demonstrației, pe partea vestică a Porții Brandeburg erau adunați deja mii de oameni, tineri, vârstnici, copii care alergau de colo-colo, punkiști cu căței, rockeri, femei tunse scurt, bărbați în salopete albastre – o radiografie, aș zice privind înapoi, a ceea ce era Berlinul de Vest în zilele acelea. Majoritatea oamenilor rămăseseră în picioare, dar erau și grupuri mari așezate pe caldarâm, cântând și scandând și trecându-și sticle de bere de la unul la altul. Cu două seri înainte, așa auziserăm, începuse să se formeze un lanț uman de-a lungul Zidului, cu țelul de a acoperi toți cei o sută cincizeci și cinci de kilometri ai săi.

În acest timp, pe partea estică, bărbați cu uniforme cenușii și căști de oțel mărșăluiau în sus și-n jos pe Karl-Marx-Allee[1]. Îmi imaginam ciocniri dramatice între metal și carne, între ordine și haos, între omogenitate și diversitate, dar știam că, în realitate, aceste ciocniri erau cu mult mai abstracte. Părinții intenționaseră să ne ducă peste graniță ca să ne arate „adevărata față a comunismului", însă apăruse o problemă misterioasă cu vizele noastre, așa că am rămas în vest toată săptămâna, încercând să ne imaginăm cum era viața pe partea cealaltă, tot mai intrigați de concepte ca „partea asta" și „dincolo".

Oamenii continuau să sosească. Cântatul și scandatul au devenit mai puternice și de-abia auzeam când cineva din familia mea se apleca să-mi spună ceva, ca și cum în acea seară limba noastră ar fi fost suspendată și germana era singurul mijloc de

---

[1] Bulevard socialist grandios, construit în Berlinul de Est între anii 1952 și 1960.

comunicare. Existau însă și alte căi de a comunica, astfel încât, cu mult înainte de-a ne alătura lanțului lung care urmărea întreg Zidul, m-am trezit că-l țin de mână pe un bărbat cu coadă de cal și geacă de piele neagră, până când unul dintre frații mei a insistat să facem schimb de locuri. Am încercat să-mi imaginez miile de oameni aflați de-a lungul Zidului Berlinului, cu care aveam să ne unim prin acest gest de solidaritate, dar m-a luat amețeala, așa că mi-am îndreptat atenția asupra punkiștilor care se hârjoneau în apropiere cu câinii lor, aruncându-le niște obiecte care arătau a tenişi uzați și pe care animalele alergau să-i aducă înapoi. Apoi punkiștii aruncau momeala în altă direcție, ratând uneori ținta și lovind pe careva în cap sau în umăr, lucru care le stârnea hohote de râs furtunoase.

Se lăsase întunericul. Unii dintre organizatori au venit în mulțime, împărțind lumânări. Unii participanți au refuzat și și-au aprins brichetele. Dincolo de marea de lumini, Reichstag-ul părea și mai mohorât și mai părăsit, iar Poarta Brandenburg, cu Nike, zeița victorioasă, și cu cele douăsprezece coloane dorice ale ei, părea și mai fantomatică în crepuscul. Nu departe de noi, un punkist mai în vârstă, care avea o torță în mână, a sărit pe zid și a urlat câteva cuvinte către Est; cuvinte pline de furie, deși noi n-am înțeles ce spunea. Din cealaltă parte, ne-a spus mama, ochi nevăzuți îi urmăreau fiecare mișcare. Nu părea să fie cineva în turnurile de pază de dincolo, dar noi ne imaginam bărbați cu căști rotunde, cu ochi de vultur, supraveghind îndeaproape manifestația, gata să se năpustească asupra oricui ar fi făcut vreun pas în teritoriul lor.

Am rămas la demonstrație până când lumânările au ars de tot și gazul brichetelor s-a terminat și glasurile au răgușit, până când ceasurile noastre arătau miezul nopții, iar oamenii și-au strâns lucrurile și-au început să plece. Ne-am urmat părinții în josul străzii, apoi pe multe alte străzi, în direcția în care părea că se îndreaptă toată lumea. N-a fost chip să găsim vreun taxi, a trebuit să mergem cu U-Bahn-ul[1]; am coborât cu puhoiul de

[1] Metroul berlinez.

lume la stația Gleisdreieck, ca un monstru urlător cu opt sute de capete.

Mulțimea agitată a făcut imposibilă apropierea de automatele de bilete, așa că atunci când următorul tren a oprit în stație, am sărit în el fără să mai plătim. Aveam senzația că e una dintre acele seri când era permis orice. În vagon s-au înghesuit sute de oameni, era imposibil să te întorci și, din cauza căldurii, mi se părea că puloverul s-a transformat într-o cămașă de forță, dar n-aveam loc să-l dau jos. După ce am tras fermoarul și am reușit să scot o mână afară, am văzut că ai mei se aflau în celălalt capăt al vagonului; zăpăciți, ne urcaserăm probabil pe uși diferite, iar acum zeci de corpuri stăteau între noi, deși nu prea conta, pentru că știam unde să cobor și, ca într-o compoziție cubistă bizară, tot ce vedeam erau colțuri și fragmente din fețelor lor decupate, buzele mamei, nasul tatei, părul surorii mele, și-mi amintesc cum îmi spuneam că amalgamul acela ar fi fost mult mai captivant sub forma unei ființe compozite, cârpite aleatoriu cu părți din fiecare, în locul pachetului complex de șase persoane, de care eram legată pentru tot restul vieții.

Trenul și-a continuat călătoria, așa că m-am apucat să studiez pasagerii care stăteau în apropierea mea, pe scaune sau în picioare. Vagonul părea cuprins de o bucurie generală, iar eu am început să mă simt ca într-o colivie, deși una populată cu specii mai puțin neobișnuite decât cele de acasă. Grupuri de păsări mari, negre și cenușii, cu moțuri blonde râdeau și spuneau glume, în timp ce păsări maronii, murdare, cu pene zburlite, fluturau sticle de bere. Niște păsări serioase citeau ziarul de seară, altele erau aplecate asupra careurilor de cuvinte încrucișate, iar cele mai mici, puține la număr, scoteau câte-un piuit răzleț, ca și cum ar fi fost conștiente de ierarhie, neștiind însă prea bine unde le era locul. Apoi am remarcat o pasăre, una cu penaj neobișnuit, care, spre deosebire de celelalte, nu părea că vrea să atragă atenția asupra ei. Pe scaun, chiar în fața mea, stătea o femeie foarte bătrână, ai fi spus că avea aproape o sută de ani, cu un batic care-i încadra fruntea foarte largă, ce se ivea asemenea unei planete furioase. Avea ochi negri, adânciți în orbite, și o față pătrată, cu fălci mari, incredibil de masculină. Înfiptă și țeapănă,

bătrâna stătea pe locul ei, cu mâinile încleștate pe geantă și privind drept înainte.

Chipul fălcos, fruntea nesfârșită, ochii afundați în orbite, totul părea familiar și mi se părea că mai văzusem chipul acela, doar că în alb-negru. Pentru că stăteam chiar în fața ei, puteam să o studiez bine și, cu cât o priveam, cu atât eram mai convinsă... Da, era Hitler, Hitler deghizat într-o femeie bătrână, mergând către vest! *Ăsta-i Hitler*, mi-am zis, *nu-ncape nicio îndoială că-i Hitler!* Bătrâna avea aceeași formă a feței, aceiași ochi negri, fruntea înaltă... iar apoi, privind-o din nou, am observat chiar și un pătrat adumbrit acolo unde ar fi fost mustața. M-am holbat și m-am tot holbat, înlemnită, îngrozită, uimită de ceea ce vedeam. Deodată, trenul s-a smucit la o curbă. Tresărind și aruncată fiind înapoi în prezent, femeia și-a îndreptat în cele din urmă privirea în sus și m-a surprins holbându-mă la ea. Nu-mi venea să cred: Hitler se uita în ochii mei! Cel puțin preț de câteva secunde... Femeia s-a încruntat și s-a uitat în altă parte, apoi s-a întors iarăși către mine și a zâmbit slab, abia mișcându-și buzele, probabil pentru a se face plăcută, din moment ce holbatul meu părea s-o fi tulburat.

Inima îmi bătea cu putere. Chipul din fața ochilor mei, plus căldura înăbușitoare din vagon ar fi putut produce oricui un infarct, chiar și mie, care aveam paisprezece ani – deși un infarct la această vârstă era mai plauzibil decât să-l vezi pe Hitler în U-Bahn, deghizat într-o babă. Cum era posibil, mă întrebam eu, ca la patruzeci de ani de la război să mă trezesc față în față cu diavolul însuși, chiar diavolul acela al cărui nume umbrea aproape fiecare priveliște din viața mea aflată la început? I-am făcut cu mâna fratelui meu, Gabriel, care s-a uitat din întâmplare la mine, făcându-i semne disperate să vină, chiar dacă trebuia să-și croiască drum prin mulțime; s-a uitat însă la toți nemții masivi care se aflau între noi și a ridicat din umeri. Apoi am arătat înspre părinții mei, îndemnându-l să le atragă atenția, dar prostul a ridicat din nou din umeri și s-a întors cu spatele la mine. Mama, cu nasul într-un ghid turistic, era o cauză pierdută, la fel și tata, ocupat să descifreze semnele de pe pereții vagonului. Cele două surori ale mele nu-mi dădeau nicio atenție, băgate

una într-alta și șușotind, ignorând tot ce era în jur. Nici măcar nu-l vedeam pe celălalt frate, baricadat de cel puțin zece oameni.

Toată familia mea stătea pironită în U-Bahn, ca niște stâlpi metalici, în timp ce eu mă aflam la un pas de Hitler, fără niciun martor. Spre marea mea uimire, *nimeni altcineva* nu părea să o fi remarcat pe bătrâna cu batic. Păsările erau prea ocupate cu umflatul în pene și cârâiturile gregare ca să le mai dea atenție tovarășilor de călătorie, cu atât mai mult celor așezați mai jos de ei, pe o altă rămurică. Totuși, cum se putea să nu-i observe nimeni fruntea, ochii și pata întunecată dintre nas și buza de sus, când combinația acestor trăsături era bătătoare la ochi, atât de obscenă, reală, palpabilă și prezentă?

Am pătruns mai adânc în vest. Trenul a oprit la Wittenbergplatz și apoi, după câteva minute, la Zoologischer Garten. Zeci de oameni au coborât, și vagonul s-a mai golit, însă familia mea a rămas pe loc. Acum, că mulțimea se rărise, deși între noi se aflau încă multe persoane, am observat niște bărbați voinici postați la fiecare dintre cele patru uși ale vagonului, patru ulii de șaizeci-șaptezeci de ani, toți îmbrăcați în pardesiuri lungi și cenușii. Era august, nu aveai nevoie de asemenea haine croite dintr-un material atât de gros, că aproape nu făcea cute, iar eu nu m-am putut abține să mă-ntreb dacă nu cumva ascundeau arme sub ele.

Aveau privirea ațintită asupra bătrânei. Din când în când, câte unul se întorcea pentru a scruta pasagerii din jurul femeii, monitorizându-le mișcările cu ochi mijiți, însă în majoritatea timpului nu făceau decât să o privească. *Ăștia-s foștii oameni ai SS-ului*, mi-am zis eu, *o păzesc pe babornița incognito, agenți secreți în vârstă, care au supraviețuit războiului și în ultimii patruzeci de ani au trăit ascunzându-se cu Führer-ul lor*. Bătrâna a ridicat o mână pentru a-și aranja baticul. Două dintre gărzi s-au încordat, confundând, preț de o clipă, gestul cu un ordin. N-am mai suportat și am încercat din nou să le fac semn alor mei, dar mama nu-și dezlipea privirea de pe ghidul turistic, tata, de pe afișele din vagon, surorile mele erau scufundate în pălăvrăgeala lor, iar frații mei cine știe la ce se uitau.

La Sophie-Charlotte-Platz, bătrâna s-a ridicat de pe scaun și a trecut pe lângă mine, împungându-mă cu umărul ceva mai tare

decât ar fi fost normal. M-am dat la o parte. În câteva secunde, cei patru bărbaţi şi-au părăsit posturile de la uşi şi s-au grupat, formând un cerc strâns în jurul ei. Trenul a ajuns în staţie. Doi dintre ulii au coborât primii din tren, apoi bătrâna, urmată de ceilalţi doi. Grupul cenuşiu debarcase. Uşile s-au închis şi trenul, cu greutatea considerabil redusă, şi-a continuat drumul.

Nimeni din familie nu m-a crezut, nici măcar frate-meu, Gabriel, care era cel mai destupat la minte din gaşcă. Mi-au spus că era absurd: Hitler se împuşcase în buncărul lui, în 1945. Ştia toată lumea. Craniul îi fusese găsit de sovietici şi era expus într-un muzeu din Moscova. Dovada era mai mult decât suficientă. Punct.

Trei ani mai târziu, Zidul a căzut. Iar eu, într-un fel sau altul, am crescut.

Din fericire, noul cartier era lipsit de referințe, banale sau nostalgice, iar apartamentul satisfăcea toate criteriile obișnuite: la cincisprezece minute de parc, la zece minute de un monument istoric și la cinci minute de o patiserie, iar restul conta prea puțin. Aveam să mă adaptez. De când mă întorsesem la Berlin, în 2002, locuisem deja în Charlottenburg, Kreuzberg și Mitte, iar acum, poate tardiv, având în vedere cât de repede se schimbau lucrurile, era timpul să încerc Prenzlauer Berg. După cinci ani, ceva încă îmi dădea ghes să-mi caut o locuință nouă la fiecare zece sau douăsprezece luni. Spațiile deveneau prea familiare, prea elastice, prea comode. Plictiseala și exasperarea năvăleau peste mine. Și, evident, deși nimic nu se schimba cu adevărat de la un acoperiș la altul, îmi plăcea să defilez cu iluzia că se iveau mici variații, că ceva se reînnoia cu fiecare mutare.

Ultima mea locuință avusese niște tavane de două ori mai înalte ca mine, podele de lemn, ferestre duble cu mânere de alamă și o cadă sovietică din aluminiu, datând de prin 1980 și care încă avea lipită pe o parte eticheta fabricii. Una peste alta, era o afacere bună pentru trei sute de euro pe lună și fără-ndoială un pas înainte față de ultima mea locuință, aflată într-o intersecție aglomerată din Kreuzberg. Ca multe dintre clădirile vechi, și aceasta avea un corp frontal, unde am locuit eu, iar în spate o curte interioară, *Hof*-ul, închisă pe toate cele trei laturi de mai multe apartamente. Lipsite de vedere la stradă, aceste locuințe se bucurau în schimb de liniște și de niște mici balconașe. Unele familii erau foarte mândre de aranjamentele lor florale, grădini miniaturale care țâșneau din ciment; pentru cei care nu erau pasionați de floricultură, acest spațiu suspendat suplimentar era

folosit pentru a depozita orice obiect care n-avea loc în casă, de la mese de plastic și scaune de birou, până la biciclete și stative pentru uscat rufele. Puteam să mă uit la aceste balcoane de la fereastra bucătăriei mele, de unde aveam și o priveliște generoasă a *Hof*-ului, deși preferam să mă concentrez pe stejarul bătrân care se înălța în mijloc, mascând delicat, cu trunchiul lui gros și frunzele uscate, un șir urât de tomberoane.

În după-amiaza cu furtuna, cuprinsă de obișnuita neliniște iscată de prea mult timp petrecut între patru pereți, mi-am pus o haină pe mine și-am încuiat ușa de două ori. Pe stradă, o adiere domoală a tulburat crenguțele arborilor, fără să le clintească pe cele mai mari. Era sfârșit de august și aerul era stătut, cam umed. M-am oprit în fața clădirii și, încercând să mă hotărăsc încotro s-o iau, am observat un chip brăzdat de riduri și doi ochi cercetându-mă atent din spatele perdelei de dantelă a ferestrei de la parter. Alte două chipuri, la fel de impasibile, se ițeau în spatele lui. Erau vecinele mele de jos, trei femei foarte bătrâne, cel mai probabil văduve de război, iar până atunci singurele vecine pe care le zărisem. Încă nu schimbaserăm nicio vorbă, dar eram convinsă că sosirea mea le oferise material de discuție pentru ceasurile lor pustii și lipsite de iubire.

Cât despre ceasurile mele pustii și lipsite de iubire, felul în care le petreceam varia de la o zi la alta și de la o săptămână la alta. Bănuții care mai picau de-acasă mă ajutau să suplimentez micile economii pe care le făcusem din salariul de la ultima slujbă, ca asistenta asistentului de editor, la o revistă de psihologie mediocră. După șase luni, n-am mai vrut să aud de undele schimbătoare ale creierului uman, mult prea multe pentru a mai ține socoteala, și nici despre cum să tratăm patologiile care ne bântuie pe toți. Ca o chestiune de principiu, mi-am dat demisia cu o zi înainte de momentul în care plănuiau să-mi rezilieze amărâtul de contract. Mă simțeam amețită de la mirosul de naftalină al lui Herr Schutz, angajatorul meu, care roia în juru-mi în vreme ce îmi goleam sertarele biroului și ștergeam toate fișierele personale din computer. Am înghesuit totul într-o plasă de

cumpărături de la Aldi, în timp ce Schutz se foia, învăluit într-un nor de camfor, ca să se asigure că nu iau ceva ce nu-mi aparține.

În colțul patiseriei din apropierea casei, unul dintre localurile acelea cu șiruri lungi de tarte cu fructe, plăcinte umplute cu cremă și brioșe cu glazură de un roz radioactiv, am văzut patru băieți stând în jurul unei femei cu pălărie, așteptând-o să deschidă o pungă de hârtie. Patru perechi de mâini nerăbdătoare s-au întins spre prăjiturile cu scorțișoară care erau scoase una câte una din pungă. Pe neașteptate, o rafală de vânt a zburat pălăria de pe capul femeii, dar copiii nici n-au băgat de seamă. Înainte ca femeia să reacționeze, un curier care era în trecere a sărit de pe bicicleta lui galbenă, alergând să i-o aducă înapoi. Un patiser privea întreaga scenă din prăvălie.

Ziua a devenit și mai înăbușitoare și, în timp ce umblam pe străzi, fără vreo țintă, mă simțeam prinsă într-o coloană de aer fierbinte. M-am oprit în fața ferestrelor sparte ale fostului local Café Titanic, într-o vreme plin de viață, iar acum părăsit, având firma pe jumătate acoperită de un covor de iederă. De la câteva uși mai jos, dintr-un anticariat, ieșea miros de lac; în fața magazinului, două mese de mahon lustruit, stinghere în noua lor așezare, se clătinau pe pavaj.

Neliniștea din aer devenea tot mai apăsătoare, așa că m-am hotărât să mă întorc acasă. O pungă de plastic, stafia părăsită a obiectului pe care îl purtase cândva, a fost adusă de o rafală de vânt către mine și mi s-a agățat de picior, preț de câteva secunde, până când am reușit să scap de ea. În copaci, păsările se agitau nervoase, dar nu se zăreau nicăieri: când m-am uitat în sus, n-am văzut niciun cioc, nicio gheară sau urmă de fulg. Apoi, dintr-odată, s-au oprit. Cerul se întunecase parcă și mai mult, iar la orizont se ridicau formațiuni de nori cumulonimbus[1], amenințători și plumburii.

Temperatura se schimba cu repeziciune, aerul fiind împins de noi turbulențe. Începeau să se legene și crengile mai groase ale copacilor. Totul era în mișcare. Fulgere orbitoare brăzdau

---

[1] Aluzie la un personaj-cheie, pe care naratoarea îl va cunoaște mai târziu.

cerul, urmate la o secundă sau două de un bubuit grav și constant. Era ca și cum o turmă de vite, mânate de descărcările electrice uriașe, ar fi scăpat pe străzile Berlinului. Am grăbit pasul.

A început să plouă. Picăturile au devenit din ce în ce mai mari și mai dese. Nu a trecut mult și străzile s-au transformat într-un vertij de forme grăbite. O femeie încovoiată, ascunsă sub umbrelă, se împleticea asemenea unei ciuperci coșcovite.

La intrarea în clădirea în care locuiam, am observat-o pe una dintre bătrâne la fereastră, uitându-se după semne, cum facem toți. La vederea mea, s-a retras iute în spatele perdelei de dantelă. Ajunsă în apartamentul meu, am trecut repede prin toate camerele, ca să închid ferestrele pe care le lăsasem deschise – erau doar două, în bucătărie și în dormitor, dar m-am chinuit un pic cu ele. Presiunea din ce în ce mai mare se lupta să intre peste mine, o forță uriașă șuierând prin fiecare crăpătură, ca și cum vânturile prevestitoare ar fi căutat să se adăpostească din calea unui stăpân care le mâna. A trebuit să împing zdravăn. Din sufragerie vedeam vârfurile copacilor îndoindu-se și zbuciumul tendelor sub respirația furtunii. Totul era în mișcare.

După ce-am închis ferestrele, n-a mai rămas nimic de făcut decât să m-așez la masa din bucătărie și s-aștept să treacă furtuna. În câteva secunde, întreaga clădire s-a cutremurat din temelii, cred că doar un centimetru, poate mai puțin, ținând piept vidului furios de afară. Simțeam cum încearcă să ne absoarbă în haos, în uzina de energie care ar fi putut să alimenteze un orășel timp de un an de zile. Ploua cu găleata, năvalnic, cu un zgomot asurzitor, ca și cum zece mii de acvarii s-ar fi răsturnat deodată. Eu stăteam la fereastră, doar două foițe de geam despărțindu-mă de torent, privind cum ploaia lua cu ea praful de pe geamurile mașinilor, promisiunile din fața împlinirilor, o pasăre mică din cuibul ei.

Cu toate acestea, clădirea în care locuiam a rezistat eroic în fața asaltului vântului, ploii și tunetelor. Neizbutind s-o smulgă din temelii, furtuna s-a îndepărtat, în cele din urmă. A fost o furtună de vară clasică, o fabrică de zăpușeală. Întâlnirea noastră a fost chiar scurtă, câteva minute, cel mult, iar după ce clădirea s-a oprit din clătinat, am făcut un tur al casei, să văd ce s-a schimbat. Totul era la locul lui, obiectele de pe mese și de pe

rafturi nu se mișcaseră, nici măcar paharul cu apă de la marginea patului nu părea să se fi vărsat. Furtuna nu lăsase nicio urmă, sau cel puțin așa părea, până ce-am observat praful. Urme mari de praf, ridicate dintre scândurile dușumelei. Fiecare cameră, cu excepția băii, care avea linoleum pe jos, era brăzdată de omizi lungi de praf. Mizeria și praful zecilor de ani, m-am gândit eu, scoase la suprafață de forța pură de absorbție. Era ca și cum s-ar fi dezlănțuit o armată de termite. Mi-a luat douăzeci de minute ca să mătur tot, apoi încă douăzeci m-am plimbat prin casă, cu o presimțire tot mai puternică că, deși furtuna se îndepărtase, ceva din fundația clădirii se mutase, imperceptibil, scoțând la iveală noi linii de fractură.

A doua zi după furtună, cerul a fost senin, un albastru tulburat doar de dâra albă lăsată de vreun avion. Când ceasul din bucătărie a bătut ora două, m-am hotărât să ies la plimbare, ca să văd ce schimbări avuseseră loc. Era duminică, ziua ideală pentru hoinărit, chiar mai bună decât sâmbăta, iar eu simțeam nevoia să ies din casă.

De când m-am mutat la Berlin, am devenit o profesionistă a timpului pierdut. Era imposibil să țin socoteala tuturor orelor care treceau. Limbile ceasurilor de perete sau a celui de la mână tot o luau înainte sau rămâneau în urmă, fără noimă. Orașul funcționa după propriul timp. Zilele se încheiau și eu mă întrebam ce s-a întâmplat, cum să disting ziua de azi de cea de ieri, iar pe aceasta din urmă, de ziua dinainte. Problema se acutiza când eram între slujbe. Însă, indiferent de perioada în care m-am aflat, întotdeauna am preferat așteptarea weekendului în locul weekendului propriu-zis. Poate din cauza faptului că, după cinci ani petrecuți în oraș, încă nu aveam pe cineva cu care să-mi petrec duminicile. Avusesem câteva relații, care duraseră câteva săptămâni sau luni, ca cea cu studentul visător, dar răvășit de la Humboldt sau cu actorul răgușit de la Volksbühne, nedespărțit de bereta lui de tweed, dar nimic n-a durat și nici măcar n-a lăsat o portiță deschisă, astfel încât, în fiecare zi de duminică, soarele aducea cu el întrebarea: cum să umplu orele? N-aveam nicio problemă să-mi petrec zilele de luni până vineri singură, sâmbetele erau neutre, dar cu duminicile trebuia să mă răfuiesc. Există

solitudine, dar există și singurătate. De luni până sâmbătă, zilele erau marcate de solitudine, dar duminicile solitudinea se transforma în altceva. Nu doream *neapărat* să-mi petrec duminicile cu cineva, dar în acele zile pur și simplu mi se reamintea, cu tonul sâcâitor pe care doar duminica îl are, că eram singură.

Ziua de după furtună era una dintre acele duminici. Am luat o jachetă și am pornit spre Wasserturm, un vechi turn de apă înconjurat de magazine și restaurante. Se răcorise, orașul era amorțit, totul părea să fi pălit. Am trecut pe lângă Bar Gagarin, din colț, întrebându-mă dacă să intru sau nu. Din câte-mi aminteam, serveau borș de casă, cu felii groase de pâine. Cum stăteam eu așa, încercând să mă hotărăsc dacă să intru sau să continui plimbarea, un cățel negru, fără păr a apărut de nicăieri. Era un cățeluș, cu pielea uscată și întinsă precum a unui rinocer și avea o creastă neagră și rară, care pornea din partea de sus a frunții și mergea până la ceafă. Coada și-o ținea undeva jos, vârâtă între picioare, aproape ascunsă vederii, iar organele genitale îi erau la fel de negre ca tot restul pielii.

Toată lumea l-a observat în aceeași clipă și m-am uitat amuzată cum nemții care luau prânzul afară și-au lăsat furculițele și cuțitele și se holbau neîncrezători, neștiind, evident, cum să clasifice acea arătare cu formă și mers de cățel, dar căruia îi lipsea cealaltă trăsătură distinctivă, și anume blana. L-am recunoscut imediat pe acest Xoloitzcuintle, Xolo pe scurt, membru al unei străvechi rasei canine din Mexic, care, în mitologia aztecă, avea rolul de călăuză a sufletelor oamenilor în Mictlan, al nouălea și cel mai de jos cerc al lumii labirintice subpământene, către locul odihnei veșnice. Se spune că în toată lumea există doar patru mii de patrupede Xolo, însă iată că unul era aici, la un colț de stradă din Berlin, într-o duminică răcoroasă de august.

Inconștient sau pur și simplu nepăsător la mulțimea de ochi sfredelitori, cățelul m-a zărit și s-a îndreptat repede și cu pași mărunți către locul în care mă aflam. Și-a ridicat capul și mi-a privit îndelung chipul. Avea ochii întunecați și strălucitori, radiind ceva indescifrabil, aproape preistoric. M-am aplecat să-l mângâi; pielea îi era neobișnuit de caldă, în ciuda aerului răcoros, și am pipăit un neg închis la culoare pe obrazul lui, de unde răsărea un smoc de păr aspru. I-am cerut chelneriței un castron

cu apă. Cățelul a lipăit-o în câteva secunde, cu limba uimitor de roz în comparație cu negrul trupului.

— E cățelul tău? m-a întrebat chelnerița. Am dat din cap că *nu*, deși eram foarte tentată să zic că *da*.

— Ei, cine știe de unde-o fi venit...

M-am lăsat pe vine și am murmurat câteva cuvinte în urechea lui Xolo. Să-l iau acasă, m-am întrebat, sau să-l duc la plimbare? Dar dacă stăpânul lui era la o altă cafenea din piațetă? Totuși, nu părea că ar aparține cuiva. M-am hotărât să dau o raită prin zonă și să mă gândesc la variante. Mi-am adus aminte că auzisem odată că pielea căților Xolo era deosebit de sensibilă la vânt și la soare și că expunerea prelungită la acești factori de mediu putea duce la tot felul de erupții cutanate. Cine avea grijă de cățelul ăsta în Berlin și cum reușea să facă față iernilor nemțești? După secole de încălzit sufletele în timpul vieții și de călăuzire a lor pe tărâmul morții, asta era tot ce primea în schimb? M-am hotărât să-l iau acasă.

Însă, când m-am întors în Gagarin, după opt minute, cățelul dispăruse. Doi tineri care se sărutau la o masă mi-au spus că se îndepărtase nu cu mult timp în urmă, luând-o spre Kollwitzplatz. Nu știam dacă să-i cred, păreau destul de rupți de realitate, dar, cum n-am dat de câine nicăieri în apropiere de Wasserturm, am ajuns la concluzia că într-adevăr plecase și mi-am petrecut restul după-amiezii cercetând fiecare stradă și fiecare piață din apropiere. La un moment dat, am avut impresia că l-am zărit, însă era doar o umbră sub o bancă din parc. Când s-a întunecat, am renunțat și-am pornit spre casă, dându-mi seama că avea să fie camuflat de întunericul nopții. Săptămâna următoare am revenit în fiecare zi în piața Gagarin, doar pentru a o auzi pe chelneriță confirmându-mi, în mod repetat și din ce în ce mai iritată, că niciun cățel „de felul ăla“ n-a mai fost văzut pe-acolo. I-am lăsat numărul de telefon, pentru orice eventualitate.

După furtuna de vară, viața acustică a clădirii în care locuiam s-a schimbat. De la o zi la alta auzeam sunete noi, ca și cum îndepărtarea sedimentelor de praf ar fi eliberat scobiturile dintre podele, făcând ca fiecare murmur de sus să fie auzit jos și viceversa. Tot felul de zgomote, de la accese de tuse și oftaturi, până la scârțâituri și bufnituri au început să se strecoare printre scândurile dușumelei. Sunetele îmi picurau pe față, tulburând liniștea camerei mele. Adesea plecau din centru și săreau în toate cele patru colțuri și, cel mai rău, când erau deosebit de puternice, becul începea să se legene ca acul unei pendule, marcând tempoul altei persoane.

Sunetele veneau doar noaptea și-mi stricau somnul. Nu puteam adormi dacă nu era liniște deplină, iar această liniște îmi fusese răpită. Ceea ce mă tulbura cel mai tare era că nu-mi puteam imagina cine făcea acele zgomote; nu văzusem niciodată pe cineva urcând la etajul de deasupra mea și, din câte știam, apartamentele de la nivelurile al doilea și al treilea erau neocupate. Bătrânele păreau ferm instalate la primul nivel și rareori zăream familiile tinere care locuiau pe cealaltă parte a coridorului. Din câte-mi dădeam seama, corespondența venea doar pentru parter și primul etaj. Și, totuși, nu exista îndoială că sunetele respective veneau de sus, din spațiul aflat chiar deasupra dormitorului meu.

Zilele treceau molcom, iar închipuirile mele deveneau tot mai elaborate. Ce-ar fi, îmi ziceam eu lungită în pat și blestemând, dacă în apartamentul de deasupra mea ar locui un bătrân, un rocker cu părul negru lucios, înspicat cu fire cenușii, deșirat și cocârjat, un rocker cu dinți strâmbi, ochi scormonitori, cu obrajii ciupiți de vărsat și cu două rânduri de inele de argint în

formă de cranii pe degete? Zgomotele pe care le auzeam erau făcute de rockerul ăsta care bătea în podea, propunându-mi un duel insomniac cu mâinile lui ca de crab, o bătălie ce avea să stabilească limpede care dintre noi putea să facă față cel mai bine nopții, ca și cum noaptea ar fi fost o treabușoară din gospodărie, ce putea fi evitată sau amânată.

Dar poate că zgomotele de deasupra erau făcute de un om de afaceri nocturn, care negocia cu alți oameni de afaceri insomniaci aflați în alte părți ale orașului, bărbați cu serviete argintii și pixuri cu lanternă, agenți ai taberei „celeilalte". Oricine ar fi fost, am hotărât că într-o bună zi, când mă voi simți în stare să zic ceva, voi bate la ușa lui să mă plâng. Ar fi trebuit să mă mut în pădure cu multă vreme în urmă, îmi ziceam, poate în Pădurea Neagră, deși locul nu este nici pe departe atât de izolat în comparație cu ce-mi imaginez eu; și totuși, cu siguranță ar exista mult mai puține chipuri și voci, doar strigătele imperceptibile ale furnicilor, pașii păianjenilor și sunetele copacilor care cresc. Dar sminteala pe care o induc locurile izolate nu e de ici, de colo, iar mie mi s-a părut mereu tulburătoare nebunia lăsată să fiarbă înăbușit, în tăcere; funcțiile sociale pe care trebuie să le îndeplinim ne ajută să păstrăm, cât de cât, o iluzie a normalității, iar ăsta-i singurul motiv pentru care, până în acel moment al vieții mele, rămăsesem în oraș.

Mai exista ceva care mă ținea trează. Furtuna de vară nu modificase doar acustica clădirii. Am observat și că perdelele din camera mea stăteau altfel, întotdeauna mult prea în dreapta sau în stânga; oricât de mult aș fi încercat să le rearanjez, niște firișoare de lumină tot își croiau drum printre ele. Dar vergeaua fixată în cuie și nu perdeaua propriu-zisă era de vină, fiindcă vergeaua nu mai era dreaptă și, prin urmare, tot ce era agățat de ea stătea strâmb. Așadar era imposibil, mai ales în timpul zilei, să am parte de un întuneric desăvârșit. La început n-a fost o problemă, din moment ce aveam o aversiune față de somnul de după-amiază, iar noaptea purtam mască pentru dormit, însă, după o vreme, masca pentru dormit a început să mă deranjeze, așa c-am aruncat-o cât colo.

Mult mai rău decât faptul că eram pișcată de razele soarelui în fiecare dimineață era să fiu ținută trează noaptea de lumina artificială. Tot ce-mi doream, în afară de liniște în apartamentul de deasupra, era întunericul total, însă indiferent ce noapte a săptămânii era, indiferent cât de târziu, întotdeauna pătrundea o așchie de lumină în dormitor. Mă întorceam cu fața de la fereastră, îmi acopeream fața cu brațul, mai puneam o pernă peste cap, însă era imposibil să scap. Vreme îndelungată, am deplâns fixația omului pentru lumină sau, mai bine zis, pentru lumina artificială, chiar înainte de a fi învățat cuvântul german *Entzauberung* și de a fi fost de acord cu toți poeții și filosofii care avertizau cu privire la intruziunea din ce în ce mai mare a modernității și a tehnologiei în domeniul imaginației. Ei bine, acum trăiam chiar o asemenea *dezvrăjire* cât se poate de gravă, dezvrăjirea nopții, când, în fiecare zi, pe la ora șase sau șapte, după anotimp, se lăsa seara și începea mania de iluminare a cerului și de alungare a întunericului. Noaptea nu avea să mai fie niciodată mistică, cel puțin nu în orașe, iar eu visam uneori că zbor prin oraș și spulber fiecare bec aprins sau cel puțin pe cele înșurubate în felinarele impertinente de pe strada mea, anihilând acele semnale luminoase și sâcâitoare, care îmi aminteau de restul omenirii, chiar dacă și numai pentru câteva ore, înainte să se crape de ziuă și totul să revină la viață.

Programul de somn era schimbător și zbuciumat, căutarea unei slujbe, fermă și constantă. M-am dus la cel mai apropiat oficiu al forțelor de muncă din Storkower Straße și am căutat prin listele lor. Am răsfoit rapid *Der Tagesspiegel* și *Berliner Zeitung*, precum și câteva publicații mici de cartier. Am umblat pe străzi și am citit anunțurile din vitrine, luând în calcul orice, de la persoană care să scoată cățelul la plimbare, până la asistent la un atelier de „creează-ți propria lumânare". În unele zile mă simțeam atașată de oraș și parte din el, în altele, ca un transplant cârpăcit, cu câteva vene respinse, însă trebuia să merg mai departe, să caut. Trecuseră cinci ani și părinții mei continuau să-mi trimită un cec lunar de două sute de euro, insuficient ca să-mi plătesc chiria, dar de-ajuns să acopăr jumătate și să mă mențin pe linia de plutire. Aceste cecuri, singurul nostru mijloc de comunicare constant, erau trimise în plicuri scrise cu pixul verde al tatălui meu. Odată cu trecerea timpului, vederile și telefoanele au încetat să mai curgă și, deși ne plăcea să dăm vina pe Telmex, operatorul mexican de telefonie, nu puteam să ne facem că nu existau internetul, cartelele de telefon economice și alte modalități de-a crea, fără mari cheltuieli, o punte între Berlin și Mexico D.F. Și totuși le ignoram și aruncam vina pe Telmex, de fiecare dată când săptămâni sau chiar luni treceau în tăcere; de multe ori, singurele cuvinte de acasă soseau în patru rânduri de culoare verde: numele meu, strada pe care locuiam, *Berlín, Alemania.*

Berlin, ombilicul răului, locul în care se încheiase Al Doilea Război Mondial și în care, după spusele unora, avea să înceapă Al Treilea Război Mondial. Nici nu-mi trecuse prin cap că s-ar

putea întâmpla, dar iată-mă aici, în țara al cărei drept de a exista fusese adesea subiect de discuție la cină. Vizitaserăm locul prin anii ’80, fusese suficient, însă iată-mă din nou aici, deja de cinci ani.

La universitate am vrut să studiez franceza, însă profesorul de la Institut Français m-a făcut, fără să vrea, să-mi schimb părerea, dându-mi să citesc, săptămâni la rând, Jacques Prévert, și, deși tata insista că nu toți poeții francezi scriau ca el, nu mi-l puteam scoate din cap pe Prévert ori de câte ori auzeam cuvintele *pleurer* sau *parole*, așa că după ce un client al prăvăliei de delicatese a lăsat în urmă un roman de Stefan Zweig, nu-mi amintesc care, m-am hotărât să trec la germană și m-am înscris la Goethe Institut din Colonia Roma. Profesorul meu, Michael Roth, era un bavarez cu glas molcom și ochi înfundați în orbite, iar colegii mei erau fie mexicance dichisite, logodite cu oameni de afaceri germani, fie tineri absolvenți curtați de multinaționalele omniprezente, ThyssenKrupp și Siemens. *Fahren, sagen, müssen, trinken, laufen, glauben, empfehlen.*[1] Fiecare avea propria misiune, personală sau profesională, însă cu toții eram sătui de același set riguros de verbe cu care trebuia să încropim propoziții.

Spre uimirea tuturor, dar mai ales a mea, am luat cea mai mare notă la examenul național de la institut. Premiul: un an la Berlin, găzduire și masă gratuite, cursuri avansate de limbă germană și un permis de vizitare valabil în tot orașul. După o scurtă deliberare, am împachetat o valiză și o cutie cu cărți. Doar pe doi dintre frații mei, pe Carlos și pe Yvonne, părea să-i fi întristat plecarea mea. Ceilalți doi, Teresa și Gabriel, se chinuiau să-și ascundă încântarea la gândul că se mai reducea competiția (toată lumea dorea se devină următorul manager al magazinului de delicatese – la urma urmei, aveam cea mai mare prăvălie cu delicatese evreiești din oraș), astfel că îmbrățișările lor erau tot atât de anemice pe cât de sufocante erau ale mamei.

Și așa m-am alăturat unuia dintre numeroasele valuri migratoare către Berlin, confruntându-mă cu suișurile și coborâșurile

---

[1] „A conduce“, „a spune“, „a trebui“, „a bea“, „a alerga“, „a crede“, „a recomanda“ (germ. în original).

vârstei de douăzeci și cinci, spre treizeci de ani, într-un oraș în căutarea propriilor mode, unele stilate, altele dizgrațioase, experimentând încontinuu pentru a o găsi pe cea mai potrivită. Cât despre trecutul meu, am reușit să fac să cadă câteva straturi, în același timp cu orașul care lepăda și el niște veșminte vechi, sau cel puțin încerca s-o facă. La început m-am lăsat dusă de val și frecventam mai ales barurile, cluburile și alte atracții nocturne; mă interesau mai puțin bulevardele largi și cetățenii diurni. Mahmureala era frecventă, mai ales durerile de cap cauzate de vinul ieftin, și fumam cu o asemenea disperare, încât brichetele nu mă țineau mai mult de trei săptămâni. În timp, totuși, ziua și noaptea s-au amestecat, devenind o singură entitate, și am început să observ oamenii din cluburi colindând străzile fremătânde în căutare de pradă, niște zombi bătători la ochi, cu unghiile rupte și rimelul curs, intrând și ieșind din cafenele pentru a se realimenta. Am învățat și eu să schimb vitezele între cursurile de germană și orașul de afară, care, una peste alta, părea că vorbește o limbă mai liberă decât cea din manualele noastre.

După ce s-a terminat bursa de la Goethe Institut, m-am înhămat la un șir lung de slujbe (dat fiind că încă nu aveam nici cea mai mică dorință să mă întorc în Mexic), de la îngrozitoare la derizorii: perioada obligatorie ca *au pair*, pentru un băiat hiperactiv, care mă ducea cu gândul la *Struwwelpeter*[1]. Ca meditatoare de spaniolă, pentru o mână de studenți care-și permiteau meditații. La un centru de copiere, unde hârtia se bloca tot timpul în copiator. Aranjând pâine la un magazin de alimente sănătoase foarte vesel, până când locul a fost invadat de viermi. La intrare la Glück auf Eis, un patinoar acoperit. Recepționistă la un jurnal stomatologic austriac, care se bucura de o audiență de șaizeci și cinci de cititori. Și după publicația de stomatologie a urmat revista de psihologie de mâna a doua, care nici ea nu avea un public cu mult mai numeros, iar aici norocul meu s-a terminat și pentru prima dată nu mă aștepta nicio slujbă la orizont.

---

[1] *Der Struwwelpeter* este o carte germană pentru copii, scrisă de Heinrich Hoffmann, conținând mai multe povestiri care ilustrează consecințele comportamentului răutăcios.

Asta până la bătrânul care avea nevoie de o ureche mecanică. „Nu e nevoie să faceți cerere, veniți miercuri dimineață la zece și jumătate! Aduceți orice referințe aveți!“ spunea scrisoarea cu ortografie tremurată. Un vechi prieten al părinților mei, un fost vecin care se mutase din Mexic la Berlin, mi-a făcut legătura cu Doktor Friedrich Weiss, un distins istoric de șaptezeci și ceva de ani, care publicase vreo paisprezece cărți, dar care, pare-se, nu avea familie sau asistent personal. Nu prea aveam scrisori de recomandare, dar am presupus că n-o să conteze, dată fiind legătura de familie.

Pentru a ajunge în Savignyplatz, unde locuia istoricul, a trebuit să iau S-Bahn-ul de la Alexanderplatz, o călătorie de șapte minute de la noua mea adresă. În afară de stația propriu-zisă, cu arcada grandioasă de oțel și cu celebrul semn roșu, am fost atrasă în mod inexplicabil de turnul de televiziune de trei sute șaizeci și cinci de metri înălțime, care, acum, că locuiam iar în partea de est a orașului, avea rolul de punct de reper. Ori de câte ori mă rătăceam, trebuia doar să scrutez cerul pentru a găsi sfera masivă de metal străpunsă de coloana conică de ciment și să știu că undeva, la umbra ei, se află locuința mea.

Cât despre S-Bahn, și el era nemaipomenit, mai ales pe porțiunile de cale ferată suspendată; în timpul fiecărei călătorii mă prăbușeam în acel abandon dintre plecare și destinație, în care gândurile gonesc odată cu roțile trenului, însă cu mult mai puțin sens și liniaritate. Starea asta nu îmi era indusă doar de alunecarea ca de transă a roților, sau de ceea ce vedeam pe fereastră. Mai era și vocea crainicului. Preferam această voce înregistrată oricărei altei voci pe care o auzisem de-a lungul vieții, mai ales în zilele în care mă simțeam deconectată de la oraș, atașată de el doar prin niște fire foarte subțiri.

— *Nächste Station: Friederichstraße.*[1]

Era nevoie doar de câteva cuvinte pentru a-mi restabili legăturile.

---

[1] „Urmează stația: Friederichstraße“ (germ. în original).

— *Ausstieg links*[1], continua crainicul, pentru cei care nu știau pe ce parte să coboare.

Era o voioșie în enunțurile lui, o bună dispoziție ambalată și livrată între stații, iar eu puneam deoparte cartea sau ziarul și stăteam și ascultam numele stațiilor pe măsură ce treceau, una câte una, neîntrerupte – asta dacă nu interveneau alții, cum ar fi controlorii de bilete îmbrăcați în civil sau muzicienii drogați, încercând să atragă atenția asupra lor, asemenea cheagurilor de sânge închise la culoare în circulația orașului.

În dimineața aceea mă duceam să fac cunoștință cu o altă voce înregistrată, mai bătrână și care vorbea liber. După ce-a mers vreo cincisprezece minute spre vest, S-Bahn-ul m-a lăsat la Savignyplatz. Străzile pavate cu piatră cubică și magazinele cu specific etnic au avut întotdeauna un pic prea mult șarm, dar, în timp ce căutam adresa Doktor-ului Weiss, mi s-a reamintit că zona respectivă avea unele dintre cele mai bune librării din oraș, nu doar marea librărie de artă de sub arcadele S-Bahn-ului, ci și Autorenbuchhandlung, aflată pe Carmerstraße, și Knesebeck Elf din Knesebeckstraße, precum și încă una sau două pe care le-am ochit de mai multe ori, dar fără să intru.

Istoricul mi-a deschis ușa prin interfon și-am intrat în *Hof*, unde am avut norocul să dau imediat peste *Hausmeister*-ul cordial, care a lăsat jos scara pe care o căra pentru a mă informa că persoana pe care o căutam locuia la parterul primei clădiri de pe partea dreaptă, o clădire liniștită, ștearsă, cu pete cenușii.

— Ușa e deschisă, a spus omul, dar tocmai am vopsit-o, așa că se poate să fie nevoie să o smuciți cu putere.

S-a dovedit că nu era nevoie s-o smucesc, ci doar s-o împing cu putere, iar odată ajunsă înăuntru, după ce am trecut pe lângă un perete plin de cutii poștale metalice, am găsit o ușă cu o plăcuță de bronz inscripționată cu inițialele „Dr. F.W.“. A durat cam două-trei minute până ca persoana cu aceste inițiale să vină să-mi deschidă.

— Trebuie să fiți Tatiana.

---

[1] „Peron stânga“ (germ. în original).

— Da.

— Poftiți înăuntru...

Pesemne că într-o vreme fusese înalt și slab, însă, acum, o încovoiere pronunțată dădea un aer melancolic trăsăturilor lui, de altfel impunătoare. Buzele îi erau palide, crăpate și ușor strânse, dând impresia că era îmbufnat, iar ochii erau de un albastru pătrunzător. Nasul îi era brăzdat de vinișoare roșii, precum niște afluenți care se vărsau într-o deltă invizibilă. Părul subțire și argintiu, pieptănat grijuliu cu cărare pe o parte, nu se clintea niciun centimetru când își mișca capul, și mi s-a părut că zăresc o urmă de gel de păr sau de fixativ, dar nu eram sigură; putea fi și pudră. Singurele trăsături rebele erau sprâncenele, două arcuri groase, încâlcite, de culoare cenușie. În rest, totul era sobru și controlat.

I-am urmat silueta înveșmântată într-un halat bleumarin care mătura podeaua, pe coridorul mărginit de mai multe uși închise, către o cameră de zi cu scaune și divane vechi, care arătau de parcă nimeni nu s-ar mai fi așezat pe ele de secole. Tapițeria n-avea nicio ruptură sau tăietură, iar toate pernele cu ciucuri erau perfect aranjate. Pe pereți erau agățate niște tablouri cu peisaje, majoritatea orizonturi joase cu văzduh amenințător și figuri umane minuscule, copleșite de natura înconjurătoare.

Nu m-a invitat să mă așez, așa că am rămas în picioare, față în față – din cauza staturii lui gârbovite, eram cam la aceeași înălțime.

De la prima și până la ultima noastră întâlnire avea să folosească formalul *Sie*.

— Vă pot oferi ceva de băut?

— Nu, mulțumesc.

— Nici măcar un pahar cu apă?

— Nu, mulțumesc.

— Prea bine, atunci, să discutăm despre munca dumneavoastră.

A scos un dictafon micuț și strălucitor din buzunar. Sub halat, am observat eu, purta niște pantaloni negri și un pulover de lână, pe gât, de culoare gri.

— Am vorbit ceasuri întregi la mașinăria asta, a spus el, fluturându-l pe sub ochii mei. Nenumărate ore de gânduri și

informații. Trebuie transcrise. Iar eu nu mă pricep să scriu la calculator.

Am dat aprobator din cap.

— Germana dumneavoastră e bună, suficient de fluentă pentru a prinde tot ce spun eu?

— Cred că da...

— De când locuiți la Berlin?

— De peste cinci ani.

— Și ați studiat germana înainte de-a veni?

Am aprobat iarăși. Răspunsurile mele păreau să-l mulțumească.

— Trei zile pe săptămână. Luni, miercuri și vineri, de la unsprezece la trei. Vă convine?

— Da.

— Cincisprezece euro pe oră. Vă convine?

— Da.

— Scrieți corect?

— Cred că da... i-am răspuns, deși nu eram atât de sigură.

— Foarte bine! Acum, urmați-mă, vă rog!

A deschis o ușă aflată pe cealaltă parte a coridorului și m-a invitat într-o încăpere mobilată cu o masă de lemn cu două sertare, un scaun rotativ și două fișete. Toți pereții aveau rafturi lungi cu cărți, fiecare raft fiind deformat de greutatea a sute de jurnale și ediții vechi din *Encyclopaedia Britannica*, cu cotoare de piele crăpate. Pe masă era un computer care bâzâia încet, un model vechi, care pesemne nu valora mai mult de câteva sute de euro, iar lângă el se găsea o veioză cu bec halogen și o cană cu o imagine din Berlin, plină cu pixuri și creioane.

Doktor Weiss mi-a înmânat dictafonul.

— Bănuiesc că știți cum să utilizați acest obiect.

— E la fel ca un reportofon, nu-i așa?

— Da. *Play, pause, rewind.* Toate astea. Sunteți pregătită sau doriți să-ncepeți de mâine?

— Pot începe acum.

— Foarte bine! a spus el, zâmbind pentru prima dată, un zâmbet rezervat, cu buzele strânse. Pe computer e deschis un fișier

nou. Trebuie doar să-ncepeți să scrieți. Dacă aveți nevoie de mine, mă găsiți în odaia de alături. Vă rog să bateți la ușă mai întâi!

Fără să mai rostească alt cuvânt, Doktor Weiss a ieșit din cameră târșâindu-și picioarele, încălțat cu pantofii pe care încă nu-i văzusem, fiindcă erau ascunși sub halat, și a închis ușa în urma lui. M-am așezat la computer, mi-am trecut degetele peste tastatură, asemenea unui pianist care se încălzește, și am apăsat pe butonul *play* al dictafonului; era un obiect foarte ușor.

Primul text pe care mi-l dăduse Weiss ca să-l transcriu schița ideile lui pentru o colecție de eseuri, majoritatea abordând fenomenologia spațiului, îndeosebi în Berlin. Spațiile se agață de trecutul lor, spunea el, și uneori prezentul găsește o modalitate de a accepta acest trecut, alteori, nu. În cel mai fericit caz, planurile temporale coexistă pașnic, însă, de cele mai multe ori, are loc o luptă constantă pentru dominare. De asemenea, obiectele constituie o parte a investigației, adăuga Weiss, reverberația obiectelor, rezonanța lucrurilor de mult expulzate sau mișcate. Rezonează ele în continuare dacă sunt mutate din poziția originală și, dacă da, la același nivel sau în altă cheie sau octavă?

Cât despre vocea istoricului, era hipnotică, nu în aceeași măsură ca cea a crainicului din S-Bahn, dar se apropia de tine mai mult decât oricare alta. Speciale erau timbrul și seninătatea cu care rostea cuvintele. Weiss părea să aibă plămâni foarte puternici, plămânii unui actor de teatru sau crainic radio, sau ai cuiva care trebuia să divagheze minute bune, fără pauze, căci părea că niciodată nu simțea nevoia să respire, nici măcar în timpul frazelor lungi de-o pagină. Îmi imaginam că vorbește la dictafon așezat pe un fotoliu, într-un birou plin cu cărți, deși uneori mi-l închipuiam bătând coridorul în lung și-n lat, conversând cu cadrul de metal.

Fiecare cuvânt era pronunțat cât mai clar cu putință, iar în cele câteva momente în care am avut îndoieli, nu a trebuit decât să consult fortăreața de informații din jurul meu, deși mi-am dat seama repede că majoritatea jurnalelor erau din anii șaptezeci și optzeci, iar volumele din *Encyclopaedia Britannica* erau și ele de mult depășite.

În prima mea zi de muncă m-am trezit holbându-mă la ecranul gol în timp ce ascultam frazele care ieșeau din dictafon și de-abia după zece minute mi-am dat seama că nu transcrisesem nici măcar un cuvânt. Mi se părea rușinos, aproape un sacrilegiu să întrerup curgerea aceea și să înlocuiesc bogăția orală cu textul mut. Asta avea să se repete de multe ori în prima mea lună în această slujbă, astfel că transcrierile durau mai mult. Caseta ajungea la final, iar eu trebuia să o iau de la capăt, de această dată cu degetele așezate pe tastatură. Frazele lui Weiss aveau tendința să curgă la nesfârșit, astfel că trebuia să apăs tot timpul pe butoanele *stop* și *rewind*, pentru a prinde ultimele cuvinte spuse de el. Până la urmă, după câteva ședințe, viteza mea de dactilografiere a crescut, iar auzul mi s-a acordat cu vocea lui, astfel că am reușit să transcriu multe fragmente lungi, întortocheate, fără să opresc dictafonul.

Confruntată cu fraze incomplete și cu pagini de cuvinte înșirate fără pauză, am început să-mi permit să încep paragrafe noi acolo unde consideram de cuviință. Nu eram sigură dacă istoricul dorea ca fluxul său de cuvinte să fie reprodus întocmai pe pagină, în aceeași curgere neîntreruptă, însă nu m-am putut abține. Nu a comentat niciodată nimic, astfel că am continuat să procedez așa până la ultima transcriere.

Nu după mult timp, m-am apropiat mai mult de vocea înregistrată a Doktor-ului Weiss, decât de cea reală, care era cu câteva note mai înaltă și considerabil slăbită din cauza vârstei. În realitate, vocea lui era uneori spartă, iar el părea că preferă frazele scurte, care se pierdeau spre final, lăsând gândurile neterminate, deși de obicei intuiam ce vrea să spună.

Cred că nici el nu se aștepta la mai multă elocvență din partea mea. Relația noastră tăcută ni se potrivea amândurora și, vreme îndelungată, niciunul nu a făcut vreo încercare de lărgire a zonei noastre de interacțiune. Banalitățile erau ignorate, iar eticheta, cu excepția celei de bază, rămânea la intrare, ca și cum ar fost prea trivială pentru a o aduce în casă. Sunam la sonerie la unsprezece fix sau uneori la și cinci, iar el răspundea după două țârâituri, lăsându-mă întotdeauna să aștept câteva minute, apărând întotdeauna îmbrăcat în halatul său bleumarin care mătura podeaua,

întotdeauna salutând scurt din cap. Uneori, murmura câte un: *Bună dimineața* sau chiar *Ce faceți?*, însă nu aștepta răspuns și sunt cât se poate de sigură că nu-i păsa dacă dimineața mea a fost bună sau dacă mă simțeam bine, câtă vreme îmi făceam treaba. Cu toate astea, îi răspundeam politicos și mă duceam direct în camera mea din capătul coridorului, mă așezam și transcriam până la ora trei. El vorbea, eu scriam la computer. Istorie fără peniță.

Când venea vremea să plec, îl găseam în fața ușii de la camera lui, iar când nu era acolo, ciocăneam la ușa biroului, adesea de mai multe ori, la început ușor și apoi ceva mai tare. La ieșire ne spuneam la revedere, Weiss privea dincolo de mine în loc să se uite-n ochii mei, iar eu auzeam ușa închizându-se în timp ce treceam pe lângă șirul de cutii poștale de pe hol, având senzația, pe măsură ce zilele se scurgeau și eu transcriam tot mai multe cuvinte, că acest nivel minim de interacțiune se va nărui la un moment dat. Cu toate astea, n-am legat deloc comportamentul său de vreo răceală sau ostilitate deliberată, ci mai degrabă de o rezervă atât de familiară mie, una hrănită de multe ore lipsite de singurătate.

A sosit o nouă duminică, o crestătură în plus în șirul neîndu-plecat de duminici, aducând cu ea ideea unei plimbări. În loc să hoinăresc fără țintă, am pornit către Boxhagener Platz, locul în care se ținea un târg de vechituri animat și-n care nu mai fusesem de luni bune. Avea să fie bine să merg prin mulțime, m-am gândit eu, înghiontită de străini prea prinși de talmeș-balmeșul vizual pentru a mai putea fi atenți la cei din jur.

Piața era foarte aglomerată în după-amiaza aia. Șiruri lungi de mobilier, haine bizare, o amestecătură de vase de lut și discuri vechi; totul era de cumpărat, prețurile, făcute la întâmplare, doi euro o fustă sau douăzeci de euro, o curea ponosită, dar nego-ciabile. Un rus sfrijit se așezase la capătul unui șir de standuri, cu o expresie familiară de plictiseală amestecată cu melancolie și purtând un tricou imprimat cu imaginea ștearsă a unei trupe rock rusești. De sub șapca bej i se ițea nasul, asemenea botu-lui unei vulpi subnutrite. Lângă el, în picioare, stătea o femeie zdravănă, rumenă în obraji, care-și ținea cu o mână țigara, iar cu cealaltă, mânerul unui cărucior de copil. Împingea căruciorul de parcă ar fi fost în transă, înainte și-napoi, înainte și-napoi, înainte și-napoi, însă copilul dinăuntru, dacă într-adevăr exista unul, nu scotea niciun scâncet și tot ce-am putut vedea dintr-o privire a fost o grămadă de pături. Pe masa din față era împrăș-tiat un amestec de obiecte triste: o colivie fără ușă, niște animale împăiate fără ochi, un rucsac cu fermoarul stricat, cești dintr-un porțelan atât de subțire, încât s-ar fi sfărâmat între buze.

După ce am inspectat alte câteva tarabe, munți de porcării din care ceva îmi făcea cu ochiul, și după ce am fost îmbrâncită cam prea des de vânători zeloși de chilipiruri, am hotărât că mi-a

ajuns pentru ziua respectivă. În timp ce mă-ndreptam spre una dintre ieșiri, am trecut iarăși pe lângă ruși. După cum arătau, vânzările mergeau prost. Bărbatul își sprijinise capul în pumn, iar femeia continua să legene căruciorul. Cu mâna liberă, i-a oferit tovarășului ei o țigară, pe care bărbatul a fumat-o trăgând adânc și prelung din ea; când a mai rămas doar un chiștoc incandescent, l-a aruncat și l-a strivit cu bocancul uzat, apoi și-a aplecat capul pentru a verifica dacă s-a stins, oasele ieșindu-i sub ceafă asemenea unei mici culmi muntoase.

Tocmai când mă pregăteam să plec, gândindu-mă că aveau să observe în curând privirea mea indiscretă, am zărit pe masă un obiect care părea mai puțin ponosit decât restul.

— Ăla e un aparat de făcut sunete, a zis femeia, imediat ce am pus mâna pe mașinăria de plastic în formă de scoică. Sub capacul ei sclipeau două rânduri de butoane pătrate, verzi, cu etichete.

— Stare de funcționare bună, adăugă ea. Treizeci de euro.

Privirea bărbatului rămase fixată asupra unui grup de turiști spanioli gălăgioși, cu ochelari de soare.

— Se poate da tare, foarte tare? am întrebat.

— Tare, da! confirmă femeia.

I-am dat o bancnotă de douăzeci de euro și una de zece, ultimii bani din acea săptămână, și am privit-o pe femeie cum îmi înfășoară aparatul într-o pungă de plastic mototolită.

Când m-am întors acasă, am descoperit, strecurat pe sub ușă, un document cu o clauză pe care proprietarii se deciseseră să o adauge la contract, specificând cu litere mici – în Germania, literele mici au o însemnătate mai mare, deși ironia acestei situații este adesea trecută cu vederea – că toți chiriașii trebuiau să deschidă toate ferestrele, timp de cincisprezece minute, de patru ori pe zi, pentru ca aerul proaspăt să pătrundă în fiecare apartament. De patru ori pe zi. Câte cincisprezece minute. Părea o treabă cât se poate de serioasă, așa că am hotărât s-o pun în practică. A doua zi de dimineață, înainte de-a pleca la lucru, am intrat în fiecare încăpere și am deschis larg ferestrele, apoi m-am așezat și am cronometrat. După cincisprezece minute, m-am ridicat și le-am închis pe toate. Cinci sau șase ore mai

târziu, când m-am întors de la Weiss, am trecut încă o dată prin toate încăperile și-am deschis ferestrele, deși aerul dinăuntru se simțea încă proaspăt. Am așteptat cincisprezece minute, apoi le-am închis. Am mâncat niște paste reîncălzite, apoi am ieșit să mă plimb, oprindu-mă la patiserie să-mi iau o baghetă din făină integrală, iar când m-am întors acasă, am deschis iarăși toate ferestrele, timp de cincisprezece minute. La a patra ședință de aer proaspăt, după cină, am pierdut șirul timpului, uitând să le-nchid până ce un curent rece mi-a amintit.

După acest experiment, deschideam și închideam ferestrele doar atunci când mi se părea potrivit, rareori mai mult de o dată pe zi și sigur nu mai mult de cincisprezece minute, întrebându-mă dacă într-o bună zi o să apară vreun inspector, înarmat cu un dispozitiv special de măsurat nivelul aerului închis din apartament, și să mă amendeze că nu am respectat obsesia națională pentru aerisit, că n-am deschis ferestrele pentru a lăsa să iasă aerul închis și orice altceva ce trebuia *aerisit* în apartament.

Nici aerul din apartamentul Doktor-ului Weiss nu părea să circule prea mult, cel puțin nu în camera în care lucram eu. Singura fereastră era închisă cu șuruburi – un pătrat albastru, alb sau gri insipid, în funcție de vreme –, și eu stăteam cu ușa închisă, pentru că biroul era orientat cu fața la perete, iar eu am urât de când mă știu senzația ca oamenii să se apropie din spate, neanunțați.

Nu că aș fi avut de ce să-mi fac griji. Weiss stătea toată ziua închis în biroul lui și până atunci intrase în camera mea doar de două ori: o dată, ca să vadă dacă nu cumva își uitase cutia cu agrafe de hârtie pe biroul meu, iar a doua oară, ca să consulte un jurnal aflat pe unul dintre rafturi. Niciodată n-a coborât privirea pentru a vedea ce era afișat pe monitorul computerului, nici n-a întrebat cât de mult avansasem cu transcrierile. La sfârșitul fiecărei zile de lucru, la trei fără zece, printam paginile noi – o imprimantă rudimentară apăruse într-o zi lângă computer – și le lăsam pe masă. Când mă-ntorceam, după două zile, paginile nu mai erau acolo.

— Unde ați copilărit? m-a întrebat Weiss într-o după-amiază, pe când ne îndreptam spre ușă. Istoricul mă conducea îmbrăcat

în halatul bleumarin și lung, care părea din ce în ce mai atașat de trupul său, asemenea unui arbore înfășurat în iederă ani de-a rândul.

— În Mexico City, i-am răspuns.

— Desigur. Așa ați ajuns la mine. Fostul dumneavoastră vecin...

— Fostul vecin al părinților mei, da.

— Am fost odată acolo, în Mexico City, cu mulți ani în urmă. În 1967. Aveam un bun prieten, un fotograf din Budapesta, pe care-l chema Chiki Weisz. L-ați cunoscut?

— Nu.

— Era căsătorit cu Leonora Carrington[1].

— Nu-i cunosc.

Până am ajuns la ușa de la intrare, chipul istoricului își redobândise solemnitatea obișnuită. Nu știu dacă îl lăsase rece faptul că nu-i cunoșteam prietenul sau dacă simțise că vorbiserăm suficient și că acum era vremea să restabilim distanța, sau dacă, pur și simplu, ajunseserăm la ușă și nu mai era nimic de spus.

Încă nu văzusem bucătăria și nici altă încăpere din apartament; știam doar intrarea, holul cel lung, camera de zi, în care am intrat în prima zi, pe fugă, și încăperea care adăpostea masa de scris, rafturile strâmbe și cele două fișete. Evident, Weiss îmi arătase și toaleta, un spațiu micuț și plin de igrasie, pe ai cărei pereți erau agățate fotografii ale istoricului de când era tânăr și surprinzător de elegant. Unele fotografii erau făcute în studio, iluminate excesiv în fundal, altele îl înfățișau cu tocă și robă neagră, primind diploma universitară, sau pe un podium, adresându-se unor amfiteatre pline, în timp ce în altele poza alături de personaje precum Isaiah Berlin sau Teddy Kollek, fost primar al Ierusalimului.

Cu toate acestea, telefonul nu suna niciodată, nici soneria. Nimeni nu venea în vizită la acest istoric în vârstă, deși, din câte-mi dădeam seama, reputația lui științifică era indisputabilă, cel puțin judecând după jurnalele aflate pe rafturile din jurul biroului meu.

---

[1] Pictoriță și scriitoare din cercul suprarealiștilor (1917-2011). De origine britanică, a trăit până la sfârșitul vieții în Mexic, fiind apropiată de artiști de referință, ca Max Ernst și Remedios Varo.

Aproape toate publicațiile pe care le-am deschis conțineau un articol semnat de el, iar cele câteva numere care nu aveau articole conțineau trimiteri bibliografice la lucrările lui și, adesea, citate lungi. Încă nu găsisem o bibliografie pe tematica Berlinului care să nu conțină numele Friedrich Weiss, alături de titlurile celor mai respectate cărți ale lui: *Berlin: orașul rănit*; *Walter Benjamin & Joseph Roth*; *Berlin, cronici interbelice*; *Reflecții de pe ambele părți ale Cortinei de Fier*. Privind înapoi, îmi dau seama că niciun volum sau publicație nu data după 1980, însă, pe atunci, nu m-am gândit prea mult la treaba asta și, în plus, nu era exclus să păstreze periodicele mai recente în biroul său, iar camera mea să fie utilizată pentru depozitarea materialelor mai vechi.

În afară de o pălăvrăgeală înăbușită pe care am auzit-o într-o după-amiază, locuința lui Weiss nu cunoștea sunete străine, fiind, din fericire, ruptă de zdrăngăneala vecinilor, iar singurul lucru pe care-l auzeam în timp ce stăteam la biroul meu era sunetul tastelor computerului atunci când scriam și apăsarea butoanelor dictafonului. Adesea, îl auzeam pe istoric tușind sau dregându-și glasul, sau vreo ușă deschizându-se și închizându-se, însă zgomotele astea nu mă tulburau, mai ales că erau atât de rare.

Nu exista niciun indiciu că Doktor Weiss ar fi avut vreun fel de viață socială, singura sugestie cu privire la vreun vizitator fiind un ruj pe jumătate consumat, pe care l-am găsit pe marginea chiuvetei din baie, lângă săpunul Heno de Pravia. Un ruj cărămiziu. Poate că Weiss avea vreo iubită care îl vizita seara, deși părea puțin probabil. Cărțile, articolele și notele sale șoptite erau toate disponibile pentru a fi cercetate, însă, în privința omului, *Er ließ sich nicht lesen*[1], după cum se spune.

---

[1] „Nu se lasă citit“ (germ. în original).

Într-o după-amiază, pe când mă-ntorceam de la Weiss, am dat nas în nas cu una dintre vecinele mele. M-am gândit să încetinesc pasul atunci când a fost clar că o s-ajungem la intrare exact în același timp și că o să trebuiască să ne salutăm. Însă nu avea sens; mă zărise deja, eram la vreo doi metri depărtare una de alta și, oricum, mai devreme sau mai târziu urma să ne întâlnim, așa că poate era mai bine să trec peste asta o dată pentru totdeauna.

Cocârjată și cu două brațe scurte atârnând în față, semăna izbitor cu un *Tyrannosaurus rex*, un *T. Rex* cu smocuri albe de păr, un impermeabil bej și două pungi de cumpărături de la Kaiser. O mai văzusem, evident, însă la adăpostul unei ferestre îndepărtate și încețoșate. Era una dintre cucoanele care stăteau cu un etaj mai jos de mine.

Am ajuns la ușă în același timp, după cum era de așteptat, și fiecare a început să-și caute cheile, ea în geanta crem, iar eu în traista mea de pânză neagră.

— Și dumneata ești... Glasul îi suna spart, ca și cum ieșise din uz.

— Ta...

Femeia înălță capul. Am pipăit cureaua genții și am tras de câteva fire descusute.

— Ta... am început iarăși, dar n-am reușit să termin.

În acea clipă, femeia a găsit cheile și, în loc să deschidă ușa, a rămas pe loc, strângând legătura în mâna ei pistruiată, în timp ce doi ochi sfredelitori mă cercetau din cap până-n picioare, căutând indicii, semne pe care să construiască mici cârlige de care să-și agațe poveștile.

— Da?

— Ta... Până când nu-mi spuneam numele, știam că n-aveam nicio șansă să intru. Ta... ti... a... na.

— Tatiana?

Am aprobat.

— Ei bine, Tataiana, ai observat cumva că de la furtuna aia groaznică – ea a zis *schrecklich* –, ușa de la intrare nu se mai închide cum trebuie și că orice trecător poate intra în clădirea noastră?

— Nu, n-am remarcat.

— Au trecut câteva săptămâni deja. L-am chemat pe *Hausmeister*, însă n-a venit. Așa că asigură-te că tragi bine de ea, de fiecare dată când o închizi!

— Bine.

— Apropo, eu sunt Frau Heller.

După ce a spus aceste cuvinte, sigură pe ea, a împins ușa fără a o descuia cu cheia, ilustrând astfel problema. De ce mai căutase cheile? Era un mister.

Am reușit să prind ușa înainte de a se închide la loc, dorind să-mi retrag numele, pe care acum simțeam că-l oferisem prea ușor. Și ce-mi păsa mie că o chema Heller, Müller, Surminski sau Schmidt? Nici măcar nu-ntrebasem! Pentru mine, ele aveau să fie mereu, foarte simplu, *cele trei cucoane bătrâne de jos*.

Cât despre ceilalți vecini ai mei, rareori îl vedeam pe câte unul, deși de două ori pe zi le auzeam mișcările: pașii sprinteni ai copiilor, mersul târșâit al taților, pasul ușor al mamelor. Ritmul vieții, accelerat la răsărit și la apus.

Uneori, simțeam ochii din *Hof* ațintiți asupra mea, mai ales când sosea momentul ducerii gunoiului și, ca din senin, la unul dintre balcoane apărea iar un cap, atenționându-mă că tomberoanele verzi erau destinate sticlei, cele galbene, plasticului, iar cele albastre, ziarelor și cartoanelor. Știam care e locul fiecăruia, însă comunității din *Hof* îi plăcea să aibă un cuvânt de spus și întotdeauna cineva era pe fază, indiferent de oră, ori de câte ori intram în zona noastră comună, cu zecile sale de ochi.

Între timp, zgomotele de deasupra au continuat. Și așa cum am constatat după ce am plecat din Mexic, sunetele sunt întotdeauna mai puternice când ești singur. Când eram mică,

zgomotele nocturne nu erau niciodată o problemă. Împărțeam un dormitor cu cele două surori ale mele, în timp ce frații noștri dormeau în camera alăturată. Nu era nimic de ascuns, nicăieri unde să te ascunzi. În mod straniu, nu-mi aduc aminte de niciun sunet anume din anii aceia.

Într-o noapte, pe la unsprezece, se poate să fi fost mai târziu, vecinul meu de sus a început să facă mai mult zgomot ca de obicei. Nu eram sigură dacă auzeam bufnituri sau pași uriași, dar părea că el sau ea rearanjează mobila, încercând diferite combinații, fără să se oprească la nicio variantă. Fiecare bufnitură puternică producea vibrații, nici măcar dopurile de urechi nu îmi mai erau de vreun folos. Venise momentul să pun în funcțiune mașinăria de sunete.

Am citit lista de sunete oferite: valuri mici, valuri înalte, cascade abrupte, ploaie, de la burniță la vijelie, vânt care bate pe câmpii, prin păduri, prin orașe, apoi ciripit de păsări, ciocănitori în căutare de hrană, gângurit de porumbei, sunete din pădurile tropicale, sunete ale deșertului, sunete ale junglei. Fiecare dintre ele atingea tonalități mai joase și mai înalte și se combina cu altele, de exemplu, puteai avea gângurit de porumbei în mijlocul unui deșert cu vânt. Hotărându-mă asupra valurilor mici completate de păsări care ciripesc domol, am stins lumina și-am închis ochii. S-au pornit valurile și a-nceput ciripitul. N-a trecut mult și nu l-am mai auzit pe vecinul meu. Însă, cu fiecare ciripit, imaginația mea înflorea. Îmi imaginam gâtlejurile rozalii ale puilor de pasăre, cu ciocurile căscate, ai căror părinți plecaseră din cuib pentru a căuta hrană, se confruntaseră cu un pericol într-o zonă îndepărtată și nu se mai întorseseră niciodată. Puii au tot așteptat, ciripitul lor crescând din ce în ce mai mult în intensitate, până când s-au rostogolit din cuib și s-au zdrobit de pământ sau au murit de foame în cuibul abandonat. Am oprit ciripitul și-am păstrat valurile. Însă valurile, spargerea lor mi-au adus imagini ale unor creaturi neajutorate aflate la mila lor, ale unor vase-fantomă în derivă care nu cunosc țărmul, ale unei neguri sărate înăbușitoare.

Cu lumina din nou aprinsă, am cântărit variantele. Gânguritul porumbeilor ar fi mers, din moment ce-mi aducea aminte de

oraș, spațiu care îmi inspira mult mai multă siguranță decât cel rural. Puține lucruri sunt mai enervante decât neclintirea unei nopți de la țară, departe de zumzetul și pocnetele modernității. Întunericul de nepătruns ar fi, desigur, binevenit, dar nu și gândul că ești singurul suflet treaz pe o distanță de mulți kilometri, și, cum spuneam înainte, nici scufundarea în psihoza pe care o induc locurile pustii. Am stins iar lumina, alegând gânguritul porumbeilor la volum redus. Gândurile au început să mi se limpezească, semn clar că somnul era aproape, iar eu mi-am amintit de un porumbel murdar pe care-l văzusem cu ani în urmă la o cafenea în aer liber din Mitte. Eu și prietenul meu beam o bere, când pasărea mânjită a aterizat pe masa noastră, apoi a țopăit neîndemânatic pe pământul de la picioarele noastre. Era evident un porumbel bunic, vârsta și urâțenia excluzându-l din grup; fusese lăsat să se descurce singur, în timp ce generațiile mai tinere își impuneau autoritatea în piețele orașului. Alți câțiva porumbei pășeau țanțoși prin preajmă, însă doar cel murdar s-a apropiat. Penele îi erau pătate, iar pe gât avea zone de piele uscată; era aproape chel, iar unul dintre ochi era strâns închis.

Țopăind în jurul mesei noastre, porumbelul și-a rotit capul dintr-o parte în alta și a ciugulit pavajul gol. Piciorul drept era redus la un ciot uscat, rozaliu, cu care șontâcăia. Prietenul meu mi-a spus că majoritatea porumbeilor citadini pățesc asta de-a lungul vieții. Orașele sunt pline, a spus el, de capcane, de cabluri și alte lucruri de felul ăsta. Auzind vorbele lui, i-am făcut semn chelnerului și i-am comandat un coș cu pâine. Porumbelul și-a ridicat capul cu un interes proaspăt. Însă, până să sosească pâinea, câteva minute mai târziu, își luase zborul, o zdreanță murdară înălțându-se în văzduh.

Am oprit sunetele porumbeilor și am optat pentru cascadă, un pariu sigur din moment ce nu văzusem o cascadă adevărată, în toată splendoarea ei, ci doar de-alea blânde, artificiale, care se găsesc în parcurile publice sau în fotografiile din grădinile private ale unor președinți latino-americani. Când a început programul, mi-am pus capul pe pernă, imaginându-mi apa prăvălindu-se și izbindu-se de stâncile de dedesubt, căzând și spărgându-se întruna. A doua zi de dimineață, aparatul tot mai scotea

sunetul acelei revărsări furioase, care se rostogolea într-un spațiu imaginar.

Duminica următoare, când m-am întors în Boxhagener Platz, cu aparatul de sunete înfășurat în punga uzată în care îl cumpărasem, rușii dispăruseră. Standul lor fusese înlocuit de o tarabă care vindea obiecte recomandate ca fiind specifice *Ostalgie*[1]-ei est-germane: un set de ceai, din porțelan alb cu margini verzi, pe ale cărui cești erau imprimate cuvintele „MADE IN G.D.R.", cu majuscule albastre, un afiș ilustrând diferite corpuri de literă, mărturie a angajamentului solid al Germaniei de Est față de excelența tipografică, telecomenzi vechi pentru aparate ieșite din uz, aparate de făcut vafe, de dimensiuni industriale. Fiecare obiect era cu adevărat de colecție, m-a asigurat femeia de la taraba cu pricina.

---

[1] Termen în limba germană, desemnând nostalgia cu privire la diferitele aspecte ale existenței specifice Germaniei de Est.

Unele fragmente erau melancolice și poetice, altele, mai seci și mai reținute, dar eu le preferam de obicei pe cele melancolice și poetice, dat fiind că Weiss rareori se lăsa luat de val. Una dintre cele mai recente transcrieri se referea la colțuri de stradă uitate. Citând volumul lui Walter Benjamin, *Copilărie berlineză la 1900*, vorbea despre anumite colțuri din Mitte și Charlottenburg, colțuri care odată aprindeau imaginația unui copil, dar care mai târziu au fost reduse la unghiuri de ciment cenușiu, lipsite de orice semnificație. Weiss vorbea, pe acel ton neclintit al lui, despre copilăriile care rămân copilării pentru totdeauna, care nu cunosc alte etape ale vieții, ca și despre profesori respectați, figuri cu autoritate indiscutabilă, care, în ochii copilului, nu puteau greși și al căror statut se degradase ca de la cer la pământ. Și despre dulapuri și șifoniere și alte piese de mobilier ermetice, păstrătoare de secrete magice (mai ales când erau închise), care au fost mutate, făcute bucăți și incendiate, conținuturile lor imaginate dispărând fără urmă. Și despre tolbele cu cărți ilustrate, o ultimă sărbătoare pentru imaginație înainte ca lespedea de mormânt să cadă și totul să dispară, de pe azi pe mâine. Alegorii ale trecutului distruse, așa le numea, adevărate rezerve de minune golite de orice sens.

La scurt timp după pasajul despre Benjamin a venit alt „text“ referitor la copilărie, despre desenele realizate de copiii din Berlinul de Est în timpul Războiului Rece. Majoritatea ilustrațiilor, strânse acum într-o arhivă din oraș, fuseseră făcute cu creioane colorate sau pastel, doar câteva erau acuarele, iar două arătau ca și cum ar fi fost făcute cu tuș albastru. Materialul varia, la fel ca stilul și gradul de talent, însă se părea că toate exprimau un singur lucru: dorința de libertate. Încercări de a înțelege

situația. Încercări de a-și imagina alte lucruri, aflate dincolo. O fetiță desenase un porumbel în zbor peste Zid, spre bunica ei, care locuia într-un cuib ascuns adânc în coroana unui copac de pe Kurfürstendamm. Alt copil desenase un singur pătrat, mare și gol: vederea de la fereastra apartamentului lui de la primul etaj, îndreptată către o zonă moartă de Zid, de ciment. Un alt băiat îndemânatic, de șase ani, desenase o familie de furnici înarmate cu coșuri de mâncare și căciuli, târându-se pe sub construcția lungă de o sută cincizeci și cinci de kilometri. Alți copii desenaseră case fără uși sau case cu uși, dar fără clanțe, sau turnuri de observație care se înălțau, tot mai sus, până când atingeau Luna.

Tocmai terminasem fragmentul, când Weiss a ciocănit la ușă și a intrat în cameră, atât de silențios, încât părea că plutește.

— Mă-ntrebam dacă sunteți liberă mâine după-amiază, a zis el apropiindu-se de biroul meu, oprindu-se la un pas.

— Sunt.

— Bine. Aș dori să faceți niște muncă de teren pentru mine. Un scurt interviu. Dacă o să meargă bine, o să vă rog să faceți și altele.

Am aprobat dând din cap, nerăbdătoare să aud mai multe detalii.

— Aceste interviuri scurte vor fi niște adăugiri la fragmentele pe care le transcrieți. Este important să păstrez materialul la zi.

— Îmi veți da dumneavoastră întrebările?

— Desigur! Mâine, dacă sunteți liberă, o să vă trimit să-i luați interviu unuia dintre acești copii. Băiatul care a desenat furnicile. Locuiește departe, spre est, din câte-mi dau seama. E bine pentru dumneavoastră la ora șase?

— Da.

— Prea bine. Îl voi suna acum pentru confirmare. Se-nțelege de la sine că veți fi plătită pentru una sau două ore suplimentare.

Întrucât terminasem transcrierea pentru acea zi, am frunzărit unul dintre volumele cu litera *M* din *Encyclopaedia Britannica*, răsfoind articolele de la secțiunea *MER*, în timp ce-l așteptam pe Weiss să revină cu detaliile necesare. Privirea îmi sărea de la o pagină la alta, parcurgând câteva cuvinte sau ilustrații, mai atentă

la mirosul și la foșnetul hârtiei vechi, iar după câteva minute am început să mă întreb dacă voi fi în stare să realizez un interviu. Nu mai intervievasem pe nimeni până atunci, cu atât mai puțin în germană, însă cât de greu putea fi, mai ales în cazul în care întrebările erau deja scrise? Intrările de la *MER* nu aveau răspunsuri la întrebarea mea, dar, fără nicio legătură cu ce mă interesa, am citit despre cartograful Gerardus Mercator, despre istoricul Louis-Sébastian Mercier și despre congregația romano-catolică Sisters of Mercy (care până atunci însemnase pentru mine doar numele unei trupe rock), precum și despre poetul și eseistul rus Dmitri Sergheevici Merejkovski. Tocmai mă apropiam de finalul secțiunii *MER*, începând să mă-ntreb când o fi întors cineva ultima dată acele pagini, dacă le-o fi întors cineva vreodată, când Weiss a ciocănit și a intrat cu adresa.

Se numea Jonas Krantz. Avea treizeci și șase de ani, așadar avusese nouăsprezece ani la căderea Zidului. Desenul cu furnici data de la mijlocul anilor '70 și, din ce-am înțeles, era singurul copil cu care Weiss luase legătura, care își amintea că făcuse desenul respectiv. Prin anii '80, îmi spusese Weiss, părinții lui ascunseseră desenul într-o carte de telefoane, de teamă ca nu cumva vreun informator să-l interpreteze ca pe ilustrarea de către copil a unui plan pe care îl auzise urzit la cină. Acum era un meteorolog renumit, adăugase istoricul, mustăcind.

Jonas Krantz locuia în Marzahn, o zonă muncitorească a Berlinului, în care nu călcasem până atunci; deși o mare parte a lui nu era trecută pe harta orașului pe care o purtam în buzunar încă din prima zi în care ajunsesem, știam că se află undeva dincolo de Prenzlauer Berg și Friedrichshain și, în funcție de partea din care veneai, după Lichtenberg; mai mult *terra incognita*. Pe undeva se afla o localitate, Alt-Marzahn, auzisem, însă tipul ăsta, Krantz, locuia în zona mai nouă, se părea.

Am ieșit de la Ring S-Bahn și am intrat pe tărâmul *Plattenbau*-ului[1], blocuri care păreau chiar și mai amenințătoare și mai

---

[1] Pl. *Plattenbauen*, „bloc de locuințe construit din plăci prefabricate de beton" (germ. în original).

vaste decât Alexanderplatz și împrejurimile sale. Aici, clădirile din beton armat zdrobeau orizontul, de altfel destul de jos, și fuseseră vopsite în culori jucăușe, după modelul cubului Rubik, alternând pătrățelele roșii cu cele albastre, sau în pasteluri fine, partea de jos roz și cea de sus albastru-deschis; altele erau de un roșu aprins, cu ferestre și balcoane verzi, însă toate semănau cu niște blocuri uriașe de Lego, un delir de pătrate sau zaruri aruncate pe un teren plat și monoton.

Am ieșit de pe bulevardul principal, Landsberger Allee, intrând pe o stradă curbată în care se revărsau diferite „comunități“ de *Plattenbauen* și unde, din câte-mi dădeam seama, mantra spațiilor de locuit comuniste se simțea încă pregnant în peisaj. Fiecare lot avea trei clădiri masive, care mărgineau o curte cu un loc de joacă și cu un mic spațiu comun plin de copaci. Unele comunități aveau chiar și școală și supermarket sau un centru comercial în miniatură, lăsând impresia că fiecare zonă era autonomă și suficientă sieși, ca și cum ar fi avut un sistem nervos propriu și n-ar fi fost nevoie să atingi decât o terminație nervoasă pentru ca fiecare centimetru din locul respectiv să reverbereze. Am văzut un singur tip care mergea țanțoș, altfel trecătorii păreau oameni din clasa muncitoare care-și vedeau de treburile lor, mai multe femei de vârste diferite ieșite să-și plimbe cățeii, tineri vietnamezi fumând la intrarea în supermarketuri, mai mulți ruși în vârstă, adunați în jurul unei bănci din parc. Se lăsa înserarea, dar lumina argintie se potrivea acestui loc, care părea înghețat în timp și totodată ciudat de avangardist.

O rafală puternică a început să bată din spate, ca un puști pus pe șotii, așa că m-am oprit la un colț de stradă ca să mă-nchei la haină. Chiar când treceam ultimul nasture prin butonieră, am remarcat un afiș agățat de un stâlp de iluminat public, la vreo treizeci de centimetri deasupra mea, propagandă pentru apropiatele alegeri parlamentare. Nu urmărisem subiectul îndeaproape, dar ar fi trebuit să fii orb să nu remarci marea de hârtii lipite zilele acelea prin tot orașul. De la distanță, imaginea părea un dreptunghi așezat vertical, însă de aproape am observat că era fotografia unei pietre funerare sau a unui monument funerar cu scris ebraic, probabil dintr-unul dintre cimitirele evreiești pe

care încă nu le vizitasem. Sub piatra funerară, acoperite de mușchi verde, strălucitor, se aflau cuvintele: VOM LĂSA IARBA SĂ CREASCĂ PESTE TOT. Cele trei majuscule care ieșeau în evidență din colțul din stânga, jos, mi-au confirmat bănuiala că afișul aparținea NPD, prescurtare pe care, atunci când m-am mutat la Berlin, am interpretat-o ca provenind de la tulburarea de personalitate narcisică[1], înainte de-a afla, destul de repede, că era prescurtarea unui soi de iubire de sine mult mai urâtă, *Nationaldemokratische Partei Deutschlands*, partidul de extremă dreaptă din Germania. Traversând un loc de joacă unde copiii se dădeau în niște leagăne metalice care scârțâiau, iar doi adolescenți făceau un schimb rapid cu lucrurile pe care le aveau în buzunare, am grăbit pasul, căutând numărul de stradă într-un rând de *Plattenbauen* colorate, trei tripleți uriași, scoși din pântecul lor industrial.

— *Hallo?* O voce de bărbat tânăr a răspuns, după ce, într-un final, am găsit blocul de pe Allee der Kosmonauten și apoi interfonul, unul dintr-o sută, cu numele înghesuite într-un tabel, el însuși un *Plattenbau* micuț, și am sunat de opt ori, mânată de un mic atac de panică.

— Sunt Tatiana. Am venit să fac interviul pentru Doktor Weiss.

— Intră! Etajul optsprezece.

Interiorul clădirii era rece și steril, dalele posomorâte și mirosul antiseptic amintindu-mi de o baie enormă sau de un spital. Am urcat în lift cu un bărbat sever, de aproximativ patruzeci de ani, care nu și-a luat o clipă ochii de la mine. Scrâșnea tare din dinți și mi-era frică că o s-o ia razna în orice clipă, asemenea unui pacient căruia i s-a administrat tratamentul greșit și care așteaptă să răbufnească, să dea vina pe cineva.

Umerii mi s-au relaxat când am ajuns la etajul optsprezece.

— *Hallo!* a strigat un glas de pe coridor.

Nu sunt sigură la ce mă așteptam. Numele Jonas Krantz sugera o persoană scundă și jovială, poate chiar un fel de spiriduș, însă

[1] Narcissistic Personality Disorder.

am fost oarecum descumpănită să observ că desenatorul de șase ani se transformase într-un adult robust, lat în piept și cu trăsături grosolane. Avea nasul turtit, rupt probabil o dată sau de două ori, și o gură care nu se-nchidea pe de-a-ntregul, cu o deschizătură mică între buze, care o făcea să pară că e mereu în așteptare, gata să mănânce, să sărute sau să răspundă la o întrebare. Jumătate din chipul său era umbrit; nu se bărbierise de mai multe zile.

Și totuși asprimea înfățișării sale era compensată de două lucruri: de o purtare foarte blândă, după cum aveam să descopăr în scurt timp, și de ochii încercănați, ca de raton, rezultatul unei insomnii cronice, am bănuit eu. Întotdeauna mă intrigase această legătură secretă între pleoape și cearcăne, dominația tăcută a pleoapei asupra semicercului, mi-am spus eu în timp ce Jonas Krantz a întins o mână mare și s-a prezentat.

— Ai avut probleme să găsești adresa?

— Da... Totul pare la fel.

— Doar la început, m-a asigurat el, conducându-mă într-o sufragerie cu mobilă puțină – o masă, patru scaune și o băncuță de lemn sculptat –, unde mi-a oferit un scaun fără traverse. Înainte de-a mă așeza, mi-am aruncat privirea spre masă, atrasă de colecția uimitoare de diagrame, cadrane solare și tuburi de sticlă împrăștiate pe ea. Printre instrumente se afla o sticlă goală de Beck's și o scrumieră de metal care dădea pe-afară de mucuri de țigară albe și galbene.

Masa n-a fost singurul element care mi-a atras atenția; pe pereții încăperii erau agățate hărți sinoptice pestrițe, diagrame care, îmi imaginam, înfățișau condițiile meteo trecute, prezente și viitoare, cu linii roșii care ieșeau în evidență mai ales în zonele nebuloase, precum și hărți uriașe ale oceanelor și continentelor, cu grupări de săgeți drepte și curbate, îndreptate în direcții diferite, indicând probabil un soi de flux.

— Locuința mea e al doilea loc de muncă, a spus Jonas, așezându-se pe un scaun în fața mea, unul cu traverse. De aici pot citi și înregistra majoritatea evenimentelor care au loc pe cer.

— Îmi imaginez că vezi o grămadă de lucruri de la etajul al optsprezecelea.

— Da, și sunt mult mai aproape de nori... Păi, o să mă străduiesc astăzi, continuă el, făcând o pauză pentru a-și aprinde țigara mentolată. Dar trebuie să-ți spun că acum două zile a trebuit să-mi eutanasiez cățelul și nu sunt în cea mai bună dispoziție.

— Îmi pare rău. Cât de bătrân era?

— Bătrână. Avea doisprezece, aproape treisprezece ani...

Își mușcă buza și trase cu poftă din țigară, urmărindu-mă cu atenție când am scos un creion și am deschis un carnet dictando pe care mi-l dăduse Weiss. În loc să-mi împrumute dictafonul, care ar fi fost mult mai rapid, îmi ceruse să notez totul de mână. Evident, în timp real nu puteam apăsa pe butoanele *pause* și *rewind*, și speram să pot descifra rândurile mâzgălite și grăbite, în care încercam să țin pasul cu răspunsurile elaborate ale lui Jonas Krantz.

Totuși, în cele din urmă, am avut noroc că mi s-a oferit un personaj atât de îngăduitor și de bine intenționat pentru primul meu interviu. Asculta răbdător cât citeam întrebarea, încurcându-mă uneori la un cuvânt sau două, și doar o dată m-a rugat să repet. Din când în când, părea distras, cu privirea pierdută într-un colț gol al camerei, acolo unde, am bănuit, obișnuia să stea cățelul lui, însă era limpede că făcea un efort ca să se țină de cuvânt. Ori de câte ori părea că îi piere vocea, își schimba poziția pe scaun și se apleca pentru a-mi prinde cuvintele, cu buzele mereu întredeschise.

Înainte de interviu nu mă gândisem prea mult cum avea să răspundă, însă am fost surprinsă de faptul că apela frecvent, aproape constant, la metafore. Era, într-un fel, straniu pentru un om de știință, îmi tot spuneam, și până la final începusem să mă-ntreb dacă nu cumva se baza pe un dispozitiv vechi, un soi de mecanism defensiv, de sustragere de la adevăr prin analogia poetică.

— Ți-aduci aminte ce te-a inspirat să desenezi familia de furnici care trece dincolo, pe sub Zid? era prima întrebare a Doktor-ului Weiss.

Jonas își privi fix mâinile, de parcă acestea ar fi putut depune mărturie.

— Da, mi-aduc aminte. Mă jucam pe o palmă de pământ, lângă șinele de cale ferată, umplând cornete de hârtie cu pământ. Tocmai plouase și pământul se lipea, făcându-se cocoloașe. Luam cocoloașele și le strângeam în pumn, până când se sfărâmau. Când pământul era suficient de fin pentru a trece printre degetele mele, îl turnam în cornete, prefăcându-mă că bobițele erau pulbere de aur. M-am jucat așa o vreme, după care am observat toate furnicuțele care alergau de colo-colo, încercând să scape din strânsoarea degetelor mele. Fără să-mi dau seama, luasem câteva într-un cocoloș de pământ, așa că le-am eliberat repede, iar ele au luat-o la goană în toate direcțiile. Părea atât de ușor pentru ele să gonească așa! Și atunci m-am gândit cât de ușor ar fi pentru ele să treacă de Zid. La început mi-am imaginat că s-ar cățăra pe el, însă mi-am dat seama că pentru ele ar fi ca escaladarea Everestului, așa că m-am gândit c-ar putea doar să treacă pe dedesubt, printr-un loc unde, sub pământ, nu ar exista prea multe obstacole.

A ridicat din umerii lui largi și a mai aprins o țigară.

— Cam așa ceva.

— Ai avut aceeași impresie despre păsări, albine sau fluturi?

— Cu siguranță, nu. Furnicile pot trece neobservate. De cele mai multe ori. Spre deosebire de celelalte creaturi pe care le-ai amintit. Ele își văd de treaba lor și nimeni nu le bagă în seamă. Întotdeauna le-am invidiat pentru asta.

— De ce meteorologia? De ce ai ales să te dedici studiului atmosferei?

— A început când eram mic. Cam pe vremea când am desenat furnicile. Uitatul pe cer era singura activitate care-mi dădea senzația de libertate. Și-mi plăcea tare mult să prevăd ce urma să se-ntâmple. Am învățat să prognozez vremea citind manuale, măsurând cantitatea de precipitații cu ajutorul borcanelor, înregistrând viteza vântului cu ajutorul unei giruete. Chestii din astea. Până la urmă, nu-mi dau seama cât succes am avut, însă în fiecare dimineață le anunțam alor mei prognoza. Desigur, drept urmare, uneori mama era surprinsă fără umbrelă de câte o ploaie

torențială sau fratele meu pleca la școală fără maiou, așteptând toată ziua să iasă soarele promis.

— Și un anumit subiect care să te intereseze mai tare?

— Norii! a răspuns imediat. Norii, în mod clar!

— De ce?

— Eram foarte mic, aveam nouă ani, cred. Mă prefăceam că am o grădină de nori, pe care o udam zilnic. Iar când norii erau suficient de mari și de puternici, îi smulgeam din rădăcini și le dădeam drumul să plutească în sus, spre cer, către...

S-a oprit și s-a uitat din nou la mâinile lui, care se odihneau încrucișate în poală.

— Și pe urmă?

— Păi, îi smulgeam din rădăcini, dar numai după luni de îngrijire, timp în care ei se pregăteau de marea ascensiune, principalul eveniment din viața lor. Aflau istorii despre atmosferă, le erau explicați curenții de aer și li se preda nefologie, li se predau abilitățile de navigare...

Făcu din nou o pauză și râse încetișor.

— Iartă-mă, nu m-am mai gândit de ani de zile la grădina mea de nori...

— Nu, îmi place! Mai povestește-mi!

— Odată ajuns în văzduh, reluă el, norul trebuia să accepte că existența lui va fi efemeră. În cel mai bun caz, putea să ajungă un nimbus încărcat cu stropi de ploaie și să facă parte dintr-o furtună – și, pentru toată lumea, mai puțin în ochii visătorilor și ai meteorologilor, să se facă una cu tovarășii lui.

Expresia feței îi deveni mai serioasă.

— Și, știi cum e, o întreagă existență ar putea fi redusă la călătoria în sus pentru intrarea într-o aglomerare de nori, contopirea cu turma care se mișcă încet și apoi, în doar câteva minute, fără să lase vreo urmă în lume, să redea atmosferei elementele care i-au fost împrumutate.

Scoase mucul de țigară din gură.

— În orice caz, asta-mi trecea mie prin cap când eram mic.

— Și când ai crescut, de ce ai continuat cu norii?

— Ah, din mai multe motive! Norii ne dau informații despre prezent și, mai important, despre viitorul apropiat. Sunt niște

stații meteorologice minunate, care își schimbă foarte des personalul. Și sunt și bogate în informații.

— Așadar, mai ales datorită conținutului.

— Nu, nu! Motivul principal a fost sau este mesajul pe care-l oferă: toate structurile se pot prăbuși. Trebuie doar să ne uităm la existența lor, condamnată la dezrădăcinare și fragmentare. Fiecare nor se confruntă cu moartea prin pierderea formei, plutind către propria moarte, unii mai repede decât alții, fiind creați să se autodistrugă înainte de a ajunge la celălalt capăt al orizontului. După ce trăiești vremurile pe care le-am trăit eu, îți creezi propriul concept de flux. Nu vreau să sune simplist, dar meteorologia m-a ajutat să înțeleg și chiar să fac față istoriei recente, înainte și după 1989. Cețurile timpului și toată confuzia care le înconjoară.

— Cum este să aparții de o țară care, practic vorbind, a existat doar patruzeci de ani, unsprezece luni și trei zile?

A ridicat din umeri.

— RDG-ul a fost ceva artificial.

— Nu ești niciodată nostalgic după acele vremuri?

— Depinde de ce fel de săptămână am.

— Părinții tăi au făcut parte din opoziție?

— Nu chiar. Adică nu s-au implicat activ. Tatăl meu era fizician. A avut numeroase merite. În consecință, s-au purtat frumos cu el, în cea mai mare parte a timpului. Dar asta nu-nseamnă că n-a fost și deznădăjduit. La cea mai mică mișcare greșită, puteai să cazi în dizgrație. N-a știut niciodată cât de sus sau de jos se afla. Totul era atât de arbitrar, atât de haotic... Asemenea norilor, iarăși.

— Ce vrei să spui?

— Norii au o voință proprie, dar cu toate astea trăiesc mereu la mila curenților de aer.

Probabil că păream nedumerită. A continuat:

— Să-ți dau un exemplu: se poate ca, într-o dimineață, să se formeze o structură de nori care să se ridice la cer, gata să hoinărească la orizont vreme de câteva ore, înainte de a se uni cu altă formațiune noroasă. Însă chiar în clipa în care ajunge la înălțimea potrivită a stratosferei și începe să se extindă, apare un

curent de aer și o suflă în direcția opusă, către norii mai mari și cu o mai mare importanță de sine, ale căror trupuri proteice îl umbresc imediat pe cel tânăr, transformându-l din alb pufos în cenușiu oprimat. Chiar și cerul are o ierarhie socială. Iar când un nor se maturizează și se oprește din înălțare, coroana lui pălește...

Pe măsură ce vorbea, suflând și el câțiva nori mentolați între propoziții, încercam să urmăresc analogia. Am încercat să vizualizez cât mai bine vasta rețea de pioni ai regimului comunist ca și cum ar fi fost nori pe cer, însă era prea mult: în acel moment, mintea mea era atât de încărcată cu imagini de nori, încât nu mai era loc pentru altceva.

Apoi, Jonas mi-a povestit despre anii săi imediat de după căderea Zidului, ani pe care i-a petrecut locuind în diverse apartamente minuscule din Mitte, când conducea un teatru de păpuși, în care vedetele erau niște marionete splendide de lemn, aduse de un prieten de la Praga. Era nostalgic după acele vremuri, după cum a și mărturisit, deși atunci trăia de pe-o zi pe alta, supraviețuind zile la rând doar cu cafea neîndulcită și covrigi, și tot atunci a suferit și o decepție în dragoste îngrozitoare, în urma căreia a avut nevoie de mai mulți ani ca să-și revină, și, colac peste pupăză, toate marionetele i-au fost furate într-o noapte, după spectacol, când prietenul său a uitat să încuie încăperea în care erau depozitate.

În toamna anului 1994 s-a înscris la Humboldt, unde a studiat matematica, iar mai târziu a câștigat o bursă de doctorat în meteorologie la Institutul Max Planck din Hamburg. Ziua în care a primit scrisoarea, mi-a spus, a fost una dintre cele două sau trei zile care i-au schimbat viața. Lucra șaisprezece ore pe zi, și-a luat diploma, apoi s-a mutat înapoi la Berlin pentru a deveni consultant meteo independent, creându-și propria stație meteo acasă.

După patruzeci și cinci de minute și șase țigări – nu mi-a oferit și mie, așa că, până la sfârșit, mi se făcuse poftă să fumez –, am închis carnetul dictando și l-am băgat în geantă. Interviul decursese fără probleme. Jonas Krantz fusese generos, chiar expansiv, răspunzând la fiecare întrebare cu sinceritate și

eficiență nemțească, iar scaunul fusese confortabil, cu excepția momentelor în care încercasem să-mi sprijin piciorul pe niște traverse imaginare.

— Dacă nu te superi că te-ntreb, unde locuiești? m-a chestionat pe când treceam pe lângă o serie de hărți meteorologice, îndreptându-ne spre ușa lângă care, într-un cui, era agățată o lesă roșie.

— În Prenzlauer Berg.

— Nu-i departe de aici.

— Nu foarte.

— Îmi dau seama că e un pic cam neașteptat, a continuat el, dar ce faci sâmbăta asta?

— Ies la plimbare.

— Toată noaptea?

— Nu, în timpul zilei.

— Păi, ți-ar plăcea să mergi pe seară la o petrecere?

— Ce fel de petrecere?

— O simplă petrecere. La un vechi oficiu poștal din Mitte.

Nu era genul meu, dar nu suna rău. N-aveam planuri pentru sâmbătă. Tocmai îi murise cățelul. Iar la ultima mutare îmi aruncasem vechea agendă cu adrese și numere de telefon de care mă agățam *în caz că...*

Așa că am acceptat.

— Era doar o idee...

— Nu, nu-i nicio problemă! O să vin!

Am zâmbit. A zâmbit și el. Se pecetluise ceva. Am stabilit să ne întâlnim la una dintre ieșirile de la Stadtmitte ale U-Bahn-ului, în sâmbăta aceea, la miezul nopții.

Și-a scos capul pe ușă când eram la jumătatea drumului spre lift.

— Știi ce, dă-mi voie să te conduc la metrou. E deja întuneric.

— Mă descurc!

— Ești sigură?

— Da.

— Nu e unul dintre cele mai sigure cartiere.

— Merg repede!

N-a insistat.

Când am ieșit din clădire, expulzată din lumina fosforescentă a coridorului în strada întunecată, locul de joacă era pustiu, la fel ca toată zona comună. Mi-am închis nasturii hainei și am mers cât de repede puteam, de data aceasta înfiorându-mă ușor când am trecut pe lângă afișul NPD, deși piatra funerară acoperită cu mușchi nu mai era vizibilă. Au început să apară câțiva oameni când m-am apropiat de stația de metrou și, spre norocul meu, trenul a oprit la platformă chiar în timp ce urcam scările.

Protejată de limitele sigure al S-Bahn-ului, am reluat în minte ultimele minute ale conversației. Poate că nu era bine că acceptasem invitația lui Jonas, mi-am spus în sinea mea, și poate c-ar fi trebuit să-l sun ca să contramandez întâlnirea. Nu aveam încredere în mine. Uneori las lucrurile să meargă prea departe, le scap din mână, ca apoi să regret luni de zile ce s-a întâmplat. În plus, mi-am reamintit cu neplăcere de ultima dată când am avut întâlnire cu cineva; deși trecuse aproape un an de zile de-atunci, încă mai aveam întâmplarea proaspătă în minte.

Îl cunoscusem la chioșcurile cu ziare din Greifswalder Straße, unde completa un bilet la loto pentru extragerile de miercuri și sâmbătă, bifând la întâmplare căsuțele, de parcă ar fi compus o piesă muzicală, timp în care eu, aflată în cealaltă parte a standului de ziare, încercam să mă decid dacă să dau patru euro pe o nouă ediție a hărții cu trasele S-Bahn-ului și U-Bahn-ului, în care se găseau rutele și orarele actualizate. Eram singurii clienți din magazin, iar el a spus brusc, din cealaltă parte a standului de ziare, că e o hartă bună, ar trebui s-o cumperi, merită cei patru euro, am și eu una și de-atunci n-am mai întârziat niciodată. A terminat de completat biletul de loterie și i l-a dat vânzătorului, care l-a introdus în casă și i-a dat chitanța. Ce premiu e la loterie săptămâna asta? am întrebat eu. Două milioane de euro, au răspuns el și vânzătorul în același timp. Am cumpărat harta și, când am ieșit din chioșc, mi-a ținut ușa, apoi am început să vorbim și, înainte s-o luăm în direcții diferite, ne-am oprit la un colț unde

făcea pipi un cățel. Vrei să iei cina cu mine? a-ntrebat el, iar eu am zis da, deși pielea lui cleioasă și ochii albaștri lipsiți de vlagă nu mi se păreau deloc atrăgători, însă am fost impresionată de îndrăzneala lui și m-am gândit că, în cel mai rău caz, mă voi alege cu amic nou, așa că am stabilit să ne-ntâlnim peste două zile, la ora opt jumătate, la un restaurant thailandez de lângă Hackescher Markt, un loc în care nu mai fusesem niciodată, dar despre care auzisem lucruri bune. Nu cred că e nevoie de rezervare, zisese el, caută-mă înăuntru, o s-ajung un pic mai devreme ca să găsesc o masă.

Însă n-a ajuns devreme, iar eu mi-am făcut apariția în pantalonii reiați de culoare neagră și un pulovăr nou, violet; restaurantul era plin, iar singura masă liberă pentru două persoane se găsea la fereastră, nu era un loc prost, doar un pic claustrofobic, fiindcă ferestrele erau pictate și nu vedeai nimic afară. Tânărul chelner thailandez a fost extrem de politicos și de amabil și mi-a adus meniul de vinuri, pe care l-am studiat cu pretinsă pricepere. Am comandat un Riesling, oscilând o clipă între pahar sau sticlă, dar hotărându-mă rapid să cer o sticlă, fiindcă putea fi o seară lungă și era mai bine să fiu pregătită. Mi-a fost adusă sticla, un Riesling deosebit, cu sigiliu auriu pe gât, iar chelnerul mi-a turnat un pahar din care am început să beau imediat, privind în jur, spre celelalte mese. Părea că nimeni nu se uită la mine, dar, chiar și așa, eram sigură că cel puțin unii clienți o remarcaseră pe tânăra femeie cu pulover violet, care stătea singură, având în față două meniuri și o sticlă cu vin. Am studiat eticheta de pe sticlă, verificând dacă există cuvinte în germană pe care încă nu le știam, și am găsit unul, pe care acum nu mi-l mai amintesc, iar pe măsură ce minutele treceau, am citit și meniul restaurantului, l-am studiat la sânge, răsfoind paginile unsuroase în timp ce număram opțiunile de preparate vegetariene, am mai băut un pahar de vin și m-am hotărât ce aperitiv și ce fel principal să comand, plus un desert, înghețată verde cu fulgi de nucă de cocos – în caz că mai era loc.

Mi-am băgat discret mâna sub fața de masă ca să mă uit la ceas, ca să nu observe nimeni că fusesem lăsată să aștept, și am observat că era deja nouă și zece. Bărbatul, al cărui nume l-am

uitat, deși sunt sigură că mi l-a spus la colțul acela de stradă, lângă cățelul care făcea pipi, încă nu apăruse și, pentru a omorî timpul, i-am făcut chelnerului semn să vină și l-am rugat să îmi schimbe o bancnotă de cinci euro, după care m-am dus să cumpăr un pachet de Gauloises albastru de la automatul de țigări aflat lângă toalete, deși mă lăsasem de fumat în urmă cu doi ani. Ajunsă înapoi la masă, i-am cerut chelnerului, care era omniprezent, să-mi aducă o scrumieră și chibrituri, apoi am aprins prima țigară, ținând-o sub masă între pufăituri, pentru ca fumul să nu se ducă-n direcția cuplului de bătrâni din dreapta mea, care mâncau curry. Câteva minute mai târziu, chelnerul s-a întors să vadă dacă doresc să comand un aperitiv. Îmi aduc aminte că i-am spus mulțumesc, mulțumesc, dar îl voi aștepta pe prietenul meu, și mi-am mai turnat un pahar de vin, după care am aruncat o privire spre ușă, sub pretextul că admir decorul restaurantului, întorcând discret capul, să văd dacă a apărut. M-am uitat din nou la ceas, pe sub masă: nouă și douăzeci. Am început să admit, cu amărăciune, că era posibil ca bărbatul care mă invitase la cină să nu vină. Dar aveam sticla de Riesling în față, pe care trebuia s-o plătesc indiferent ce s-ar fi întâmplat, fără să am cu cine împărți nota, așa că mi-am mai turnat un ultim pahar și am închis meniul, pe care intenționat îl lăsasem deschis, așa încât, în cazul în care tipul ar fi intrat și ar fi început să-și ceară scuze, i-aș fi spus stai liniștit, tocmai mă uitam pe meniu.

La al treilea sau al patrulea pahar de vin, plus altă țigară, am început să simt debutul unei dureri de cap; tâmplele îmi zvâcneau un pic, ceea ce nu era surprinzător, dat fiind că băusem două treimi din vin, poate chiar mai mult. Am scos o bancnotă de douăzeci de euro din portofel și i-am plătit chelnerului când a apărut, iar într-un moment în care oamenii din jurul meu păreau adânciți în conversații sau concentrați pe mâncarea din farfurii, m-am ridicat și m-am îndreptat spre ușă, lăsând pe masă pachetul de țigări din care fumasem doar două, fiindcă simțeam că începe să mă usture gâtul. Am trecut pe lângă bolul de lemn plin cu cărțile de vizită ale restaurantului, din care am luat una, deși știam că nu mă voi mai întoarce niciodată, ceea ce era păcat, fiindcă mâncarea arăta bine și eu aș fi știut exact ce să comand.

Asta a fost ultima mea întâlnire eșuată, probabil karma mea, dacă există așa ceva, căci și eu am lăsat cu ochii-n soare câțiva oameni, de două ori la Berlin, dar și în Mexic, în perioada adolescenței mele flușturatice; odată am trimis-o pe soră-mea, Yvonne, în locul meu și-a sfârșit căsătorită cu tipul, vreme de doi ani. În următoarele două săptămâni, întâlnirea eșuată cu jucătorul la loto a devenit obiectul unei fixații nevrotice. Nu-mi explicam de ce tot reveneam asupra ei, fiindcă cel mai probabil că n-ar fi dus la nimic, dar reprezenta un fel de disonanță mintală, o confirmare urâtă a ceea ce ajunsese să fie viața mea în Berlin: solitară și inertă, vulnerabilă la micile regrese. Nu era o solitudine harnică, ca cea a Doktor-ului Weiss, ci mai degrabă una stagnantă, infertilă, care năștea și mai multă stagnare și sterilitate. Acum, însă, mă hotărâsem să-i ofer o șansă altcuiva, o mică șansă, sau poate că îmi acordam mie însămi o altă șansă de-a afla ce se va întâmpla, sau poate eram doar curioasă să aflu în ce fel de bărbat se transformase acel desenator de furnici devenit meteorolog.

În după-amiezile în care cerul era senin, sfera metalică a turnului de televiziune capta razele soarelui, tronând peste Alexanderplatz asemenea unei navete spațiale. În astfel de momente, turnul iradia un aer de venit de pe altă lume, mai degrabă extraterestru decât mistic. Nu era ochiul lui Dumnezeu îndreptat în jos; dacă cineva ar fi descins din înalturi, ar fi fost mai degrabă un extraterestru cu trunchi de ciment, cu o bilă de alamă în loc de cap, decât o ființă cu mantie și aureolă. Weiss nu menționase niciodată turnul în scrierile sale. Alexanderplatz apărea frecvent, la fel și arhitectura socialistă și alte manifestări ale ferocității și grandorii RDG, dar, în mod bizar, monumentul de trei sute șaizeci și cinci de metri încă nu fusese amintit.

Razele soarelui se jucau plăcut pe sfera turnului de televiziune, dar se blocau când atingeau oțelul macaralelor stângace care populau piața, deși remarcasem cu plăcere o rărire a lor treptată și bine venită. La fiecare câteva zile, părea că din Alexanderplatz a mai dispărut o macara, pe măsură ce brațele și bigile erau demontate și duse în altă parte, iar eu puteam s-o tai de-a dreptul de la tramvai la S-Bahn, către magazinul renovat, fără să am senzația că fac o cursă cu obstacole în forma unor scânduri șubrede și nisipuri mișcătoare de moloz. Alexanderplatz era un loc al construcției perpetue, iar eu mă întrebam dacă în timpul vieții mele, sau măcar în timpul șederii mele la Berlin, avea să vină ziua în care constructorii o *s-o lase să fie așa cum e*, iar din când în când mă-ntrebam cât de mult din RDG mai trebuia lichidat până când forezele, lopețile și planurile să fie lăsate deoparte, înainte ca locuri precum Palast der Republik și cine mai știe ce

clădiri și monumente socialiste, frumoase și nefrumoase, să fie devastate sau pur și simplu șterse de pe harta orașului.

Doktor Weiss fusese încântat de răspunsurile lui Jonas Krantz.

— Norii. Creații artificiale, citise el cu glas tare, neputând să-și ascundă un zâmbet. Ei bine, băiatul are dreptate!

Mi-am dat seama că, în mintea lui, Krantz rămăsese băiatul de șase ani care desena furnici.

— Și-mi plac analogiile lui. Pare o persoană inteligentă, chiar dacă e visător.

I-am confirmat afirmația.

— Tatiana, v-ați descurcat foarte bine!

După mine, nu făcusem prea multe, în afară de faptul că citisem întrebările lui și notasem răspunsurile lui Jonas Krantz, pe care mai târziu le transcrisesem la computer, dar se părea că lucrasem îndeajuns de bine pentru ca angajatorul meu să-mi dea alt interviu de făcut, vinerea următoare, cu cineva din consiliul de administrație al BVG, operatorul de transport public al Berlinului.

Întorcându-mă de la serviciu în după-amiaza aceea, am mers pe jos, după cum obișnuiam, de la stația de S-Bahn din Alexanderplatz spre cea de tramvai, pentru a lua tramvaiul M4, care mă ducea acasă. Câteva macarale tăiau orizontul și, în depărtare, ușile magazinului universal se tot deschideau și închideau.

Cât am așteptat pe refugiu, numărând minutele până la sosirea tramvaiului, am remarcat o siluetă feminină aflată lângă bancomatele Deutsche Bank, vizavi de șine, o femeie a cărei strălucire tăcută sărea în ochi în acel du-te-vino haotic. Tramvaiul meu se apropia, dar m-am hotărât să-l iau pe următorul și am traversat pe partea unde se afla ea, pentru a o studia mai de-aproape, discret. Avea treizeci și ceva de ani, după părerea mea, tenul îngrijit și obrajii rumeni, și purta un batic roșu legat sub bărbie, șuvițele blonde ale bretonului dându-i un aer foarte senin, aproape copilăresc. Era îmbrăcată cu o rochie violet cu verde, înflorată, de sub care ieșea o panglică galbenă, și purta papuci de plastic albaștri,

decupați în față, și șosete albe, groase. Cu toate astea, ce m-a uimit cel mare tare la tânăra femeie a fost zâmbetul: un zâmbet larg, deschis și nestudiat, și cu toate astea lipsit de direcție. Zâmbea aerului, cerului, orașului, fără să pară că se concentrează pe nimeni și pe nimic, zâmbind pentru sine ca și cum și-ar fi amintit un compliment vechi sau o glumă rostită demult. Am mai observat că avea mai multe pungi de plastic aruncate pe un braț, în timp ce în cealaltă mână ținea o creangă desfrunzită.

Un bărbat tânăr a trecut pe lângă ea, îndreptându-se către bancomate. A întins palma stângă către el și a deschis-o asemenea unei flori, însă bărbatul a ignorat rugămintea timidă. Patru persoane au venit și au plecat înainte ca ea să mă observe, îndreptând imediat mâna în direcția mea, rostind câteva cuvinte nedeslușite, într-o limbă pe care n-am putut s-o identific. I-am pus o monedă de doi euro în palmă, admirându-i inelele de plastic împrăștiate pe mai multe degete, iar tânăra a mai bolborosit ceva, zâmbind în timp ce vorbea, gura ei fiind captivă între limbaj și impulsul de-a zâmbi. Părea că zâmbetul *stă în calea vorbirii*. M-a dus cu gândul la prostul satului, smuls dintr-un mic orășel medieval și aruncat pe nepusă masă în inima unei metropole agitate.

Atunci am botezat-o Nătânga din Alexanderplatz și, de fiecare dată când tramvaiul trecea pe lângă bancomatele Deutsche Bank, mă uitam pe fereastră și o vedeam stând la postul ei, în rochia înflorată, cu pungile de plastic și cu creanga, zâmbind la nimic, zâmbind la *orice*. Din când în când, mă apropiam de ea și-i puneam câțiva euro în palma întinsă, care în sine era o Alexanderplatz lipicioasă și de dimensiuni reduse, cu întretăieri și fisuri, toți microbii orașului fiind adunați în vârful degetului arătător, presiunea atmosferică împovărându-i inelarul, iar degetul mic fiind ușor întors către exterior, asemenea unei giruete încovoiate sau a unei macarale rebele. De obicei purta inelele ei de plastic, ca cele pe care le găsești în ouăle de ciocolată, două la o mână și unul la cealaltă.

Cu cât o vedeam mai des pe Nătângă, cu atât devenea mai mult parte a peisajului, ca și cum ar fi răsărit din asfalt și ar fi avut, practic, rădăcini în acel loc. Înarmată cu pungile și cu creanga ei, stătea în picioare, cu baticul roșu pe cap, cu rochia înflorată,

încălțată cu papucii albaștri, decupați în față, și cu șosetele albe și groase, oamenii trecând grăbiți pe lângă ea către bancomate și întorcându-se în timp ce-și numărau banii. Cu toate astea, faptul că era invizibilă nu părea s-o deranjeze, așa cum n-o deranja nici ploaia, când pur și simplu își acoperea capul cu o pungă de plastic, cum n-o deranja nici dacă vreo rafală mai puternică îi smulgea creanga din mână, lucru pe care l-am observat întâmplându-se de două ori. Am avut senzația că avea casa undeva, departe și că mergea o grămadă ca să ajungă în locul de lângă bancomatele Deutsche Bank din Alexanderplatz, însă nu erau decât presupunerile mele. Putea, la fel de bine, să locuiască într-un *Plattenbau*, de la ferestrele căruia să privească în fiecare dimineață zona de un metru pătrat pe care urma s-o ocupe.

Înainte de a-i lua interviu bărbatului din consiliul de administrație al BVG, a trebuit să transcriu alt pasaj, despre *Geisterbahnhöfe* sau stațiile-fantomă, după cum numeau locuitorii Berlinului de Vest stațiile slab luminate și scoase din funcțiune, aflate în Berlinul de Est, prin care trenurile U-Bahn și S-Bahn treceau fără să oprească.

În 13 august 1961, berlinezii au fost șocați când s-au trezit și au descoperit gardurile de sârmă ghimpată (care în cele din urmă au fost înlocuite de ciment), pecetluind granița dintre sectorul sovietic și cele trei sectoare occidentale. Cu această împărțire a orașului, sistemul de transport public, ca de altfel orice serviciu public, a fost tăiat în două, nu fără complicații, fiindcă Zidul, departe de a fi o linie dreaptă chiar prin mijlocul orașului, făcea tot felul de meandre. Stațiile au devenit fantome în locurile în care orașul nu era clar împărțit, iar trenurile vestice trebuiau să traverseze zone din est pentru a-și continua drumul către alte destinații din vest.

Așa a luat naștere, explica Doktor Weiss, această întunecoasă Lume-de-jos, înghețată în timp aproape treizeci de ani. Fiecare stație-fantomă avea propria mohoreală și propriile idiosincrazii, ieșiri și intrări zidite, precum și coridoare sigilate, ca și cum viața însăși ar fi fost îngropată, însă existau și unele trăsături comune: o stare avansată de degradare (grămezi de cărămizi, tavane din care picura apă, tencuială desprinsă), neoane care proiectau o lumină slabă, precum și prezența ubicuă a unor bărbați înarmați, santinele cu uniforme verzi, păzind un loc în care nimeni nu voia să intre, dar din care toată lumea voia să plece.

Când, la scurt timp după căderea Zidului, în noiembrie 1989, cercetători, urbaniști și alți curioși au coborât în acest tărâm al spiritelor, au găsit reclame, indicatoare, ghișee de bilete și gustări așteptând în locul în care fuseseră abandonate, cu douăzeci și opt de ani în urmă. Chioșcul Imbiß din stația Oranienburger Straße era o expoziție a abandonului: sticle răsturnate, cutii de tablă zdrobite, pahare de hârtie rupte, tejghele pe care se așternuseră straturi groase de praf, rafturi ruginite pe care se găseau pungute cu alune și chipsuri, un frigider mucegăit scos din priză în 1961, ca tot restul. Afișe șterse care făceau reclamă la produse dispărute, cu marginile desprinse, fiind uimitoare încăpățânarea cu care rămăseseră agățate de pereți. Folie de aluminiu șifonată și hârtie cerată murdară în care erau înfășurate sendvișuri descompuse cu multă vreme în urmă, o chiuvetă înecată de tencuiala desprinsă de pe pereți, cabluri de alimentare și fasunguri ieșite din pereți ca niște intestine.

Ghișeele de bilete, spunea Weiss, rămăseseră și ele prinse în capcana timpului. O astfel de zonă, aflată lângă ambasada Rusiei, era acoperită de un strat de praf de cinci centimetri și de jumătate de duzină de role fragile de bilete din hârtie roșie, destinate călătoriei cu un sistem de transport decedat. Totul zăcuse zeci de ani în penumbră și părăsire, relicve ale fostelor zile îngropate sub greutatea regimului comunist.

Cât despre paznicii acestor stații, în fotografii și ei păreau relicve ale trecutului. Cu chipurile emanând o paloare subterană, păreau spectrali, fantomatici, de parcă s-ar fi hrănit cu lumina slabă a neoanelor, a trenurilor în trecere și a cablurilor. Paznicii ăștia se transformaseră într-o specie nouă, stranie, întemnițați în timp asemenea indicatoarelor de pe pereți. Semiobscuritate, semiconștiență, semiexistență. Lumea lor era una a tăcerii și a nemișcării moarte, orbită, din când în când, de trenurile din vest, care treceau huruind prin tărâmul lor înăbușit. Gardienii în veșminte verzi urmăreau cu privirea aceste trenuri, prin fante înguste de sticlă. Petreceau ceas după ceas în subsol, printre zidurile mâncate de vreme, în scaune cu tapiserie soioasă și cu termosuri de cafea leșinată.

Multe dintre indicatoarele din stațiile astea, continua să povestească Weiss, erau inscripționate într-o grafie veche, asemănătoare caracterelor gotice: litere negre și îngroșate, ascuțite și ondulate în partea de sus, precum arcadele sau pilaștrii de boltă. Indicatoarele pentru Potsdamer Platz sau Unter den Linden erau exemple perfecte. În ceea ce privește reclamele scorojite, ele înfățișau familii teutone cu zâmbete nefiresc de largi, promovând vreun săpun, aparatură electronică sau concerte audiate, discutate și uitate cu mult timp în urmă. Totuși, în măruntaiele stațiilor-fantomă, aceste familii fericite se aflau acolo doar pentru a face în ciudă: nimeni n-ar mai fi avut nevoie de săpun sau muzică sau aparate electrocasnice, nici n-ar mai fi zâmbit dacă s-ar fi atins de șinele de voltaj înalt de pe care fuseseră scoase învelitorile de protecție sau dacă ar fi căzut pe țepii metalici care mărgineau șinele.

În timp, mulți dintre berlinezii din vest care călătoreau cu acele trenuri se desensibilizaseră și nu se mai uitau pe fereastră. Alții se simțeau ca Orfeu care traversează Lumea-de-dincolo, silit să continue să meargă pe un drum, fără a privi în urmă. Era o experiență sinistră, afirma Weiss, să călătorești prin acest tărâm subteran, unde chiar și luminile fuseseră amuțite, devenind șoapte.

În afara încântării de a asculta ore întregi o voce hipnotizantă, era o adevărată binecuvântare să lucrez la propriul meu birou, dintr-o încăpere goală aflată în apartamentul lui Weiss, infinit mai plăcut decât să lucrez într-o bibliotecă, ceea ce fusesem nevoită să fac mai demult, adică la ultima mea slujbă la revista de psihologie; și, cu toate că bibliotecile mi se par locuri plăcute, de fapt, cele mai frumoase, întotdeauna mi s-a părut imposibil să-mi duc sarcinile la bun sfârșit, din simplul motiv că, pe măsură ce mă duceam acolo mai des, deveneam mai conștientă de ceilalți cititori, și cu cât eram mai conștientă de ceilalți cititori, cu atât mai des remarcam belșugul de ticuri nervoase și de comportamente compulsive care păreau să prospere în acele locuri. În scurt timp, mi-a fost imposibil să mă mai concentrez pe ceva, din pricina fetei din dreapta care-și rodea unghiile și a fetei din stânga care se scărpina-n cap, și n-a durat mult până să-mi dau seama că majoritatea oamenilor n-au astâmpăr, ca și cum activitatea sinaptică ar fi încurajată de scărpinatul și foiala permanente; aveam senzația că mă aflu într-o încăpere cu optzeci de maimuțe studioase, ocupate să se despăducheze în timp ce-și citeau cărțile sau scriau la computer, iar în rarele momente când ridicam privirea și nimeni nu făcea nimic, simțeam că se ajunsese la armistițiu sau că un înger zbura pe deasupra capetelor noastre și, pentru a se apăra, maimuțele își lepădaseră părul de pe labe și chipuri.

Așadar, mi se părea de-a dreptul paradiziac să am un birou numai al meu, într-o încăpere sigilată ermetic, avându-l în preajmă doar pe angajatorul meu, și, oricum, cu el a fost altfel de la bun început: am fost intrigată, destul de tare, întrebându-mă câte ore dormea noaptea și ce visa, ce mânca la micul dejun și

dacă citea etichetele de pe cutiile de cereale și pliculețele de ceai, ce fel de cărți ținea la capul patului, de poezie sau de istorie, sau poate niciuna, ce fel de corespondență deschidea și pe care dintre plicuri le arunca direct la gunoi. Mă întrebam dacă fusese vreodată îndrăgostit și, dacă da, pentru cât timp și de cine, dacă ținea vreun jurnal sau dacă se limita la înregistrarea evenimentelor istorice „mărețe“, și cât de adesea, dacă se întâmpla, se gândea la mine după ce terminam transcrierile și plecam acasă. Cu cât informațiile erau mai puține, cu atât îmi doream să știu mai multe. Mi se părea că nici măcar nu-i văzusem chipul din toate unghiurile, ci doar din față, cu profiluri fugitive, și de fiecare dată când mi se adresa mă trezeam studiindu-i trăsăturile cu viteza fulgerului, ca un scaner care are un singur prilej să înregistreze o imagine, sprâncenele încurcate fiind primele, ca și cum și-ar fi afirmat autonomia față de restul.

Din când în când, aveam câte un schimb de replici bizar, ca în ziua în care m-a întrebat de „hârtiile“ mele, o chestiune pe care am lămurit-o rapid, dar care mi-a dezvăluit că și eu eram un semn de întrebare pentru el. În dimineața aia părea că nu era în apele lui, ca și cum s-ar fi pregătit pentru o treabă neplăcută, strângându-și cordonul halatului și repetând gestul la scurt timp, mecanic, dregându-și glasul, deși nu părea c-ar fi avut nevoie. Interpretându-i purtarea ca pe un fel de convocare, am salvat ceea ce lucrasem la computer și m-am ridicat de pe scaun.

— Tatiana, a început el, trăgând un pic de timp când am ajuns față-n față, hârtiile dumneavoastră sunt în ordine?

— Ce hârtii? am întrebat eu, trăgând cu ochiul la birou ca să văd dacă părea în dezordine.

— Actele de imigrare. Lucrurile de felul ăsta.

— Da, totul e-n regulă, am răspuns pe loc.

— Sunteți sigură?

— Da!

— Bine. Sunt bătrân și n-aș vrea să mă bag în probleme de-astea și sunt convins că și dumneavoastră aveți lucruri mai bune de făcute. Actele de muncă, actele de rezidență, totul?

— Da, tot, am repetat.

— Bun. Mă bucur s-aud asta. Mă bucur foarte tare! N-o să vă mai deranjez.

Și-a strâns din nou cordonul halatului, de parcă îndoiala l-ar fi slăbit, și a ieșit, închizând ușa în urma lui.

Normal că actele mele erau în ordine, am bombănit în sinea mea și m-am așezat iar pe scaun. Sigur că erau în ordine. Când am ajuns prima dată la Berlin, erau câteva lucruri de care mă temeam mai mult decât de confruntări cu poliția și cu birocrația germană. Din clipa în care am pus piciorul în oraș, am făcut tot posibilul să atrag cât mai puțin atenția asupra mea. Sigur că actele mele erau în ordine. Ar fi fost nevoie de o adevărată lovitură în moalele capului ca să uit toate incursiunile la *Landeseinwohneramt*, clădirea deprimantă de beton, în care intram la fiecare doi ani pentru a-mi reînnoi viza. Cum aș fi putut uita zona industrială plină de camioane, uzine și depozite uriașe, în care nu vedeai picior de om și pe care trebuia s-o traversezi ca să ajungi la clădirea către care era îndrumat orice *Ausländer* din Berlin? Cum aș fi putut uita că mergeam pe coridoarele mizere, vopsite într-un roz-somon, și că, deși îmi făcusem programare, eram îndrumată într-o sală de așteptare plină de tineri turci, ruși și africani, stând cocârjați pe șirurile de scaune albe de metal, zgâriate și prinse în bolțuri de podea, ca nu cumva cineva să fie apucat de dorința de a fura vreunul, și, fixându-mi privirea pe plăcuțele de plastic pe care scria numărul camerelor, unsprezece, zece și doisprezece, exact în ordinea asta, așteptam ca cineva să-mi strige numele? Gândul la întâlnirea cu funcționarii de la imigrări era întotdeauna mai dramatic decât întâlnirea în sine, iar ușile birourilor erau din sticlă sablată, prin care se distingea silueta estompată a unei persoane care se mișca pe partea cealaltă, ca într-o piesă de teatru cu umbre, prost jucată; din când în când, silueta creștea, clanța se mișca și din spatele ușii apărea cineva, fie funcționarul, fie un străin a cărui soartă i se citea imediat pe chip. De multe ori trebuia să aștept mai mult de o oră și trebuia să mă duc la baie cel puțin o dată, și de fiecare dată blestemam toaletele fără scaun și duhoarea care făcea ca experiența să nu fie nici pe departe neutră, ca și cum toaletele neprimitoare și coridoarele soioase tot de culoare roz-somon i-ar fi șoptit *Mai gândește-te... Mai*

gândește-te... fiecărui *Ausländer* care venea în căutarea unei vize, iar singura particularitate pe care mi-o amintesc din vizitele mele la toaletă este un fel de graffiti pe ușile cabinelor. Pe unele dintre uși, îmi amintesc, era mâzgălită cu marker negru o listă cu motive pentru care să nu stai în Germania. Acum nu-mi aduc aminte care erau, însă, după ce Weiss m-a întrebat de hârtiile mele, mi-am amintit imediat de lista din cabina de toaletă, un loc în care nu zăboveam prea mult înainte să mă întorc în camera de așteptare, de plăcuța de plastic, de scaunele metalice și cum, în acele clipe, simțurile mele se ascuțeau într-atât, încât fiecare nume rostit începea să sune ca al meu, pronunțat greșit într-o manieră nouă. Sigur că actele mele erau în ordine. Măcar cu atât să mă laud și eu, că hârtiile mele erau *mereu în ordine*, spre deosebire de cele ale fratelui meu Gabriel, care, chiar și cu contul bancar gras și cu planurile detaliate pentru importul de *mezcal*[1] în nord-estul Americii, fusese trimis în Mexic cu primul avion care decolase de pe JFK.

[1] Băutură alcoolică de origine mexicană, făcută din agave.

Eram nerăbdătoare să realizez al doilea interviu, dar soarta mi-a fost potrivnică de la bun început. În noaptea dinainte am dormit prost – loviturile și scârțâiturile obișnuite, plus razele de lumină puternică ce pătrundeau în dormitor – și, prin urmare, a doua zi de dimineață nu aveam mintea limpede, așa că totul a durat mai mult decât de obicei. N-am avut timp să-mi usuc părul, care era încă umed de la un duș făcut pe fugă, și am mâncat în grabă. Am aruncat hainele pe mine și am schimbat repede traista de pânză cu o geantă, gândindu-mă că geanta o s-arate mai elegant și mai profesionist. La urma urmei, mă duceam să-i iau interviu unei persoane care avea o poziție înaltă în consiliul de administrație de la BVG.

Herr Dieter Tuchy a fost prietenos la început. Avea ochi albaștri și pleoape greoaie, mâini cu manichiura făcută, după cum am observat când ne-am strâns mâinile, și lucra la BVG de aproape treizeci de ani. Pe vremea RDG-ului, condusese trenuri în teritoriul estic și cel vestic, iar de atunci urcase pe treptele ierarhice. Cunoștea sistemul de transport al Berlinului, trecut și actual, ca pe propriul buzunar, după cum a afirmat. Biroul lui era la ultimul etaj al unei clădiri din apropiere de Alexanderplatz, o cămăruță cu ferestre de la care se vedeau trenurile care rulau. După un schimb politicos de replici, ceva despre după-amiaza nefiresc de caldă, Herr Tuchy mi-a spus:

— Păi, să-ncepem! Din păcate, la Pankow are loc o lucrare urgentă la șinele de tramvai și, ca atare, unul dintre colegii mei a stabilit o ședință la ora trei. Asta-nseamnă c-avem la dispoziție aproximativ patruzeci de minute.

— E de-ajuns! l-am asigurat, amintindu-mi cât de ușor decursese interviul cu Jonas Krantz.

Am băgat mâna în geantă și am scos un pix. Apoi am scotocit din nou în ea și mi-am dat seama, îngrozită, că uitasem foaia cu întrebările Doktor-ului Weiss în cealaltă geantă, în cea de pânză, pe care o lăsasem acasă, pe canapea. Grăbită fiind, uitasem să mut totul dintr-o geantă în alta. Am încercat să par calmă în timp ce îmi băteam buzunarele hainei și scotoceam din nou în gentuță, sperând ca, printr-o minune, să apară foaia cu întrebările lui Weiss.

N-am avut un asemenea noroc. Trebuia să improvizez și să cer hârtie.

— Din întâmplare, aveți cumva câteva coli de hârtie în plus?

Herr Tuchy a părut surprins.

— Mda, cred că da... S-a dus la imprimantă, a deschis tava și a scos un teanc.

— Ah, e prea mult, am nevoie doar de vreo cinci pagini.

A înjumătățit teancul și a pus restul la loc în tava imprimantei. Tot era prea mult, dar mi-am zis că ar fi mai bine să nu-l sâcâi.

— Poftim!

Din fericire, îmi aduceam aminte prima întrebare a lui Weiss. Însă doar atât.

— Așadar, ați început la BVG în postul de conductor de tren pentru U-Bahn-ul din Berlinul de Vest. Linia 6.

— Corect.

— Cum a fost?

— Cum a fost ce?

— Cum a fost că conduceți prin stațiile-fantomă?

A ridicat din umeri.

— După o vreme, nu mai băgai de seamă. Te uitai doar în față, la șine.

— Și ce vedeați?

— Tunelul. Șinele luminate de farurile trenului. Și tunelul.

Trebuia să improvizez. M-am chinuit să ghicesc întrebările pe care le-ar fi pus istoricul.

— Erați mereu conștient că orașul e scindat?

— Îmi vedeam de treabă. Ce era să fac de fiecare dată când treceam prin acele stații? Paznicii de pe platformă nu salutau niciodată.

— Am înțeles.

Herr Tuchy s-a uitat pe fereastră la un tren intercity care oprise în stație și apoi iar la mine, pregătit pentru următoarea întrebare.

— Și... ați simțit vreodată că în acele stații-fantomă se găseau cu adevărat stafii, sau spirite?

— Sigur că nu! Nu exista nimic supranatural în legătură cu ele. Apelativul de stații-fantomă a romanțat ceea ce erau ele cu adevărat. Pur și simplu, erau părăsite.

— Și lăsate în întuneric.

— Da.

Mintea mea gonea, încercând să găsească o altă întrebare.

— Și... de ce aceste stații nu apăreau pe hărțile metroului din Berlinul de Est?

— De ce-ar fi apărut?

Am încercat să vizualizez foaia de hârtie pe care o printasem, cu înșiruirea de întrebări, însă fără niciun rezultat.

Herr Tuchy și-a aruncat ochii la ceasul de la mână.

— Și... paznicii erau plictisiți acolo, jos?

A ridicat din umeri.

— Era slujba lor.

— Nu deveniseră palizi? Privați de lumină?

— Era slujba lor.

— Puteau măcar *vedea*, acolo, jos? Nu era foarte întuneric?

— Celelalte simțuri ale lor erau ascuțite. Puteau s-audă și o picătură de apă.

În clipa în care interviul s-a încheiat, ușurarea mea trebuie să fi fost evidentă. Pusesem douăsprezece întrebări și primisem douăsprezece răspunsuri, deși nu erau întrebările pe care fusesem trimisă să le adresez. Herr Tuchy se uită la ceas a doua oară. Cele patruzeci de minute se scurseseră.

În drum spre ușă, mi-a venit o idee.

— De fapt, mai am o întrebare.

— Da?
— Vocea din S-Bahn e o înregistrare, nu-i așa?
— Da, desigur.
— Probabil a unei persoane reale?
— Da, desigur.
— Și când a fost înregistrată?
A închis ochii preț de câteva secunde, pentru a accesa niște fișiere din fundul minții, pe care apoi le-a deschis.
— În 1997.
— Deci toate înregistrările pentru S-Bahn au fost făcute în 1997?
— Da, într-un studio din apropiere de Hamburg.
— De către aceeași persoană?
— Da, desigur.
— Era actor sau angajat al BVG?
— Credeam că interviul s-a terminat.
— Așa este. Dar ați putea să-mi spuneți repede: actor sau angajat BVG?
— Îmi pare rău, dar...
— Este tânăr precum îi pare vocea sau și-a păstrat vocea din tinerețe?
— Îmi cer scuze, trebuie să mă pregătesc pentru ședință.
O altă strângere de mână fermă, care de această dată aproape că mi-a strivit degetul mic. Fermitatea nemțească, un adversar invincibil; era momentul să mă retrag.

Speram ca Weiss să nu audă niciodată despre runda mea finală de întrebări – nici n-ar fi avut cum, decât dacă Herr Tuchy s-ar fi hotărât să facă o plângere. Bănuiam că era mult prea preocupat cu lucrările urgente de la Pankow, pe care speram ca BVG să le rezolve rapid, întrucât afectau și traseele mele.

În drum spre casă, am văzut-o pe Nătângă, cu mâna încleștată pe creangă, de data aceasta una cu flori în vârf. Pe celălalt braț erau agățate mai multe pungi de plastic, albe, albastre și bej. Am observat că-și schimbase rochia. Era tot una înflorată, dar avea un guleraș albastru, din câte-mi dădeam seama – tramvaiul rula cu nouăsprezece virgulă doi kilometri pe oră –, și

era evident mai scurtă decât cea veche, atrăgând atenția asupra genunchilor ascuțiți și a coapselor slăbănoage. Purta aceiași papuci albaștri decupați în față, din care ieșeau șosetele albe și groase. Baticul și zâmbetul ei erau la locul lor, la fel de perfecte ca toate celelalte lucruri, și mi-a venit și mie să îi zâmbesc atunci când am trecut pe lângă silueta ei mică și insignifiantă postată acolo, la un metru depărtare de bancomatele Deutsche Bank. Aveam îndoieli că drumurile Nătângii și al lui Herr Tuchy se intersectaseră vreodată, în ciuda faptului că-și petreceau zilele în același perimetru redus al Alexanderplatz, el, ea și turnul de televiziune, cu toții colectând molecule asemănătoare de soare, smog și isterie citadină.

În zilele în care ploua, mă gândeam la un bărbat pe care îl cunoscusem mai demult, una dintre primele mele cunoştinţe din Berlin; în nebunia lui, încerca să oprească ploaia să cadă. De fiecare dată când începea să plouă, lăsa orice făcea şi se grăbea să iasă pe stradă, adesea fiind vorba de străzi liniştite, fără cine ştie ce trafic, şi începea să lovească stropii, azvârlindu-i înapoi către cer. Era o campanie fără noimă împotriva gravitaţiei, dar el spunea că vrea să întoarcă ploaia înapoi în văzduh, acolo unde îi era locul. N-am aflat niciodată dacă reacţiona la fel şi la zăpadă; înainte de venirea iernii, a împachetat şi s-a mutat la Anvers.

În dimineţile şi după-amiezile în care Nătânga nu era la locul ei, Alexanderplatz părea tăcută şi pustie, asemenea unui motor care nu bâzâie sau a unei mări fără alge. În acel moment al vieţii mele, ea şi Weiss erau singurele fiinţe cu care mă întâlneam mai mult sau mai puţin regulat, deşi comunicarea mea cu amândoi era, evident, limitată, cel puţin până în ziua cu becul de şaizeci de waţi, care, în retrospectivă, a fost punctul de cotitură din relaţia cu angajatorul meu. N-a fost atât de supărat pe cât mă temeam că va fi după interviul cu tipul de la BVG, dar nici foarte mulţumit. Unele dintre întrebările mele au fost bune şi apropiate de ale lui, dar se pare că altele fie n-aveau nicio legătură cu subiectul, fie erau redundante.

— De ce-aş vrea să ştiu cât de palizi erau paznicii? *Ştiu* că erau palizi, ce informaţii mai trebuie? m-a întrebat.

— M-am gândit că...

— Ce v-aţi gândit? Aici eu sunt cel care gândeşte! Dumneavoastră transcrieţi!

Câteva zile mai târziu, în mijlocul transcrierii unui fragment despre „bombardamentele Baedeker“, așa cum numeau berlinezii raidurile aeriene ale aliaților din 1945, care au făcut praf și pulbere clădiri istorice și alte atracții turistice, becul de la lustra din tavan a început să pâlpâie. Ziua fusese cenușie și înnorată, iar soarele slab și ostenit abia reușea să străpungă geamul ferestrei: o situație rară în care era nevoie de lumină artificială. Am tras scaunul sub lustră, m-am urcat pe el și am atins becul cu un creion. A mai pâlpâit de trei ori, după care s-a stins. Am oprit întrerupătorul, am deșurubat becul și l-am scuturat; s-a auzit o sârmă zornăitoare în interior. Nu încăpea îndoială că becul era ars și că, pentru a continua să lucrez, trebuia să-l rog pe angajatorul meu să-l înlocuiască. Avea să fie prima dată când îl întrerupeam, dar n-aveam de ales, așa încât am străbătut coridorul și am bătut la ușa lui, care s-a deschis aproape imediat.

— Da? Trupul lui Weiss aproape că umplea cadrul ușii. Peste umerii lui nu se vedeau decât colțurile rafturilor cu cărți și o veioză cu abajur verde.

— Becul din camera mea s-a ars. Cred că trebuie schimbat.

— Ar trebui să am becuri în bucătărie.

— O să mă... Doriți să...

— Haideți cu mine! a spus, închizând ușa biroului în urma lui.

L-am urmat pe coridor, în liniște, apoi am ajuns la o ușă care încă nu fusese deschisă în prezența mea. Dincolo de ea se afla bucătăria, un spațiu în nuanțe maronii, cu o masă și două scaune, un frigider cromat vechi și un blat lung, care îngloba cuptorul, chiuveta și niște dulapuri. Pe tejghea, lângă un suport gol pentru sticle de vin, erau așezate diverse aparate electrocasnice: un mixer, un prăjitor de pâine și un robot de bucătărie, toate acoperite cu un strat gros și pufos de praf. Pe cuptor se afla un mic aparat de făcut espresso, cu mânerul negru topit. Weiss s-a aplecat în fața setului de dulapuri de sub chiuvetă.

— Doriți să v-ajut?

N-a răspuns, deși scârțâitul ușii dulapului pe care tocmai îl deschisese suna ca un răspuns, și a început să cotrobăie prin el.

Niște sunete de pași ușori, care precedau o umbră întunecată, au intrat în bucătărie pe altă ușă, din spate. Pașii s-au apropiat și silueta s-a făcut văzută. Umbra întunecată s-a metamorfozat într-un patruped mic și, dacă nu cumva aveam halucinații, era Xolo, același Xolo pe care-l văzusem în fața barului Gagarin.

— E cățelul dumneavoastră? am întrebat, nevenindu-mi să cred.

— Da, e Murci, a răspuns Weiss fără să-și ridice privirea.

— Cred că l-am mai văzut!

Cățelul s-a îndreptat spre două castroane de lângă perete, apoi s-a oprit, ca și cum brusc și-ar fi dat seama că în bucătărie se află o persoană străină și, exact ca în ziua aceea, la cafenea, a schimbat direcția și a venit lângă mine, fixându-mă cu ochii săi întunecați. Eram uimită să-l văd iarăși, dar mirarea mea a fost și mai mare când am înțeles că patrupedul mă recunoscuse sau că, simțind că sunt de-a lui, avusese, și data trecută, și acum, impulsul de-a veni la mine.

Doktor Weiss se ridică și-și aranjă halatul.

— Se pare că nu mai am becuri. E prea întuneric fără bec?

— Pot să-ncerc... i-am răspuns, înainte de a repeta: Cred că v-am mai văzut cățelul.

— Rareori ieșim din casă.

— Ați mers vreodată la barul Gagarin?

— Gagarin? Niciodată.

— E lângă Pasternak, aproape de Wasserturm.

— Știu unde e Pasternak.

— Ați fost cumva acolo, cu cățelul, la sfârșitul lui august?

— Posibil.

— Într-o duminică, a doua zi după furtuna aia mare de vară?

— Se poate să fi mers la Pasternak a doua zi după furtună. Nu-i exclus.

— Ei bine, v-am văzut cățelul! L-am văzut și am crezut că se pierduse de stăpânul lui, așa c-am vrut să-l iau acasă, dar a dispărut.

Weiss se uită la cățel, apoi iar la mine.

— De ce-l cheamă Murci?

— E prescurtarea de la Murciélago. Arată mai degrabă ca un liliac decât ca un cățel.

— L-ați adus din Mexic?

— L-a adus un prieten, autoritatea Germaniei în opera lui Alexander von Humboldt.

Ca și cum și-ar fi amintit care era misiunea lui, cățelul s-a ridicat și s-a dus la castroanele lui, devenind iarăși o pată întunecată, și a-nceput să mănânce.

— Ce părere aveți despre acest Wasserturm? a întrebat Weiss.

— N-am intrat niciodată, dar cred că adăpostește apartamente, probabil și o galerie.

N-o să știu niciodată ce anume l-a făcut în acea clipă pe Weiss să mă invite să iau loc și să-mi ofere ceva de băut. Poate că a fost curiozitatea, sau resemnarea, căci fără lumină nu puteam să-mi termin munca din ziua respectivă, sau poate că a fost un impuls amical dat de prezența lui Murci, dar fără îndoială c-a avut loc o schimbare. Am acceptat pe loc și l-am privit cum toarnă socată în două pahare, completând cu apă dintr-o sticlă din frigider. În contrast cu tonul măsurat pe care-l folosea la dictafon, mișcările îi erau energice și a lăsat o pată de sirop pe blat.

— Gheață?

— Nu, e bine așa.

A pus cele două pahare pe masă și a amestecat energic cu o lingură în ele, vărsând câteva picături din fiecare. Am băut amândoi. Băutura era îngrozitor de dulce; probabil că fusese luat de val când turnase siropul.

— Wasserturm-ul, Tatiana, a fost construit de Compania Britanică de Alimentare cu Apă, în 1856. În 1933, a fost utilizat de trupele SA[1] pentru încarcerarea și torturarea deținuților antifasciști. Iar acum adăpostește, așa cum spuneți, apartamente „cu vedere frumoasă la scuar" și spații pseudoartistice, care au apărut ca ciupercile după ploaie în Berlin.

— Am crezut că a fost doar un turn de apă.

---

[1] Abreviere de la Sturmabteilung, organizație paramilitară a Partidului Nazist din Germania, care a jucat un rol crucial în ascensiunea la putere a lui Adolf Hitler.

— Nu citiți plăcuțele de pe clădiri? Demonul ăla de cărămidă n-ar trebui să adăpostească nimic nou. Vă puteți imagina că cineva ar deschide o cafenea în locul Topografiei Terorii, cu un aparat de espresso pufăind într-una dintre celulele de tortură, chiar în sânul fostului sediu al Gestapo-ului și SS-ului? Ar fi aproape la fel de strigător la cer ca ceea ce-au făcut cu vila în care a avut loc conferința de la Wannsee, care, timp de *treizeci și șase de ani* după război, a fost folosită ca tabără pentru copiii din oraș. Imaginați-vă ce fel de energie au asimilat copiii aceia, jucându-se în încăperea în care le-a fost prezentată mai-marilor administrației Reich-ului „Soluția finală", de lichidare a tuturor evreilor din Europa, bălăcindu-se în apele pângărite ale lacului sau alergând prin grădina de trandafiri, cu tufele acelea miniaturale sinistre, atât de bine întreținute și care înfloresc încontinuu; la urma urmei, Wannsee ar fi trebuit să fie rebotezat *Wahnsinn*[1], s-ar fi potrivit mult mai bine. Weiss făcu o pauză. Toate de-aici trec prin tot felul de schimbări, dar e imposibil să uiți că totul face parte dintr-un lung continuum.

Mi-am terminat băutura. S-a ridicat, a umplut din nou paharul cu sirop și apă, apoi s-a așezat la loc, uitând să amestece. În acel moment, Xolo a terminat de mâncat și s-a încolăcit, negru ca un bulgăre de cărbune, lângă cuptor.

— Aș putea să vă spun o grămadă de povești, spuse el, dar mi-ați răspunde probabil că sunt doar meditațiile senile ale unui istoric bătrân, care și-a văzut orașul schimbându-și chipul de nenumărate ori.

— Ei bine, și eu am o poveste de spus, am zis fără să mă gândesc.

— Despre ce?

— Despre ceva, sau mai degrabă cineva pe care l-am văzut în 1986 la Berlin.

Încurajată de atmosfera mai intimă în care ne găseam și de socată, i-am povestit istoricului, într-o avalanșă de cuvinte, despre noaptea în care l-am văzut pe Hitler în U-Bahn. I-am povestit

---

[1] „Demență", „nebunie", „smintească" (germ. în original).

despre demonstrația împotriva Zidului Berlinului și cum toată lumea aprinsese lumânări și brichete (fusese și el acolo, dar plecase la căderea serii), despre căldura năucitoare din metrou și despre cât de frustrată fusesem că familia mea nu văzuse ce văzusem și eu.

Pe parcursul relatării mele, pe chipul lui nu s-a citit nimic și, pe măsură ce mă apropiam de finalul povestirii, am început să-mi fac probleme că am spus ceva foarte nelalocul lui. A tăcut preț de câteva clipe, apoi, ridicându-și capul, a spus:

— August, 1986. Ar fi avut nouăzeci și șapte de ani la acea dată. Ți s-a părut că femeia aia avea nouăzeci și șapte de ani?

— Da, arăta aproape de-o sută.

— Vârsta se potrivește.

A căzut din nou pe gânduri, încruntat, și, după unul sau două minute tensionate, a zis:

— Și totuși îmi pare rău să vă spun, dar nu cred povestea dumneavoastră.

— N-am inventat nimic!

— E un fel de transfer. Halucinație... Proiecție... Numiți-o cum doriți!

Proiecție. Era prea ușor să pui fiecare pas greșit, fiecare speranță falsă, fiecare iluzie zdrobită, fiecare credință greșită, așa, pe seama proiecției. Dar am rămas politicoasă pe scaunul meu, am mai luat o înghițitură din apa îndulcită și am dat din cap.

— Nu, Tatiana, a continuat el, ai trăit ceea ce se poate numi sindromul Hitler. În timp, ajungi să înțelegi că Hitler este peste tot. Spiritul său se află atât în trupul musculiței de pe fereastră, cât și în bătrâna pe care ați văzut-o în U-Bahn și în pixul de pe masă. Se află în egală măsură în vrabia de pe creangă și în insecta din ciocul vrabiei.

— Dar el a fost în ziua aia! Sunt sigură! Era viu și se afla la Berlin. N-a fost o iluzie!

Weiss a dat din cap. Claia de păr, pieptănată de obicei într-o parte, i-a căzut pe față. A lăsat-o așa.

Dac-aș fi putut să descriu mai bine senzația stârnită de vederea bătrânei cu batic, înconjurată de ulii ei cenușii, felul în care m-a privit, încercând să mă înmoaie cu zâmbetul ei, căldura

înăbușitoare din vagon și felul în care, în toiul uluirii și dezorientării mele, viziunea a fost atât de reală... Dar nu, n-a fost viziune! Se înfățișase într-un alb-negru sterp pe fundalul învălmășelii de culori, dar asta era o parte a problemei, mi-am spus eu, de vină fiind toate acele documentare alb-negru despre război, când, de fapt, istoria, ca și viața, se desfășoară în culori, deși culoarea e de obicei ștearsă din amintirile noastre, iar în acel moment chiar și amintirea mea despre babornița aia din U-Bahn, escortată de vechii ei prieteni, dobândise monotonia fotografiilor de muzeu și a mecanismelor istoriei.

Weiss s-a uitat la ceasul de la mână. Am înțeles sugestia și m-am ridicat de pe scaun.

— Nu vă deranjați să duceți paharele în chiuvetă, trebuie să fac mișcare, a spus el.

În ciuda notei ciudate cu care s-a încheiat, după acea după-amiază am simțit că s-a format o mică deschidere, o trecere minusculă, prin care curgea acum mai mult simțământ uman. Chiar dacă Weiss n-a crezut povestea mea, părea să mă ia mai în serios, sau cel puțin să fie ceva mai conștient de prezența mea. Mă studia adesea, am remarcat, oarecum intrigat, și mi-a mărit salariul la optsprezece euro pe oră. Cu toate acestea, ierarhia s-a păstrat, fără să se clatine nicio clipă; el era istoricul distins, iar eu, scribul aflat în serviciul lui, și chiar și în momentele în care își lua o postură mai prietenoasă și binevoitoare, o revizuia repede și revenea la severitate, asemenea unei pisici bătrâne care nu e-n stare să-și retracteze ghearele.

În drum spre așa-zisa întâlnire cu Jonas, mi-am dat seama că motivul principal pentru care acceptasem era numai pentru a evita să mai adaug un *ce-ar fi fost dacă* la șirul lung de *ce-ar fi fost dacă* din viața mea, un lanț care devenea din ce în ce mai greu odată cu trecerea anilor; așa că în timp ce U-Bahn-ul mergea clătinându-se dintr-o stație în alta, purtându-mă din ce în ce mai aproape de persoana cu care stabilisem să mă-ntâlnesc, mi-au trecut prin minte toate tentativele recente sau de mult apuse de a-mi face prieteni, ca să nu mai spun de cele câteva poticneli jalnice în zona relațiilor amoroase, minunându-mă eu însămi de succesul remarcabil pe care-l aveam în a sabota fiecare relație în care intram. Bineînțeles că nu am fost mereu așa, mai ales când eram tânără, în Mexic, dar, după traversarea oceanului și alegerea acestui exil, m-am trezit că am din ce în ce mai puțin nevoie de alți oameni. Copilăria petrecută într-o casă cu patru frați și surori a însemnat suferința dormitoarelor la comun, valuri de înfulecări și sorbituri la toate mesele, așteptări nesfârșite ca să faci duș și multe alte experiențe ale vieții în comun pe care eram mai mult decât fericită să le las în urmă. Prin urmare, spațiul și liniștea erau bunuri neprețuite, astfel că, la sosirea în Berlin, am fost încântată să am o cameră proprie și să-mi cultiv ritmul și tabieturile mele. Orice lucru care mi-amenința ordinea instaurată nu era binevenit.

Cum stăteam eu în U-Bahn, holbându-mă la întunericul din tunel, nu m-am gândit la ultima întâlnire de la restaurantul thailandez, care fusese un eșec, ci la o altă tentativă de a mă împrieteni cu cineva, tot una foarte ridicolă. O chema Sonia. Sonia era antrenor de fitness. După câteva cafele pe care le băuserăm

împreună în cartier (locuiam pe aceeași stradă), a insistat să vizitez sala de sport unde lucra, iar eu, care nu făcusem nici cel mai mic exercițiu în viața mea, cu excepția orelor de educație fizică de la școală, am cedat în cele din urmă și cu ocazia asta chiar mi-am cumpărat o pereche de teniși ieftini. De ce să mergi la plimbare când poți să te duci la sala de sport? mă întrebase ea. Îmi place aerul proaspăt, i-am răspuns. Aerul din oraș nu-i deloc proaspăt, mi-a replicat. Aerul citadin este unul dintre cele mai murdare pe care le respirăm. La sala noastră avem cel mai bun sistem de aer condiționat din toată Germania. Ei bine, *ăsta* da aer curat! Îmi place să privesc oamenii, i-am spus, la care ea a râs și mi-a răspuns că nimic nu-i mai grozav decât să privești oamenii la sala de sport.

Mi-a împrumutat o pereche de pantaloni de trening, care să se potrivească cu tricoul și tenișii pe care-i aveam, și am urmat-o în sala răcoroasă. Înainte chiar de a privi în jur, primul meu impuls a fost s-o rup la fugă, același impuls pe care-l aveam înainte de fiecare oră de educație fizică. Dar Sonia n-avea de gând să mă lase să scap așa ușor și, încordându-și brațele vânjoase și bronzate, m-a înșfăcat de tricou și m-a tras către un dispozitiv mare și gri, cu mânere lipicioase, mânere care probabil că păstrau reziduurile a mulți ani de sudoare umană. Nevrând să fac o scenă, am urcat pe pedalele rotative și am apucat mânerele, pentru a mă așeza bine, în timp ce Sonia introducea niște date. Am pornit înainte să-mi dau seama ce se-ntâmplă, mâinile și picioarele zburând în vreme ce mașina preluase controlul, fiecare rotație atrăgându-mă mai mult în ritm. După câteva minute, chiar a-nceput să-mi placă glisarea pedalelor, căci cu fiecare rotire părea că se mai evaporă o grijă, și am încercat să nu mă gândesc prea mult la oceanele de transpirație care curgeau pe mine, amintindu-mi în schimb vorbele celor care afirmau că exercițiile fizice sunt un adevărat drog de bună dispoziție.

Apoi am început să mă uit în jur. Numărul de direcții în care-mi puteam întoarce capul era limitat, astfel că țineam urechile ciulite; acolo, chiar în fața mea, se afla un bărbat dezgustător de slab, în pantaloni scurți roșii și tricou negru, care ridica greutăți la un alt dispozitiv. Umerii îi ieșeau în afară asemenea

unui umeraș de metal, iar el arăta ca și cum un uriaș îl apucase de cap și de degetele de la picioare, ronțăindu-l ca pe un porumb fiert. De fiecare dată când ridica bara, închidea strâns ochii și tot chipul i se făcea roșu ca focul. Venele de un albastru întunecat i se umflau pe brațe și pe picioare, ca niște rădăcini care erau pe cale să izbucnească din pământ. Arăta grotesc și voiam să mă uit în altă parte, dar ceva din mine era atras de grotesc, și tot mă uitam să verific dacă într-adevăr era atât de scheletic – nu i-aș fi dat mai mult de patruzeci de kilograme –, surprinsă fiind că trupul nu i se frângea ca o crenguță.

În cele din urmă, am reușit să-mi iau ochii de la el și m-am forțat să mă uit la televizoarele agățate de tavan, dar și ele erau date pe un canal sportiv și nu doar că era un canal sportiv, dar mai era și un spectacol ecvestru, tipul acela de demonstrație care mă tulburase întotdeauna, pentru că în fiecare clipă mă temeam c-or să se împiedice caii aceia de garduri, or să se prăbușească cu botul în pământ și-or să-și rupă picioarele, astfel că ultima mea scăpare a fost să privesc în jos, departe de televizoare și de insecta umană filiformă, dar acolo era contorul de calorii, arătându-mi câte calorii ard în fiecare minut, lucru care mă indispunea, iar pe măsură ce minutele treceau, am început să transpir și să am halucinații cu pisici negre cocoțate pe aparatele StairMaster din spatele meu, însă, când am privit peste umăr, pisicile s-au transformat în console de exerciții. Nu știu cât a durat până să mă dau jos, probabil douăzeci sau douăzeci și cinci de minute. Încăperea se învârtea cu mine și am crezut c-o să leșin, dar mi-am revenit rapid la vederea Soniei, al cărei chip nu putea ascunde nemulțumirea, iar în scurt timp aveam să descopăr că de sub masca de camaraderie veselă pândea un spirit mai dur, unul pentru care majoritatea prieteniilor aveau o dată de expirare, și chiar în seara aceea m-a anunțat rece că probabil și eu m-am gândit că pur și simplu suntem prea diferite pentru a fi prietene și, cu excepția faptului că locuiam pe aceeași stradă, și asta nu pentru mult timp, din moment ce plănuiam să mă mut, n-aveam prea multe în comun, ba chiar nimic.

Mai târziu m-am întrebat cum arăta peisajul interior al Soniei; mama spunea întotdeauna că și cele mai chinuite suflete

au un peisaj interior, iar eu am concluzionat că al ei era un teren viran, plin de mingi de tenis împrăştiate asemenea bolovanilor şi străpuns din loc în loc de vârful unui aparat NordicTrack sau StairMaster. S-a dovedit că ea a fost ultima dintre numeroasele încercări, una mai absurdă decât alta, de găsire a unui soi de intimitate care mergea dincolo de salutul obişnuit, bună, ce faci?

Lumina din apropierea staţiei Stadtmitte era slabă; în sfârşit, niciun felinar agresiv nu se mai opunea întunericului natural al nopţii. Când am ajuns, la zece minute după miezul nopţii, Jonas aştepta pe o bancă, în blugi şi cămaşă neagră cu buzunare cu clape. S-a ridicat, m-a sărutat timid pe obraz şi, fără niciun cuvânt, ne-am îndreptat spre locul în care se ţinea petrecerea, eu trebuind să fac doi paşi pentru a-i egala mersul cu paşi uriaşi. După ce am traversat câteva străzi, am ajuns pe Krausenstraße, unde se afla oficiul poştal dezafectat.

Băuturile erau ieftine. Berea, unu şaizeci, vodca tonic, doi euro, toate servite în pahare de plastic care se răsturnau imediat. Organizatorii petrecerii nu mai aveau gheaţă, berea era la temperatura camerei, dar nimeni nu părea deranjat. Ne-am croit drum prin mulţime, majoritatea tineri pe la vreo douăzeci de ani, care dansau după o versiune electronică a melodiei „Love Will Tear Us Apart".

În afară de bar, care era amenajat în fosta zonă de depozitare a coletelor, majoritatea clienţilor erau strânşi în grădină, care era mobilată cu scaune rupte şi canapele luate de la gunoi. În câteva minute, am recunoscut mai multe chipuri din vremurile în care ieşeam în oraş, oameni pe care îmi plăcea să-i observ şi cu care, uneori, schimbam câteva vorbe. Se afla acolo blonda platinată cu părul scurt, care se dădea jurnalistă, deşi nimeni nu văzuse vreun cuvânt scris de ea. Mai erau două americance, fete tinere şi drăguţe, care zburau din petrecere-n petrecere, cu băieţi germani care leşinau după tocurile lor. L-am zărit şi pe tipul care asculta *rockabilly*[1] şi care-şi tatuase pe gât numele tuturor fostelor iubite.

---

[1] Gen de muzică popular în America anilor '50, în care se contopeau elemente de *rock and roll* şi *country* – aceasta din urmă numită şi *hillbilly*, de unde şi denumirea de *rockabilly*.

Am observat că apăruseră niște achiziții noi și că-n curând avea să rămână fără spațiu. Era și cuplul danez, amândoi cu părul blond și țepos, vorbind un amestec bizar de engleză și germană. Am văzut și cuplul mai în vârstă, o femeie și un bărbat la vreo cincizeci de ani, nelipsiți de la orice eveniment așa-zis *underground*, urmăritori neobosiți ai unei ere dispărute; nu-i răbda inima să stea acasă când știau că, în fiecare seară, *undeva în oraș*, se întâmpla ceva „clandestin". Stăteau în picioare, îmbrăcați cu hainele lor de piele tocite, trăgând din țigări, femeia cu părul de un roșu țipător și bărbatul cu ochelari rotunzi, barbă ascuțită și privire rătăcitoare de lup.

Nesuportând să stea acasă mai mult de o oră, cei mai mulți continuau să iasă în fiecare seară, grăbindu-se dintr-o parte în alta și schimbând aceleași informații ușoare și la modă despre concerte, eternele căutări de joburi și schimburi de locuințe, magazinele noi de discuri și de haine, cea mai nouă galerie și despre toate celelalte lucruri care însuflețeau Berlinul. Îmi aduceam prea bine aminte de acele zile, zile pe care le lăsasem în urmă, slavă Cerului, mă gândeam în sinea mea, în timp ce mă afundam împreună cu Jonas într-una dintre canapelele aflate în curte.

Ne-am terminat băuturile și, simțindu-ne de-acum în largul nostru în compania celuilalt, am mai luat un rând de băutură. Eu am rămas tot la vodcă, în ciuda gustului înțepător și a etichetei dubioase, pe care scria, cu litere roșii și piezișe, WODKA, pe un fundal alb. Barul rămăsese fără pahare, așa că le-am păstrat pe cele vechi, atenți să nu crăpăm sau spargem plasticul fragil.

— Mi-e greu să citesc cerul în noaptea asta, zise Jonas. E ca și cum ar fi un văl între mine și tot ce-i acolo, sus.

— Mie mi se pare o noapte obișnuită. Doar că nu se vede luna, de unde stăm noi.

— Nu, e mai mult de-atât. Vezi norii ăia argintii? Chiar și ei par mai îndepărtați decât de obicei. Nu pot explica... Nu-mi place deloc când nu pot citi cerul, a adăugat. Dar trebuie să mă-mpac cu gândul ăsta. Din când în când, pur și simplu refuză să comunice.

— Așa mă simt eu tot timpul cu Weiss.

— Adică nu comunică suficient?
— Păi, majoritatea comunicării are loc prin dictafon.
— De ce nu-și transcrie singur textele?
— Zice că nu se pricepe la dactilografiat.
— Da' creionul și hârtia ce-ar avea?
— Cred că-i place să vorbească în chestia aia mică de metal.

Un bărbat voinic, cu părul până la umeri, care i se revărsa de sub o șapcă de baseball, își făcu apariția în curte, trăgând după el un geamantan negru. Arăta ca un camionagiu și m-am întrebat dacă se rătăcise, fiindcă părea agitat, ca și cum ar fi avut nevoie de îndrumări. Dar nu, găsise adresa corectă. De-ndată ce l-au zărit, americancele au alergat spre el și s-au agățat de gâtul lui, ca două vrăbii prinse de grumazul unui bivol. Lângă el a apărut un tip în blugi negri, strâmți, care i-a luat geamantanul greu. Altcineva a scos un pachet de țigări și un pahar cu băutură.

— E Juju, DJ-ul, m-a informat Jonas. Tocmai a aterizat de la Praga.

Anturajul lui Juju se mărea cu fiecare clipă și în scurt timp n-am mai văzut decât șapca de baseball. Jonas s-a întors spre mine.

— Deci, la ce lucrează Weiss în perioada asta? O carte, articole sau ce?
— O carte, bănuiesc.
— Despre Berlin?

Am dat afirmativ din cap.

— Ce-ar putea să mai spună? A scris deja foarte mult despre Berlin. Ca toată lumea, de altfel. Care-i ultimul lucru pe care l-ai transcris?
— Ceva despre stațiile-fantomă.
— A, celebrele stații-fantomă...
— Știai despre ele?
— Sigur! Jonas a dezlipit o bucată mare din eticheta de pe sticla lui de bere și a făcut-o ghemotoc. Și ce face cu transcrierile? Vrea să le publice?
— Nu sunt sigură. N-a spus niciodată.

Întrebarea lui era firească, dar eu n-aveam nici cea mai vagă idee despre ce se-ntâmpla după ce istoricul primea paginile pe

care le transcriam. Probabil că le citea și... le îndosaria? Le transforma mai departe în proză fluidă? Oare mereu lucrase așa, angajând scrib după scrib? Eram doar una dintr-un șir lung de persoane care-i ascultaseră glasul sau era o necesitate nouă, care apăruse odată cu înaintarea în vârstă?

— Am auzit pe cineva afirmând, continuă Jonas, dezlipind ce mai rămăsese din etichetă, că Weiss nu mai are nimic de spus, că e rupt total de prezent, că scrie doar despre subiecte discutate până la epuizare și că ultimele lui articole – că nu cred c-a mai publicat o carte de ceva timp – n-aduc nimic nou.

— Cine-a zis asta?

— Profesorul vărului meu. Predă istorie la Humboldt.

— Păi, ți-am zis, nu știu ce-o să facă cu transcrierile.

— Ai pomenit de stațiile-fantomă.

— Da.

— Deci poate-i adevărat că Weiss zăbovește prea mult asupra a ce *au fost* locurile... Dar Berlinul nu poate fi doar un muzeu al groazei. Trebuie să existe o regenerare, nu crezi?

Am dat afirmativ din cap, deși chiar și acest gest simplu mi s-a părut o trădare. Jonas a rămas tăcut preț de un minut, cu gura ușor întredeschisă.

— În fine, poate că istoricul respectiv se-nșală și Weiss mai are multe de spus. Nu judec pe nimeni. Am citit două cărți de-ale lui și-l admir sincer pe omul ăsta.

În ciuda acestor vorbe, nu-mi plăcea direcția în care se îndrepta conversația noastră, așa că atunci când a început o nouă melodie, un remix după Rammstein, cu multe *r*-uri vibrante, am sărit în picioare, l-am apucat pe Jonas de mână și l-am tras după mine. Era ceva să-i vezi pe nemți dansând, dar eu deja mă obișnuisem. Din când în când, mai vedeai pe câte unul perfect sincronizat cu muzica, însă de cele mai multe ori mi se părea că aterizasem într-o colonie de roboți, fiecare programat diferit și urmând un alt semnal. Dacă îi studiai ca grup, n-ai fi zis că reacționau la aceeași melodie.

Nu mai dansasem de-o grămadă de timp, dar după două sau trei pahare de băutură nu mai conta. Spre deosebire de conaționalii săi, Jonas nu se mișca rău și fiecare dintre noi dansa în

stilul său, privirile întâlnindu-se din când în când, prefăcându-ne că suntem mai prinși în ceea ce se întâmpla în jurul nostru decât între noi. Rammstein a fost urmat de Depeche Mode, Depeche Mode de o melodie disco italiană de la începutul anilor '80. Nu mă mai puteam opri din dansat. Chiar mă simțeam bine. Trecuseră luni, dacă nu chiar ani de când mai mersesem la o petrecere și pierdusem noțiunea timpului. De obicei, după jumătate de oră începeam să mă uit la ceas, numărând fiecare minut trecut până când aveam să mă urnesc să plec.

Jonas Krantz era un tip drăguț, placid, felul lui de a fi anihilând oarecum zgomotul din jur și, deși lucrurile pe care le afirmase despre Weiss mă tulburaseră, am reușit să mi le scot din minte. Aveam timp berechet să mă gândesc pe îndelete la ele a doua zi, nu era nevoie s-o fac acum, și după câteva minute m-am abandonat dansului, euforică, distrându-mă cu ceva care nu-mi era la îndemână în mod obișnuit, ca atunci când alergasem pe banda de la sala de sport; asta înainte ca anumite lucruri să-mi iasă în față și să-mi strice cheful. Într-adevăr, seara ar fi fost una dintre cele mai plăcute din ultimul timp, dacă n-ar fi fost turnura ciudată pe care au luat-o lucrurile, când ștreangul realității s-a strâns în jurul gâtului meu.

La două dimineața, după ce ne-am săturat de dansat, ne-am refăcut provizia de bere și vodcă și stăteam pe o canapea ponosită, căreia îi ieșeau arcurile, când în fața noastră a apărut un tânăr. Îl urmărisem cu privirea vreo jumătate de oră, cum se apropia de oamenii din curte, fluturând o lanternă neaprinsă ca și cum ar fi fost un bici, și văzusem cum oamenii respectivi se duseseră să se încoloneze într-un colț, în dreptul a ceea ce părea un chepeng.

Când omul cu lanterna s-a apropiat de noi, Jonas tocmai îmi povestea cât îi plac lui giruetele, mai ales cea instalată pe acoperișul clădirii în care locuia, o copie a unui leu medieval cu ochi oblici, care scruta împrejurimile, urmărindu-și coada într-o parte sau alta, în funcție de direcția din care bătea vântul.

— În curând o să-ncepem turul. Dorește vreunul dintre voi să vină? a-ntrebat tipul, rotind lanterna.

— Ce tur? a întrebat Jonas.

— În popicăria Gestapo-ului.

— Care?

— Cea de-aici, de sub oficiul poștal. Am deja unsprezece oameni. Putem lua doar doisprezece, așa că numai unul dintre voi poate să vină. Dacă doriți.

— Vin eu! am spus înainte ca Jonas să aibă timp să răspundă. Nu eram sigură dacă intenționase să se ducă, dar eu reacționasem la un impuls foarte puternic, poate glasul celui care mă plătea, spunându-mi să accept înainte să fie prea târziu.

Auzisem de la alții, care povesteau cu lirism, despre lumea subterană a Berlinului, o întreagă topografie uitată, aflată la cinci, la nouă sau la doisprezece metri sub pământ. Buncăre, teatre, tot felul de locuri scoase din uz, tuneluri, arcade, depozite și alte cavități pline de igrasie: un complex pe care soarele nu-l vedea niciodată. Asta era lumea subterană a Berlinului, însă locul în care eram pe cale să cobor, am aflat în curând, era mai degrabă *Unterwelt*-ul[1] Berlinului. De îndată ce ușa ruginită s-a închis cu zgomot și ghidul nostru a aprins lanterna, mi-a venit să fug, să mă-ntorc, dar curiozitatea și, destul de bizar, un sentiment al datoriei m-au făcut să rămân, în special din cauza ultimelor lucruri pe care Jonas le spusese despre angajatorul meu, căci brusc am simțit nevoia să le dovedesc tuturor, sau cel puțin *cuiva*, că se-nșală; tocmai discuția noastră a fost cea care m-a împins să iau această decizie necugetată.

Tânărul nostru ghid ne-a spus că-l cheamă Jörg. S-a întors să-și numere turma de oi, douăsprezece în total, apoi ne-a mânat pe tărâmul fantasmagoric în care părea că nicio ființă vie nu mai pusese piciorul de zeci de ani. Brusc, toată lumea a tăcut. Singurele zgomote erau făcute de pașii noștri și de umezeala care se prelingea sub formă de picături mari de pe pereți și tavan. Jörg ne-a sfătuit să nu ne îndepărtăm de grup, fiindcă acolo jos nu exista instalație de curent electric și riscam să ne rătăcim, și ne-a și avertizat că nici el, nici ceilalți organizatori ai turului nu erau responsabili dacă din tavan pica vreo bucată de tencuială sau alt obiect.

---

[1] „Infern“, „împărăție subpământeană“ (germ. în original).

Nu-ncăpea îndoială că toate catacombele se aflau într-o stare avansată de deteriorare. Nu vedeam umezeala, dar o miroseam, și am avut senzația neplăcută că noi, delegați ai prezentului, eram un fel de intruși în trecut, fiecare pas al nostru lărgind breșa. Fiecare încăpere în care am intrat avea aceleași plafoane din care picura apă și cabluri ieșite din pereți, iar din când în când Jörg lumina cu lanterna câte o grămadă de moloz, o bară de metal foarte groasă sau cabluri încâlcite, aducând la viață, preț de câteva clipe, aceste fragmente uitate. Dată fiind ușurința cu care părea că se descurcă, am presupus că făcea adesea drumul ăsta și că se mândrea cu experiența lui.

După ce-am străbătut mai multe încăperi întunecoase și umede, pătrunzând din ce în ce mai adânc în labirint, deși era greu de spus prin câte uși am trecut, de fapt, am ajuns la așa-numita popicărie a Gestapo-ului, o cameră dreptunghiulară, puțin mai mare ca celelalte, din câte-mi dădeam seama. Ghidul ne-a rugat să ne împrăștiem, ca să vadă toată lumea, apoi și-a îndreptat lanterna spre diferite locuri. M-am dat din spatele unei fete înalte cu codițe și m-am uitat în jur. Priveliștea îți dădea fiori. Părea că totul era exact așa cum fusese lăsat cu zeci de ani în urmă. În mijlocul încăperii se afla o mașinărie de metal, lungă cam de doi metri și jumătate, un dispozitiv demodat folosit demult la aruncarea bilelor de lemn pentru popice, iar colțurile sale ruginite și barele subțiri îl făceau să pară, cel puțin de la distanță, un instrument de tortură medieval, aidoma acelor mese pe care victimele erau legate de mâini și de picioare.

Pe pereți, ne-a arătat Jörg, încă se vedeau ultimele scoruri scrise cu cretă. Șase linii pe-o parte, nouă pe cealaltă. Mici victorii și înfrângeri, înregistrate pentru posteritate, scoruri realizate de niște degete suple și energice sau de unele reci și țepene. Eram convinsă că tocmai întrerupseserăm un joc și că, în clipa în care ne vom întoarce și vom părăsi încăperea, aveau să apară fantome în uniforme pentru a-și continua partida.

— Sigur e o popicărie nazistă? a-ntrebat cineva.

— Nazistă, a organizației Stasi, ce contează? a răspuns Jörg. Întotdeauna i-am spus popicăria Gestapo-ului, dar nimeni nu știe sigur.

Și uita așa acuratețea istorică a fost aruncată pe fereastră, mi-am spus, fiecare dintre noi fiind la fel de vinovat ca celălalt, încălcând disciplina intelectuală de dragul misterului și al senzațiilor tari.

— E timpul să ne-ntoarcem acum! a anunțat Jörg, tocmai când cineva a vrut să se apropie de mașinărie, iar alții cercetau plafonul să vadă bucățile de tencuială care stăteau să se desprindă. Din tavan picura apă, picături de trecut care cădeau în prezent, iar eu eram mai mult decât pregătită să mă-ntorc la suprafață.

Cu toate astea, exact când părăseam încăperea, o mărgică de condens mi-a căzut pe frunte și, în timp ce-o ștergeam cu mâneca, am fost cuprinsă de impulsul de-a mă întoarce și șterge de pe perete, cu aceeași mișcare a mânecii, scorurile jocului de popice. Nu pot explica de ce, însă, dintr-odată, am avut senzația că nu mi-o voi ierta nicicând dacă nu mă voi întoarce să șterg scorurile obținute de învingători și învinși. Naziști, Stasi, ce-or fi fost, de ce naiba să aibă parte de-o astfel de posteritate? Dispozitivul de metal să rămână la locul lui, nu prea aveai ce face cu el, însă în privința semnelor cu cretă, de ce să le lași? Jörg n-ar fi observat dacă m-aș fi strecurat înapoi câteva clipe și, dacă mă grăbeam, aveam destulă lumină de la lanternă din încăperea alăturată.

M-am întors și am ocolit mașinăria, îndreptându-mă spre peretele cu scoruri. M-am gândit mai bine și-am decis să folosesc pumnul, nu manșeta, așa că am încleștat palma dreaptă și, cu un gest iute, am mânjit liniile. Jörg, lanterna și turma se îndepărtau cu o hotărâre greoaie. Întunericul învăluia locul. Nu mai vedeam cât ștersesem, dar mișcarea în sine mi s-a părut satisfăcătoare, ca și cum eu avusesem ultimul cuvânt și nu mai era nimic altceva de făcut. M-am întors și am pornit în direcția din care acum de-abia se mai auzeau pașii. Popicăria, hidoșenia aia de încăpere pentru recreere, se întuneca din ce în ce mai tare. Tonurile se adânceau, din cenușii devenind de culoarea cărbunelui, apoi a tăciunilor. În curând avea să fie beznă totală. Abia mai zăream conturul ușii, dar știam că, într-un fel sau altul, picioarele aveau să mă conducă înapoi, la suprafață. Într-un fel sau altul. Am mijit ochii și am făcut un pas în față, apoi altul, iar la al treilea m-am împiedicat.

Am pierdut astfel câteva secunde bune, iar când m-am izbit de podea, am simțit muchia ascuțită a mașinăriei metalice înfigându-mi-se în șold.

Ceva m-a împiedicat să țip. Sunt sigură că strigătele mele ar fi fost auzite, însă teama de-a atrage atenția asupra mea, cel puțin în primele câteva minute, a fost mai mare decât frica de-a fi lăsată acolo. De-abia îi mai vedeam pe ceilalți. M-am ridicat, opintindu-mă, și m-am îndreptat șchiopătând în direcția în care credeam că e ușa, deși nu mai eram sigură. Simțeam o durere ascuțită în șold și probabil că-mi julisem și genunchiul. M-am lovit de un perete și am dat nas în nas cu igrasia; m-am întors și am luat-o la dreapta, până m-am lovit de alt perete, și aici aproape sărutând cimentul. Fața îmi transpira, peretele transpira, iar eu nu mai deosebeam transpirația mea de cea a peretelui. Mi-am șters fața cu mâneca. Devenea clar, mult prea clar, că fusesem abandonată în acel loc sinistru, fără cel mai mic indiciu care să mă ghideze spre ieșire. Jörg și turma lui plecaseră târșâindu-și picioarele, pe sub tencuiala care stătea să cadă și tavanele care picurau, asemenea unor oi speriate, care fugeau de cadavrul unui lup.

Ce-aș fi dat în clipa aia să am un telefon mobil! Nu-mi cumpărasem, fiindcă de obicei eram acasă, iar când nu eram acasă, nu voiam să fiu contactată. Dar ce n-aș fi dat în acea sâmbătă noapte să am un telefon mobil cu care să reintru în contact cu restul lumii sau, chiar și fără semnal, un mic telefon cu ecran luminos, care să-mi arate calea!

Am sperat, sau mai degrabă m-am rugat ca Jörg să facă o numărătoare după ce va ajunge afară și să observe că lipsește cineva. Oare mă remarcase, mă-ntrebam, ca să realizeze că nu mai sunt în grup? Dar Jonas Krantz, de-a cărui existență uitasem cu totul în această jumătate de oră? Cu siguranță va observa că n-am apărut odată cu ceilalți. Da, Jonas va fi salvarea mea! O să vadă că lipsesc, o să spună și-o să-l trimită pe Jörg sau pe altcineva jos, cu o lanternă, să mă găsească. Pentru prima dată-n viață îmi doream să văd o geană de lumină, oricât de slabă, un beculeț, o pâlpâire care să mă conducă înapoi la civilizație. Însă, ca un

răspuns crud la rugămințile mele, mă găseam de data asta complet cufundată în întuneric. Și era înspăimântător.

Când coborâsem, nu fusesem prea atentă cât de adânc ajunsesem, dar acum aveam senzația că mă aflam foarte adânc sub pământ, separată de restul umanității de kilometri întregi, ba nu, de leghe, despărțită de șase sau șapte decenii, nu de cinci minute și de câțiva metri. Mă aflam la aceeași adâncime, am socotit, ca celulele sumbre unde erau închiși și torturați deținuții politici. Ce-ar fi, mi-am spus îngrozită, dacă această popicărie ar fi fost legată prin intermediul tunelurilor de Topografia Terorii, ca să le permită indivizilor din Gestapo, să facă pauze de la torturarea prizonierilor și să vină să dărâme câteva popice? Aveam nevoie, dacă nu de un telefon mobil care să mă conducă înapoi în lumea celor vii, măcar de micul Xolo negru, care să-mi călăuzească sufletul către un loc de odihnă mai frumos, dacă într-adevăr aveam să rămân acolo.

S-au scurs mai multe minute și, pe măsură ce treceau, aveam senzația din ce în ce mai pregnantă că nu sunt singură. Auzeam un zgomot venind de undeva din încăpere, sunetul produs de respirația cuiva, a agenților Gestapo-ului care veneau să-și continue jocul. Aproape că simțeam foșnetul paltoanelor cenușii și groase, în timp ce duhurile ce-ți înghețau sângele în vine se întorceau și făceau zgomot de pași, așteptând nerăbdătoare ca intrusul nesăbuit să plece din popicăria lor, ca ei să-și vadă mai departe de joc. Firește că se-ntorceau să termine partida! Aveau o eternitate la dispoziție. Scorurile șterse de mine aveau să fie înlocuite. După douăzeci de ani, vârcolacii pe care îi văzusem în U-Bahn continuau să dea târcoale, doar că într-o altă dimensiune. Dacă rămăseseră atât de mult, nu exista niciun motiv pentru care să crezi că vor pleca acum. Nu, veniseră aici ca să rămână, legați pe vecie de Berlin.

Dă-le-ncolo pe cele trei doamne de la parter; acum mă confruntam cu trecutul grav. Și Weiss ar fi fost de aceeași părere. Nu te mai gândi la Weiss, mi-am spus, gândește-te cum să găsești calea de-ntoarcere, către tărâmul celor vii! Am auzit sunetul mai multor respirații, fâșâitul materialului cenușiu și gros, atât de gros încât nici nu se-ndoia. Încăperea se aglomera,

aerul se împuțina, iar eu mă simțeam ca Laika, cățelușa ghinionistă pe care sovieticii o trimiseseră în spațiu, prinsă în capcană în capsula ei, în timp ce aerul se înfierbânta și cei care priveau monitoarele au înțeles că nu puteau face nimic pentru a o salva. Mai mulți pași, grăbiți, venind din altă încăpere. O lumină. La țanc! Cinci minute să mai fi trecut și probabil c-aș fi leșinat sau aș fi făcut infarct. Apăru Jörg, urmat de un alt tip. Aproape am izbucnit în plâns când i-am văzut. O trupă care cânta *live* înlocuise muzica din anii optzeci, iar Jonas dansa cu o fată îmbrăcată în niște blugi cu talie joasă și tunsă cu chică. Mi-a întins o cutie de bere, îndemnându-mă să beau. Am dat din cap și m-am îndepărtat șchiopătând. Era uimit, dar a continuat să danseze. Una dintre persoanele cu care fusesem în turneul subteran s-a apropiat să mă-ntrebe ce s-a-ntâmplat. I-am spus că mă rătăcisem. M-a întrebat dacă mă speriasem. Am mințit.

Câteva minute mai târziu, Jonas a venit să mă caute. M-a întrebat cum a mers turul.

— Bine, i-am spus.

— Doar bine?

— Da. Ba nu! M-am rătăcit. N-ai observat?

Avea un aer plouat. Dansase. Crezuse c-o să vin să-l caut la sfârșitul vizitei. Așadar nu el era salvatorul meu; Jörg sau altcineva din grup observase că lipsesc. Eram din nou la suprafață, nu era nevoie să povestesc ce se întâmplase acolo, dedesubt, așa că după câteva minute mi-am luat o băutură și, în ciuda durerii din șold, am urmat exemplul celorlalți turiști subterani și m-am întors la distracție.

Am adormit la scurt timp după ce-am ajuns acasă, dar după două ore m-am trezit; eram mahmură și somnul a fost alungat de migrena și greața binecunoscute. Fără să aprind vreo lumină, am bâjbâit până la dulăpiorul din baie, am găsit cutia cu aspirină și-am înghițit două, poate trei tablete, cu un pahar de apă de la robinet. M-am întors în pat, punând pernele una peste alta pentru a diminua durerea, și-am încercat să-mi amintesc cât am băut la petrecere. Tot ce mi-a venit în minte a fost sticla de vodcă cu etichetă universală, paharele de plastic subțire, pereții umezi ai popicăriei, durerea sâcâitoare de la șold când mi-am luat la revedere de la Jonas și reacția mea obișnuită, exact când ultimul autobuz ajungea în stație, de a mă trage înapoi de îndată ce el s-a aplecat spre mine, evitând în ultimul moment gura lui plină de așteptări.

Lunea următoare, la serviciu, am introdus în dictafon o casetă nouă și am apăsat pe butonul *play*. Subiectul prelegerii din ziua respectivă era un parc de distracții abandonat din Treptow, cunoscut sub numele de Kulturpark Plänterwald, ce funcționase din 1969 până în 1989. Un alt reper istoric, închis și în paragină, al fostei RDG, acesta se afla la o aruncătură de băț de râul Spree. Asemenea turnului de televiziune (prima mențiune), parcul tematic era, după spusele lui Weiss, o sursă de mândrie pentru cetățeni. Cu gondola lui de treizeci și șase de locuri și roata uriașă, de patruzeci și cinci de metri înălțime, constituise o atracție uimitoare, care se lăuda cu un milion șapte sute de mii de vizitatori pe an.

Chiar când începeam să trec peste amintirea tulburătoare a nopții de sâmbătă și să intru într-un teritoriu mai neutru, adică al destinului acelui parc de distracții năpădit de bălării, cu dinozaurii lui răsturnați și nava vikingă naufragiată, glasul Doktor-ului Weiss a hotărât să se retragă. Începusem să transcriu un pasaj despre roata uriașă, când ceva s-a încurcat, probabil, și, ca și cum ar fi plonjat în apă, vocea egală și elegantă a profesorului a devenit un tărăgănat demonic. Treptower Park a devenit Treeeeptooooowwwweerr Paaark. Spree a devenit Sppreeee. Vocalele s-au adâncit, consoanele s-au lungit și totul a scăzut cu o octavă sau două, în timp ce vorbele în sine au apărut la intervale din ce în ce mai mari. În câteva minute, după ultimul cuvânt n-a mai venit niciunul, iar șirul lung pe care eram obișnuită să-l aud s-a cristalizat în ceva asemănător unei cascade înghețate. Am deschis dictafonul. O bobină lungă și lucioasă s-a rostogolit din el. Cu ajutorul unui creion, am reușit să înfășor banda la loc, dar când am apăsat pe butonul *play*, n-am auzit nimic. Am derulat ceva mai mult înapoi, după care am apăsat iarăși pe *play*. Nimic. Cuvintele lui Weiss fuseseră șterse, ca și cum s-ar fi evaporat la contactul cu aerul. Am apăsat pe *rewind, fast forward*, am întors caseta. Am lovit caseta de masă, apoi de perete. Nimic. Vocea era pierdută, cel puțin pe ziua aceea.

Nu știam ce să fac. N-aveam niciun chef să-i bat la ușă lui Weiss și să-l întrerup din lucru. Pe de altă parte, poate că respectiva casetă fusese defectă de la bun început, caz în care nu era vina mea și omul trebuia înștiințat; în plus, n-aveam de gând să-mi petrec următoarele trei ore stând la birou și holbându-mă la dictafon.

I-a luat câteva minute să răspundă și doar a crăpat ușa.

— Da?

— Caseta... nu mai merge.

Se-ncruntă.

— Pur și simplu...transcriam și s-a oprit.

În fundal îl vedeam pe Murci foindu-se de colo-colo, cu coada băgată între picioare și cu urechile date pe spate – zăbovind în așteptare, asemenea leului lui Ieronim.

— Păi, dați-mi voie să mă uit.

Weiss ieși din biroul său și închise ușa, lăsând cățelul înăuntru.

Purta un halat nou, violet, în locul celui bleumarin, am observat eu în timp ce s-a așezat la biroul meu și a luat dictafonul. Apăsă pe butonul *play*. Nu se întâmplă nimic. Apăsă pe *stop*, apoi iarăși pe *play*. Nimic. Am răsuflat ușurată că nu-l pusesem degeaba pe drumuri. Cu mâinile umflate la fiecare încheietură de artrită, istoricul scoase caseta, o întoarse și apăsă pe butonul *play*. După câteva secunde se auzi un sunet strangulat, de obiect scufundat, care bolborosește înspre suprafață. A mai scos câteva sunete, după care a amuțit. Weiss deschise dictafonul și scoase caseta.

— Probabil că s-a stricat. Nu-s vești bune, dar poate recuperăm din memorie... Vă mai amintiți despre ce era vorba?

— Vorbeați despre parcul de distracții.

— Despre ce anume?

— Roata mare.

— Ah, da, roata mare din Plänterwald! Ce altceva?

Am încercat să-mi amintesc cuvintele pe care le auzisem încetinind, numele care-și pierduseră energia și se scufundaseră în apă, dar degeaba.

— Vă mai amintiți altceva? m-a întrebat Doktor Weiss în timp ce continua să apese pe butoane și să-și facă de lucru cu caseta. Tot apăsatul și răsucitul acela m-au neliniștit. Aveam senzația că dispozitivul se va face bucăți în orice clipă și că voi rămâne fără slujbă, dar n-am făcut altceva decât să stau și să privesc cu îngrijorare crescândă, dar tăcută, ca atunci când am stat lângă sora mea, Yvonne, în timp ce pregătea cina cu unghiile ei lungi, de un roz aprins, așteptând ca o unghie să sară în legumele pe care le tăia viguros; însă, în loc să-i atrag atenția, am așteptat, iar când i-am zis în sfârșit de bucățelele de ojă ajunse printre morcovi s-a-nfuriat și m-a gonit din bucătărie.

N-o să pot explica niciodată, dar după câteva minute am cedat. Probabil că s-a-ntâmplat din cauza imaginii bătrânului istoric, în halatul său purpuriu, care învârtea dictafonul pe toate părțile, căutându-și propriul glas, sau a fricii mele de a-mi pierde slujba, în cazul că ceva ar fi mers aiurea, sau a conștientizării

inutilității strădaniei lui, și implicit a mea și a tuturor; indiferent de cauză, m-am trezit plângând în hohote.

Încruntarea lui s-a risipit în timp ce-a pus dictafonul pe birou.

— Ce s-a-ntâmplat?

Mi-am mușcat mâna, încercând să mă opresc din plâns, o libertate nepermisă, pe care-am evitat-o întotdeauna, mai ales în public. Când eram mică, surorile mele plângeau din orice prostie, iar mama plângea la orice despărțire, chiar și de o verișoară de-a doua, pe care o văzuse o singură dată, dar această legătură între tristețe și lichidul sărat mi se părea, ca și altădată, neînchipuit de misterioasă.

Weiss a scos o batistă din halat și mi-a oferit-o.

— Ce s-a-ntâmplat? a repetat, lăsând o mână nesigură pe umărul meu.

Nu știam dacă să-i spun sau nu.

— Tatiana?

Își retrase mâna.

Am cedat încă o dată, povestindu-i totul în detaliu, fără să omit nimic, în afară de faptul că la petrecere mă invitase Jonas Krantz.

A fost mai puțin surprins decât m-așteptam. Ba chiar n-a părut deloc mirat. Era aproape ca și cum ar fi coborât sub pământ cu mine, iar eu îi povesteam ceva ce știa prea bine. Totuși, a ascultat atent și, după ce am terminat povestirea, aproape năpădită de sudoare la amintirea acelor pereți plini de umezeală, Weiss a spus:

— Ei bine, da... Nimic nu dispare vreodată.

L-am întrebat ce credea, dacă popicăria fusese a naziștilor sau a organizației Stasi.

A făcut o pauză.

— Care este adresa oficiului poștal?

— Undeva pe Krausenstraße.

— Sunt aproape sigur c-a fost folosită de Stasi, dar putem să mai cercetăm. Poate-ar trebui să vă trimit din nou acolo, să luați câteva notițe. Eventual să faceți și niște poze.

— Nu mă mai întorc acolo în viața mea! De-acum încolo, voi încerca să evit spațiile subterane, pe cât posibil!

— Nu sunt doar spații subterane, zise Weiss, înainte să aducă iar vorba despre „demonul de cărămidă care e Wasserturm“, precum și exemple de etaje și alte „regiuni superioare“ care scârțâiau sub povara trecutului. Și, în timp ce-mi vorbea, gândurile mele au început să hoinărească, lucru care nu se mai întâmplase în prezența angajatorului meu, ce depăna noi și noi exemple de locuri „problematice“ din Berlin și Brandenburg, ca să nu mai pomenim de München; vorbea cu o asemenea ușurință, de parcă și-ar fi pregătit din timp prelegerea, și atunci am înțeles ce-am de făcut când mă voi întoarce acasă în după-amiaza aceea.

În clădire, treptele cenușii și tăcute stăteau întinse ca niște șiruri de porumbei care dormeau, iar când am trecut pe lângă apartamentul meu și-am urcat la etajul următor, mi s-a năzărit că niciodată nu mă gândisem prea mult la aceste trepte sau la această scară. Am făcut o pauză pe palier, acest loc intermediar aflat între teritoriul meu și necunoscut, o suprafață plată și orizontală care întrerupea curgerea lină a scărilor. Majoritatea oamenilor, m-am gândit eu, nu erau atenți la paliere, pauzele forțate dintre două distanțe verticale, fiind preocupați doar de trepte și de locurile în care duceau acestea. Ca majoritatea scărilor, și aceasta era în formă de U și a trebuit să fac o întoarcere de o sută optzeci de grade înainte de a trece de etajul la care locuiam eu și de a urca, treaptă cu treaptă, pe teren necunoscut.

Agățate de ușă erau două lacăte mari, două guri detașabile, ferm închise. Unul avea o culoare arămie, celălalt era vopsit în albastru. Am bătut, deși știam că n-are cine să răspundă, am făcut o pauză, apoi am bătut din nou. Am încercat să forțez ușa, dar lacătele au rămas la locurile lor, ca și cum s-ar fi supus unui ordin vechi. Mi-am scos o agrafă din păr și mi-am încercat dexteritatea. Un zgâlțâit în stânga, unul în dreapta, în sus și-n jos și apoi în lateral, după care, dintr-odată, se auzi un clic și primul lacăt cedă. Am procedat la fel și cu al doilea. Întrucât nu mai spărsesem niciodată o încuietoare, m-am simțit încurajată și am împins ușa, deschizând-o.

Am intrat încetișor. La urma urmei, nu voiam să sperii pe nimeni, mai ales pe cineva retras în asemenea izolare. Dacă

dădeam nas în nas cu afaceristul lunatic sau cu rockerul agitat, fix în mijlocul uneia dintre activitățile lor? Nici măcar nu mă gândisem să inventez ceva pentru a-mi justifica prezența. Mi-am ținut respirația și am pășit tiptil, asemenea ultimei soții a lui Barbă-Albastră intrând în cămara interzisă, conștientă că de-acum înainte faptele mele deveneau ireversibile.

Aș putea descrie încăperea în fel și chip. M-aș putea concentra pe modul în care lumina după-amiezii pătrundea prin ferestre sub forma unor coloane oblice, sau pe modul în care pereții de stuc ofereau un număr infinit de modele. Aș putea aminti alăturarea stranie de mobilier, un scăunel de lemn, o măsuță cu trei picioare și o sobă mică de teracotă, plină cu bulgări de cărbuni nearși, sau jocul general de forme, un puzzle uriaș cu câteva elemente lipsă. Aș putea descrie zumzetul îndepărtat al străzii, felul în care tăcerea era spartă uneori de un claxon insistent. M-aș putea concentra asupra podelelor de lemn, asupra felului în care fiecare scândură era diferită de vecina ei, având propriul set de fisuri și șanțuri. Aș putea aminti senzația de vid, prezentă pretutindeni dacă nu luai în calcul particulele de praf care circulau în aerul închis și care căptușeau podeaua cu un strat atât de gros, încât încălțările mele lăsaseră urme, baia din colț, cu cele două ferestre sigilate cu bandă izolatoare, clanțele soioase și robinetele lipicioase.

Ceea ce mi-a atras atenția cel mai mult a fost însă un contur cenușiu pe unul dintre pereți, cu câteva tonuri mai închis decât albul din jur. Era, evident, un loc unde mai demult fusese agățat un tablou. Din clipa în care am văzut urma, acest pătrat gol m-a vlăguit. Am rămas cu privirea la el, incapabilă să mă urnesc până când un claxon de mașină nu mi-a rupt șirul gândurilor, punând capăt contemplării mele, pe care am reluat-o câteva clipe mai târziu, când am revenit asupra pătratului și m-am dus cu gândul la scorurile pe care le ștersesem de pe zidul popicăriei, întrebându-mă ce-a rămas acolo după ce-am șters cu pumnul, probabil o pată albă de cretă, și întrebându-mă dacă această urmă întunecată mă sfida, amintindu-mi de inevitabil, de faptul că nimic nu poate fi șters sau înlăturat și că, cu cât încerci mai abitir să ștergi ceva, cu atât acel ceva devine mai pregnant.

Înainte să plec, am mai făcut un tur al încăperilor, trecându-mi mâinile peste fiecare suprafață, până ce-au devenit negre, căutând, sperând aproape, un semn al vieții. Aveam senzația copleșitoare că acest apartament avea o memorie a tuturor evenimentelor la care clădirea fusese martoră, a fiecărui glas, pas și dorință ale foștilor locuitori, depozitate și îndosariate într-o mare arhivă. Zgomotele pe care le auzeam noaptea erau, probabil, vestigii ale sunetelor deceniilor trecute, sunete de pași probabil niciodată revendicate. Oricum, asta ar fi zis Doktor Weiss.

Dar tocmai conturul cenușiu de pe perete era cel care nu-mi dădea pace, mai mult decât orice amintire tulburătoare din timpul nopții, și când, în cele din urmă, am reușit să-mi iau privirea de la el, vedeam pătrate jucându-mi în fața ochilor. Am ieșit în grabă și am încuiat lacătele, gurile lor primind ceva nou de mestecat, apoi am coborât câte două trepte de-odată și, ajunsă acasă, mi-am dat cu apă rece pe față până ce pătratele alea mi-au dispărut de sub pleoape. Nu i-am povestit niciodată lui Weiss despre vizita la etajul de deasupra, dar, după incursiunea mea, sunetele au început să slăbească, de parcă ar fi fost dezactivate.

Zilele erau din ce în ce mai reci. Magazinul de mobilă de lângă locuința mea s-a închis, fiind înlocuit, câteva săptămâni, de un magazinaș care vindea pălării bizare. NPD-ul câștigase locuri în Saxonia și Mecklenburg-Pomerania Anterioară, iar Weiss era îngrijorat de Murci, care nu mânca prea bine. Zgomotele de sus au continuat să slăbească, iar mie mi s-a părut din ce în ce mai ușor să adorm noaptea, deși printre draperii încă se zăreau gene de lumină, astfel că am reînceput să folosesc o mască pentru dormit. Aparatul de sunete a rămas înfășurat într-o pungă de plastic, în fundul șifonierului. Din când în când, îmi venea să-l sun pe Jonas Krantz, dar închideam după ce formam jumătate din numărul de telefon.

După ce frigul de noiembrie și-a intrat în drepturi, s-au întors să mă bântuiască vorbele agentului imobiliar: *Nu există încălzire centrală*, îmi spusese, *și nici radiatoare. Doar o mașină de gătit cu cărbuni care trebuie curățată de un meseriaș*. Aspectul ăsta a scăzut prețul chiriei, așa c-am acceptat. La urma urmei, îmi zisesem eu la momentul respectiv, cunoșteam toamnele și iernile berlineze; nu trebuia să-mi spună nimeni cum să mă încălzesc. După cinci ani petrecuți în străinătate, nu mai eram o mexicancă care se aștepta ca soarele s-o urmeze de-a lungul și de-a latul pământului, dar, pe măsură ce zilele deveneau din ce în ce mai reci, locuința mea devenea tot mai neprimitoare, iar într-o dimineață, când m-am trezit, am descoperit o pojghiță de gheață în paharul de lângă pat. Am spart-o cu un creion, amintindu-mi de o iarnă deosebit de geroasă din Matepec, când cizmarul satului fusese nevoit să-și întrerupă lucrul din cauză că-i înghețase oala cu clei. Cu toate astea, frigul n-a fost niciodată mai crunt ca în

prima mea iarnă nemțească, atunci când temperatura a scăzut la minus douăzeci și cinci de grade, iar grădina zoologică a trebuit să mute pinguinii în interior; biletele de intrare se ieftiniseră la jumătate, de vreme ce atât de multe animale fuseseră duse înăuntru sau rămăseseră în hibernare mai mult timp decât de obicei.

Nici la muncă nu era mai bine. Pesemne că și Weiss încerca să economisească bani la încălzire. Începuse să poarte un pulover pe gât, pe sub halatul violet, iar Murci era înfășurat într-un puloveraș tricotat, amândoi fiind blindați împotriva curentului care mătura podeaua apartamentului aflat la parter. Când ajungeam dimineața, dictafonul și tastele computerului erau reci ca gheața, nefiind încălzite încă de degetele mele, și rareori îmi dădeam jos haina în timp ce transcriam.

Timpul părea că redusese ritmul. Orele se târau cu o încetineală monstruoasă. În afară de incursiunile în Charlottenburg, zilele mele semănau destul de mult între ele. Cu toate astea, existau și unele semne ale trecerii timpului, cu excepția schimbării anotimpurilor: ceva în plus deasupra (un contabil tânăr, pe nume Felix, se mutase în apartamentul gol) și ceva în minus jos (murise una dintre bătrâne). Am aflat despre ea fiindcă, timp de câteva zile, un șuvoi constant de oameni îndoliați a străbătut clădirea, vizitatori cu păr alb și costume negre, bărbați intrați la apă, care duceau buchete de crizanteme ce păreau de două ori mai mari decât ei. Cine și-ar fi imaginat că vecinele mele aveau atât de multe cunoștințe? Nu știam care dintre doamne murise; în ciuda întâlnirii mele cu Frau Heller, chipurile lor erau un melanj, dar, de la această moarte, celelalte două nu m-au mai urmărit de la fereastra lor.

Spre surprinderea mea, într-o după-amiază, Doktor Weiss m-a rugat să fac alt interviu. De data asta eu trebuia să-mi aleg interlocutorul.

— Găsiți pe cineva care, în ochii dumneavoastră, întruchipează orașul, mi-a spus el. Știți pe cineva?

— Da, am răspuns eu fără ezitare.

— Ei bine, gândiți-vă la moduri în care această persoană poate explica bucățica sa de oraș. Gândiți-vă la lucrurile pe care

doar ea sau el le poate descrie. Cu cât mai specific, cu atât mai bine.

Nu exista nicio îndoială cu privire la persoana pe care o voi intervieva. Am așteptat până a doua zi, când speram ca vremea să fie mai milostivă – erau perioade cu cer senin, dar după-amiezi de un frig pătrunzător – și am coborât din tramvai la Alexanderplatz, care acum era gazda unuia dintre zecile de târguri de Crăciun care răsăriseră de curând în tot orașul. Începând de la sfârșitul lunii noiembrie, aceste târguri apăreau în fiecare scuar și loc viran, iar aici, alături de standurile concurente de *gluhwein*[1], cârnați și ornamente sculptate, care erau kitsch, în fața magazinului universal, fusese instalat un patinoar ce răsuna de muzică disco. Fusese îndepărtată și ultima dintre macarale, făcând loc unei priveliști mai puțin pitorești, după cum am observat cu părere de rău, căci patinoarul nu era doar o scenă dezgustătoare, cu zeci de copii cu nasurile roșii, care se îmbrânceau unii pe alții, țipând și căzând în fund, dar muzica tare și metalică era în același timp un asalt asupra auzului, transformând întreaga piață într-un parc de distracții ieftine.

Ca-ntotdeauna, Nătânga nu părea să bage de seamă ce se întâmpla în jurul ei. Stătea în picioare lângă bancomatele Deutsche Bank, nepăsătoare la freamătul de pe cealaltă parte a străzii. În acea zi avea trei, ba nu, patru pungi de plastic agățate de brațul stâng și o creangă în mâna dreaptă. Nu purta mănuși, iar pielea ei căpătase o nuanță alb-albăstruie, ca și cum ar fi avut un strat de gheață pe dedesubt.

Mă simțeam rușinată, dar hotărâtă, simțul datoriei împingându-mă de la spate. Ghetele mele negre, de piele s-au apropiat de papucii ei albaștri, de plastic. În scurt timp urma să stăm față-n față. O văzusem pe femeia asta de atât de multe ori, încât aveam senzația vagă că aș cunoaște-o.

În clipa în care m-a zărit, a mutat creanga în mâna stângă și mi-a întins palma dreaptă, afișând zâmbetul ei dulce, de prostul satului.

---

[1] „Vin fiert“ (germ. în original).

— Bună ziua, am salutat-o eu.

A continuat să zâmbească și să-și privească mâna, atrăgându-mi atenția asupra palmei goale. I-am dat patru euro. A bombănit ceva și a numărat monedele, făcând ochii mari când și-a dat seama ce sumă are.

— Bună ziua, am repetat, apoi am întrebat-o cu blândețe: Ai putea să-mi răspunzi la câteva întrebări? M-a cercetat, apoi mi-a cercetat haina, ghetele, chipul. Nu durează decât câteva minute!

— Bine, a rostit ea încet.

Nu-mi notasem întrebările, dar le repetasem în minte, presupunând că va răspunde mai ușor dacă nu aveam creion și hârtie. Urma să memorez răspunsurile și apoi să le scriu repede, de îndată ce ne despărțeam.

— De unde ești?

Nătânga zâmbi.

— Ești din Berlin?

Se hlizea ca un copil.

— Ești din Germania?

Chicoti din nou, de această dată ducându-și mâna la gură. Avea degete lungi și elegante, iar unghiile îi erau pline de mizerie.

— Cum te cheamă?

Ridică mâna și îndreptă trei degete în jos, formând litera M.

— Numele tău începe cu M?

— Hm!

— Te cheamă Marie?

Nătânga râse și mai tare și dădu din cap.

— Masha?

Scutură din nou din cap.

— Margarethe?

— Nu! țipă, râzând.

M-am hotărât să trec la următoarea întrebare. Puteam reveni mai târziu la problema numelui ei.

— De când vii aici, în locul ăsta?

Rosti prima ei propoziție:

— De mult.

— Adică de când?

Se încordă, schimonosindu-se, chinuindu-se să se gândească. Zâmbetul dispăru. Totul deveni contorsionat, pierdut într-o masă de nehotărâre. Nimic nu se compară cu un chip nehotărât, mi-am dat eu seama, un chip ale cărui trăsături își pierd concentrarea dintr-o clipă în alta. O expresie fugitivă, în care chinurile cumpănirii suspendă tot restul preț de câteva secunde, înainte de a-l lăsa să se contopească din nou în oceanul unui zâmbet. Fața Nătângii a trecut prin aceste chinuri de fiecare dată când întrebările mele au fost dificile.

— Așadar, de când?

— De mult.

— Spune-mi ! am îndemnat-o blând.

M-a privit în ochi și-a spus:

— Am stat aici o sută optsprezece după-amiezi în care a bătut vântul, douăzeci și șase de zile însorite, nouăzeci și patru de seri în care a burat și o sută două zile atât de friguroase, că degetele aproape mi-au degerat.

— Deci, în total... Weiss dorea răspunsuri clare.

— Am văzut o sută douăzeci și unu de turiști trecând cu ghiduri în mână, o sută șaizeci și nouă de cățel, cei mai mulți în lesă, o pisică horcăitoare, o sută patruzeci și cinci de studenți pe biciclete la mâna a doua, treizeci și doi de skinhead și paisprezece oameni în scaune cu rotile, dintre care nouă femei.

— Pare mult timp.

A dat din cap.

— Și câte tramvaie au trecut?

— O mie! a exclamat. O mie de tramvaie în fiecare zi!

— Și câte macarale ai văzut anul trecut?

Și-a ridicat privirea spre cer, apoi s-a scărpinat din nou în palmă, care acum era goală. Într-un moment în care n-am fost atentă, băgase în buzunar monedele pe care i le dădusem.

Niciun răspuns. Am încercat o întrebare mai personală.

— Îți aduci aminte când ai început să vii aici?

— Da, era o marți dimineață. Am mâncat un castron cu müsli și m-am spălat pe cap în chiuvetă. După câteva ore mi s-a făcut iar foame. Și pâinea de la brutăria din stație miroase așa de frumos!

— Îți amintești în care marți a fost asta?

— Da! A fost marțea după ziua de luni în care am mâncat pâine cu gem, că rămăsesem fără müsli. Dar pe urmă m-am dus la Aldi și am cumpărat o pungă de juma' de kil. În ziua aia nu m-am spălat pe cap, dar n-a contat, c-a plouat când mă-ntorceam acasă.

— Îți mai aduci aminte altceva din ziua aia?

— Da! A fost ziua în care l-am văzut pe bărbatul cu pudel. Pudelul era îmbrăcat cu pulover de lână. Tot în ziua aia șoferul de autobuz a țipat la mine c-a durat mult pân-am numărat banii și erau mulți oameni care așteptau în spatele meu să se urce în autobuz.

— Mai știi ce anotimp era?

Scutură din cap.

— Dar zici că pudelul era îmbrăcat cu pulover? Poate că era iarnă?

— Da, pudelul avea pulover. Era un pulover albastru cu violet, dar nu se potrivea cu culoarea blănii. Poate că nu era pudel.

— Și-ți aduci aminte cu ce erai îmbrăcată?

S-a oprit să se gândească.

— O rochie înflorată. O rochie cu flori pe ea. Material tăiat în triunghi, cu model cu flori. Am multe rochii cu flori. De fapt, toate rochiile mele au flori. Îmi plac foarte mult florile, mai ales pe rochii.

— Și câte ore stai aici în fiecare zi?

Nătânga a zâmbit, înarmată din nou cu un răspuns și nerăbdătoare să-l ofere.

— Când ajung dimineața, șosetele mele sunt albe, iar când plec acasă, seara, sunt gri. Când ajung dimineața sunt sătulă de la micul dejun, iar când plec acasă seara, îmi chiorăie mațele. Când ajung dimineața, părul din batic miroase frumos, iar când plec acasă, miroase a murdărie, a oraș. Atâtea ore stau.

— Acum ți-e foame?

— Nu.

— Ești sigură? Pot să mă duc vizavi și să-ți cumpăr ceva de la târgul de Crăciun.

— De câte ori văd oameni mâncând mere, vreau o banană. Când văd oameni cu acadele, mi-e poftă de varză.

— Înțeleg.

— Și când văd oameni în scaune cu rotile, văd și o pisică care horcăie.

Nu eram sigură încotro s-o iau din acel punct, probabil că exista o logică pe care n-o înțelegeam, așa că m-am hotărât să schimb subiectul.

— Nu ți-e frig la picioare iarna?

Și-a mișcat degetele de la picioare, care s-au văzut bizar în papucii de plastic, apoi a dat din cap. M-am gândit la altă întrebare.

— Locuiești departe de aici?

I s-a schimonosit din nou fața, apoi s-a relaxat și a zâmbit.

— Sunt șaptesprezece minute de la mine de-acasă până la stația de autobuz, șase minute cu autobuzul până la Ring S-Bahn, treizeci și opt de minute cu S-Bahn-ul și șaisprezece minute cu tramvaiul până aici.

— Pare foarte departe.

A scos un șervețel boțit din buzunarul rochiei și s-a șters la ochiul drept. M-am speriat că interogatoriul meu insistent a făcut-o să plângă.

— Ce s-a-ntâmplat? am întrebat-o.

— O musculiță.

— O musculiță?

— Mi-a intrat o musculiță în ochi.

— De unde?

— Nu știu. Era în drum spre magazin. Să facă niște cumpărături. N-a așteptat să afle pe unde s-o ia. A tot zburat. În direcția greșită. În ochiul meu.

— Vrei o oglindă?

— Nu, o pisică horcăitoare.

— Poftim?

Nătânga făcut ochii mari. Din ce în ce mai mari. Apoi a-nceput să râdă. Și-a lăsat capul pe spate, a deschis gura aidoma unui măgăruș și a început să râdă. Buzele i s-au albit, iar eu am numărat șase plombe. Și, pe măsură ce râdea, hohotele au devenit din ce

în ce mai puternice și mai crude, distrugându-i aura vulnerabilă, ca de copil de mai devreme. Râsul mi-a străpuns urechile și m-a lovit în stomac, ca și cum mi se trăsese un pumn. M-am uitat în jur să văd dacă cineva de la vreunul dintre bancomate remarcase sunetele acelea stranii, dar în acea clipă nu se afla nimeni acolo.

— Atunci n-o să te mai deranjez, i-am spus.

De-acum, Nătânga *urla din toți rărunchii*; râsul ei se transformase într-un răget, cu capul dat pe spate, iar plombele din gură îi străluceau asemenea sferei de metal a turnului televiziunii. Am plecat fără să mai stau pe gânduri și am traversat strada către Alexanderplatz, cu festivitățile sale de Crăciun, care acum păreau atât de binevoitoare și de inofensive. După râsul demonic, da, demonic, al Nătângii, harababura asta de roșu, alb și verde era o adevărată muzică pentru urechile mele, sunetele metalice ale unui cântec disco acoperind melodia grotescă pe care tocmai o auzisem.

În seara aceea, pe când stăteam întinsă în pat cu masca pentru dormit pe ochi, în urechi încă îmi răsuna râsul din locul acela, din apropierea bancomatelor Deutsche Bank, un râs profund, gutural, adresat direct mie, idioata satului venită din Mexic, care chiar crezuse că ajunsese să cunoască atât de bine Berlinul și pe locuitorii săi, încât să meargă și să le ceară răspunsuri la întrebări absurde, pe care doar un turist le-ar pune.

În afară de târgurile de Crăciun, iarna se făcea simțită și-n alte feluri. Ursuleți de marțipan cu ochi de stafide mă ademeneau din vitrina patiseriei de pe strada mea. Tramvaiele erau pline de accese de tuse bronșică și de strănuturi, programate să izbucnească tocmai când se anunța fiecare stație. În așteptarea întunericului care se lăsa devreme, iluminatul public era pornit la ora patru și zece minute. Unii se împotriveau și se încăpățânau să poarte haine de toamnă, însă cei mai mulți trecuseră la pălării, paltoane și mănuși.

La a doua noastră „întâlnire", Jonas Krantz purta blugi și o șapcă neagră, ușor înclinată spre stânga. După câteva săptămâni de șovăială, l-am sunat. A propus să ne-ntâlnim într-un bar aflat pe Friedrichstraße, unul cu canapele de piele și lumini portocalii, cu totul diferit de petrecerea de la oficiul poștal, dar poate că tocmai din pricina asta l-a ales. Pentru a ajunge la bar, am coborât din autobuz cu câteva stații înainte de Potsdamer Platz, un adevărat spin în ochi, după părerea mea, un loc de joacă futurist ridicat de la zero la sfârșitul anilor '90. În apropiere se afla complexul Sony Center cu clădirile sale americane, amenințătoare și ambițioase, aidoma unor lame de ras curbate și strălucitoare. Tot acolo se găsea și Filarmonica, construcție care, în funcție de momentul zilei, semăna fie cu un coș de nuiele cu capac ascuțit, fie cu o prăjitură bizară, în formă de fagure, iar la câțiva pași de Filarmonică era Gemäldegalerie, cu fațada ei lipsită de imaginație și platformele ei înclinate pe care skaterii se antrenau vara, locuri înșelătoare din Berlin, unde interiorul impresionant nu se potrivea deloc cu geometria stranie de la exterior.

Printre păhărelele de tequila, Jonas mi-a povestit despre tatăl lui, un bărbat mătăhălos, care, odată, strivise în somn un pisoi. Dar ce-ar fi putut face, insistase Herr Krantz a doua zi de dimineață, pe când așeza cadavrul plat pe masa din bucătărie, când se rostogolise, în timp ce dormea, peste animalul care fusese prea mic și prea slab pentru a protesta? Așa era tata, a spus Jonas, și a comandat încă un pahar de tequila, cu două felii de lămâie, după cum îi sugerasem eu. Nu dăduse dovadă de niciun fel de remușcări și până după-amiază părea că uitase de incident, deși copiii se gândiseră ani de-a rândul la el și puseseră tot soiul de blocaje pe seama imaginii pisoiului strivit, așezat printre farfuriile de la micul dejun.

Nefiind în stare să scotocesc după o amintire similară (sigur existau câteva care-mi scăpau în acel moment), i-am povestit în schimb despre D'Rodrigo, salonul de înfrumusețare, aflat la două case de prăvălia noastră de delicatese din Polanco, unde petreceam ore în șir. Se putea spune că încăperea aceea dreptunghiulară și ticsită, cu trei scaune rotative și o oglindă lungă și încețoșată era al treilea cămin al nostru. Ori de câte ori trebuia să mă tund, intra-n acțiune Rodrigo însuși, un bărbat la vreo cincizeci de ani, cu meșă, și care de fiecare dată mă tundea ușor diferit. Nu o nimerea de fiecare dată, dar nu prea îmi păsa, cu excepția cazurilor când îmi plăcea de vreun băiat de la școală.

Tunsorile erau făcute pe scaunul rotativ aflat sub un raft pe care se găseau unsprezece capete din polistiren, fiecare având o etichetă prinsă la ceafă. Uneori, aceste capete aveau peruci, iar alteori erau chele, scoțând la iveală adâncituri și diformități ale craniului. La început am crezut că salonul lui Rodrigo era și un magazin care vindea peruci, până-ntr-o zi, când, mânată de curiozitate, m-am urcat pe o băncuță și am citit etichetele. Fiecare bucățică de hârtie avea alt nume (Sharon, Deborah, Monica), un număr de telefon și o serie de instrucțiuni (cărare pe stânga, adăugare de șuvițe, spălare și pieptănare) și n-a durat mult până să-mi sau seama că aceste peruci, aflate în rotație permanentă, erau ale unor femei hasidice, multe dintre ele fiind și clientele noastre la prăvălie, care le aduceau periodic la salon pentru îngrijire.

Unul dintre puținii neevrei care-și făceau veacul pe la D'Rodrigo, în afară de Rodrigo însuși și de trupa lui de asistente, era un bătrân care venea să-și facă unghiile în fiecare după-amiază, în timp ce soția lui făcea cumpărături la piața de după colț. Era obsedat de unghiile sale și se zvonea că refuza să-și însoțească soția la cumpărături, ca nu cumva să-l pună să care ceva greu și să-și rupă vreo unghie. Din când în când, și eu îmi făceam manichiura, în zilele în care trebuia să aștept mai mult decât de obicei ca părinții mei să închidă prăvălia. Stăteam la o măsuță joasă, în fața unei femei care mesteca gumă zgomotos, avea părul arămiu și privirea ațintită asupra unghiilor mele, zece lopățele vopsite într-un roșu turbat. Plăcerea începea câteva zile mai târziu, când lacul de unghii începea să se cojească, la început pe marginea de sus, apoi, în funcție de ce activități aveam în timpul săptămânii, dispărea și restul, treptat. Deteriorarea se observa doar dacă-mi țineam mâinile locului, altfel unghiile arătau tot elegante, umbre armonioase, asemenea zilelor care treceau fără evenimente, dacă nu cumva o luai pe una dintre ele și o cercetai îndeaproape.

Tequila ni s-a urcat la cap – mi-am dat seama că vorbisem încontinuu, despre lucruri lipsite de importanță în comparație cu ce-mi mărturisise Jonas, iar ochii începuseră să mă usture din cauza fumului de țigară din ce în ce mai gros din bar, la care contribuiserăm și noi, cu niște țigări rusești aduse de el. Încă puțin fum, alt strat depus în plămâni, ce mai conta o noapte, mi-am spus în sinea mea, mai ales că tot restul ce ținea de seara aia era ieșit din comun, începând cu faptul că pusesem mâna pe telefon și sunasem un bărbat, ceva ce nu mai făcusem de ani buni.

— Să mergem în altă parte, a propus el pe la miezul nopții.

Luna era aproape plină în noaptea aia și de aceea trebuia să vizităm un loc, unul singur, a spus Jonas. Am luat-o pe jos pe Unter der Linden, copacii sclipind de la luminițele albe de sărbătoare, trecând pe lângă Poarta Brandenburg, maiestuos luminată, o creatură diferită față de cea care se-arătase în seara aceea din 1986. La un moment dat, am cotit la stânga, ajungând într-o mare de dale de beton așezate vertical. Am recunoscut pe loc noul

monument memorial al Holocaustului. Încă nu vizitasem locul, dar citisem despre controversa iscată în jurul lui, unii zicând că era prea vulnerabil și expus, iar alții plângându-se că era dedicat doar evreilor asasinați, nu și celorlalte victime ale naziștilor, în timp ce alții criticau pustietatea locului și absența așa-numitelor principii estetice, iar un alt grup afirma că este *prea* estetizat și didacticist. De fiecare dată când apărea un nou monument memorial, toate entitățile începeau să vocifereze, întotdeauna în dezacord, chiar și în privința utilității unor astfel de locuri.

Odată intrați în noul memorial, cu fiecare pas pe care-l făceam, spațiul, care la început părea atât de deschis și de expus, se închidea, cele două mii șapte sute unsprezece dale de beton împresurându-ne aidoma unei armate încremenite. În ciuda sutelor de ieșiri și intrări posibile, era greu să nu te cuprindă imediat claustrofobia și dezorientarea, și, oriunde ai fi întors privirea, vedeai stâlpi întunecați, unii având doar jumătate de metru, alții veghind de la înălțime. Terenul înclinat făcea dificilă găsirea unui punct de sprijin pentru picior, astfel că la fiecare câțiva metri mă trezeam că mă prind de lespezi ca să-mi mențin echilibrul, deși aveam senzația că și acestea s-ar putea înclina în orice clipă, înșelător. Ceea ce mă făcea să mă dezechilibrez era topografia locului, și nu tequila băută la bar, iar în scurt timp totul a început să se miște vertiginos, singura prezență fixă fiind luna, ale cărei raze scăldau pietrele, le mângâiau vârfurile și se dizolvau.

L-am urmat pe Jonas, cu privirea ațintită asupra șepcii lui negre, ca nu cumva restul să dispară; soclurile păreau că se înclină în milioane de direcții. Nici nu-mi dădeam seama dacă ne mișcam în sus sau în jos, de vreme ce terenul îmi răpise orice siguranță. Era ca și cum aș fi mers printre două mii șapte sute unsprezece sarcofage ridicate în picioare, două mii șapte sute unsprezece suflete așteptându-și judecata într-un cimitir provizoriu, lipsit de însemne sau de inscripții.

În scurt timp am ajuns în centru.

— Hai să ne jucăm de-a v-ați ascunselea! a propus Jonas.

— Glumești?

— Te rog!

— Dar dacă o să ne pierdem unul de altul?

Oriunde mă întorceam, vedeam doar procesiunea de cenușiu, un cenușiu infinit, prelingându-se în și mai mult cenușiu.

— N-o să ne rătăcim!

— Ba da! E întuneric.

— E lună. O să ne auzim! Putem să ne strigăm oricând.

— Dar...

— Dar ce?

Mă chinuiam să găsesc o scuză convingătoare, altceva decât adevărul, și anume că eram îngrozită la gândul că mă voi rătăci în acea pădure de monoliți. Însă până să-mi dau seama ce se-ntâmplă, Jonas dispăruse.

— Haide, găsește-mă! a strigat el. Aici! l-am auzit țipând din altă direcție.

M-am întors, dar n-am zărit decât aceeași mare de lespezi, la fel de tăcută ca noaptea, în timp ce luna ne veghea de sus, poetică, dar inutilă, și, cu ochii la ea, m-am hotărât să nu intru-n jocul lui Jonas.

— Îmi pare rău, nu pot face asta! am strigat, făcând câțiva pași spre locul în care speram să existe o ieșire. Jonas! Niciun răspuns. Jonas? Nu vreau să mă joc! Hai să mergem!

Locul a rămas cufundat în tăcere, nu se auzea niciun sunet în afară de zumzăitul îndepărtat al traficului și, contrar asigurărilor primite de la Jonas, simțeam că ni se furaseră glasurile. Dalele de înălțimi diferite formau un fel de orizont de propoziții neterminate, fiecare dintre ele trunchiate în alt moment, nimic altceva decât rostiri avortate.

— Jonas? Numele lui se strecură printre pietre și se pierdu.

Am continuat să fac pași mici în direcția zgomotelor din trafic sau în direcția în care credeam că este traficul, dar după câteva minute mi-am dat seama că nu era o soluție bună și mi-a venit ideea să mă urc pe una dintre stelele mai mici, ca să mă uit în jur. Chiar în clipa în care ridicam piciorul, cineva m-a înșfăcat de la spate și mi-a acoperit ochii cu mâini aspre. Am simțit respirația grea, de bărbat, în ureche, în timp ce mâinile îmi apăsau și mai tare ochii, și-am încercat să scap din strânsoare fără folos, deși n-aveam de ce să mă tem, doar era Jonas, eram sigură, cu

respirația întretăiată din cauza efortului de-a mă găsi, Jonas care m-a sărutat pe gât cu buze reci, iar de data asta l-am lăsat, deși buzele îi erau la fel de înghețate precum dalele de piatră și, neavând protecție antigraffiti, nici pe departe la fel de fine.

De la depărtare, halatul lui violet părea demn de un rege, dar de-aproape se vedea că era uzat, tivul era descusut, de la manșetă lipsea un nasture, iar eu nu-mi dădeam seama dacă era făcut din mătase sau dintr-o vâscoză cu pretenții de mătase. Weiss își purta halatele înfășurate strâns în jurul corpului, ca și cum i-ar fi fost o teamă mortală de curent sau de alți intruși periculoși care s-ar fi putut strecura pe sub ele. Contrar a ceea ce crezusem la început, nu i se potrivea perfect, strângându-l în dreptul pieptului și al umerilor, ceea ce părea să-i restricționeze mișcările, lucru pe care l-am remarcat doar când a intrat în biroul meu, ținând ridicată o coală de hârtie, iar mâneca halatului era un pic lăsată și materialul din jurul pieptului se întinsese.

— Ce-i asta? a-ntrebat, fluturând hârtia.

— Ce anume?

— Povestea asta cu Nătânga din Alexanderplatz.

Nu părea amuzat, interesat, câtuși de puțin recunoscător, deși îi transcrisesem toate răspunsurile, fără să omit nimic, cu excepția râsului demonic de la sfârșit.

— Este interviul realizat de mine. Am crezut că... c-o să vă placă.

Înainte de-a se apropia de birou, m-a fixat cu privirea preț de câteva secunde.

— Cine-i persoana asta? Există cu adevărat?

— Este o femeie pe care o văd adesea lângă stația de tramvai din Alexanderplatz.

— Și musculița? Ce-ar trebui să reprezinte musculița?

— Eu... Este ceva ce mi-a spus ea. Spre sfârșitul interviului i-a intrat o musculiță-n ochi.

— Și pisica asta care horcăie? Ați văzut vreo pisică horcă-ind?
— Nu. E ceva ce-a spus ea. N-am văzut niciuna.
— Tatiana, sper că nu vă deranjează că vă-ntreb, dar este totul în regulă?
— Da.
— Sunteți fericită la Berlin?
— Da.
— Aveți prieteni?
— Uneori.
— Un partener?
— Uneori.
— Vă place slujba asta?
— Foarte mult.
— Sunt doar un pic nedumerit. Nu e vina dumneavoastră. Nu aveți pregătire pentru astfel de sarcini. Dar transcrierile sunt foarte bune. Trebuie să fiți mândră de munca dumneavoastră. Singura mea rugăminte este să nu vă abateți din drum.
— Așa voi face!
— Vă rog să uitați ce-am spus data trecută! Deocamdată nu mai facem interviuri. Să rămânem la transcrieri!

După interviul care ieșise prost, îmi era groază să mai trec pe lângă bancomatele Deutsche Bank; s-a dovedit însă că n-aveam de ce să mă tem, căci data următoare când am trecut pe-acolo cu tramvaiul, Nătânga nu era, și nici următoarea, sau următoarea, indiferent dacă eram în drum spre slujbă sau dacă mă întorceam acasă, după-amiaza târziu. După o săptămână sau două, am ajuns la concluzia că fie se săturase de acel loc și alesese alt colț de stradă, fie o speriase interviul meu și se hotărâse să plece în altă parte, însă, oricare ar fi fost răspunsul, Alexanderplatz își pierduse zâmbetul, cel puțin ceea ce păruse un zâmbet, fiindcă acum, privind în urmă, în jurul acelui zâmbet dănțuia ceva sinistru, o ondulare batjocoritoare a buzelor, un contracurent abia perceptibil, care mânjea bunăvoința pe care credeam c-o zărisem de-atâtea ori de la fereastra tramvaiului.

Aveam în continuare atât de mult timp la dispoziție, prea mult, și totuși mi se părea mai greu ca niciodată să dau socoteală de orele alea din Berlin care treceau asemenea minutelor, sau chiar secundelor, incapabilă să păstrez timpul, care se scurgea precum apa dintr-un ciur. Adesea, stăteam la masa din bucătărie și mâncam pâine cu miere, în momente care păreau niște eternități. Pâinea nemțească era una dintre atracțiile principale ale traiului în țară, iar după cinci ani încercasem toate sortimentele posibile, începând cu *pumpernickel*[1] și pâinea acră, trecând la scurt timp după aceea la toate combinațiile existente de sare, drojdie, făină și apă, iar în ce privește mierea, ei bine, în familia mea exista o mare dragoste pentru miere; unul dintre bunicii mei fusese apicultor și avea o prisacă în Matepec, iar la prăvălia de delicatese vindeam opt soiuri de miere.

Când nu mâncam pâine cu miere, ieșeam la plimbare, deși mi se părea greu să-mi limpezesc mintea cu atâția oameni în jur. Orașele sunt în mare parte sunet și mișcare, iar în unele zile pur și simplu n-aveam chef să-mi iasă careva-n cale, nici măcar străini de pe stradă, așa că, la fel ca o persoană desfigurată care iese din casă abia după lăsarea întunericului, așteptam până la căderea serii ca să ies afară, apoi mergeam doar pe străzile liniștite, iar la fiecare câțiva metri mă uitam în sus în căutarea iluziei că luna călătorește pe bolta cerească în timp ce norii se chinuie în zadar să țină pasul cu ea, o ispită fugind de-a pururea de turma de pretendenți.

---

[1] Pâine făcută din secară, ușor dulce, specifică regiunii Westfalia din Germania.

În afară de mâncare și de plimbări, am mai descoperit câteva feluri de a-mi omorî timpul, unele mai productive decât altele. De exemplu, am devenit membră a Asociației Ceruri Întunecate. Razele de lumină care pătrundeau printre draperiile mele încă nu scăzuseră în intensitate și erau atât de enervante, încât m-am înscris în această minunată asociație, care, în schimbul a doar douăzeci de euro pe an, promitea buletine informative lunare pline cu sfaturi utile, un certificat elegant de membru și o mască pentru dormit făcută din bumbac egiptean. Era o problemă serioasă, această lume a noastră luminată neîncetat, care nu este oprită niciodată, și cu cât mă concentram mai mult asupra luminii care intra în camera mea în fiecare ceas nenorocit și pe iluminatul stradal care scotea lucrurile din făgașul lor normal, diluând influența lunii, cu atât a devenit mai necesară înscrierea în această organizație care se străduia să conserve întunericul în orașe și la țară, o cauză pe care am susținut-o mereu, începând cu o noapte din adolescența mea.

Vremea fusese rece pentru luna septembrie, îmi amintesc, iar eu, mama și surorile mele ne zgribuleam sub șaluri, numărând minutele până la ora unsprezece, în timp ce tata și frații mei se învârteau de colo-colo, în apropiere. În acel an, ca-n oricare altul, am plecat spre Matepec, satul verde și încremenit unde crescuse tatăl meu, la opt ore de mers cu mașina de Mexico City, pentru a sărbători acea zi din septembrie 1810, în care părintele Miguel Hidalgo bătuse clopotele bisericii din orașul Dolores și ceruse sfârșitul a aproape trei secole de stăpânire spaniolă.

Piața satului gemea de localnici și vizitatori din satele învecinate, care preferau sărbătoarea Grito din Matepec în locul festivităților de la ei. Fumând țigări și bând *pulque*[1], mai mulți mariachi se odihneau la umbra unui frasin bătrân. Un cerc de reflectoare fusese amplasat în așa fel încât să proiecteze lumina pe estrada din mijlocul pieței, transformând locul în ceva asemănător unei farfurii zburătoare; în curând, primarul avea să

[1] Băutură alcoolică făcută în Mexic din diferite specii de agave.

se cocoațe pe platformă și să facă celebra proclamație de independență, pe care fiecare mexican o știe de la vârsta de doi ani. Reflectoarele erau secondate de sute de lumini mai mici, montate în straturile de flori și pe stâlpi și felinare, astfel încât cu greu îți puteai da seama dacă era zi sau noapte.

La unsprezece fără cinci, un bărbat bondoc, cu mustață și îmbrăcat cu un costum bej, recent ales primar al Matepecului, a urcat pe estradă în sunetele voioase de fanfară ale trompetelor și viorilor mariachilor. Gloata s-a apropiat din ce în ce mai mult și, acoperind uralele, unii spectatori mai afumați au început să strige, tare și triumfător, ca și cum independența lor ar fi început chiar în seara aceea. Primarul a rânjit în lumina reflectoarelor, un măgar mulțumit de sine, și a luat steagul de la singurul polițist din Matepec.

A sosit ora, clopotele bisericii au bătut o dată. Primarul zâmbea cu gura până la urechi, apoi a deschis gura larg, trăgând aer în piept și slobozind un Grito lung și vibrant, apoi a expirat. *Viva...*

Dar strigătul lui a fost întrerupt de un țipăt puternic, sau poate că a fost un sunet între țipăt și croncănit, care a invadat brusc piața. O formație în formă de săgeată, alcătuită din păsări cu picioare lungi, berze, probabil, sute de berze, a traversat noaptea puternic luminată. Spre surpriza tuturor, păsările nu și-au continuat zborul, ci au început să se-nvârtă în cerc în jurul pieței, o dată, de două ori, de trei ori. Primarul a scăpat steagul din mână; mariachii uluiți și-au încleștat mâinile pe instrumente. Toate capetele s-au întors către cer. Și eu mi-am ridicat privirea, minunându-mă de felul în care berzele păstrau formația, niciuna dintre ele nedeplasându-se din locul desemnat. „Știu care-i problema“, îmi amintesc că a spus mama, „norii sunt denși în seara asta și acoperă luna. Păsările sunt confuze și caută altă sursă de lumină. Din păcate, se-ntâmplă ca sursa să fie toate luminile astea nebunești din piață, care le-au zăpăcit de tot.“

După ce-am privit păsările zburând în cerc vreme de câteva minute, m-am întors să mă uit la primar, care nu-și putea ascunde exasperarea și care, cu gesturi din ce în ce mai exagerate, încerca să atragă din nou atenția asupra lui. Își încrucișă

brațele, apoi se întinse, căscând fără să-și acopere gura, și se îndreptă către treptele estradei ca și cum s-ar fi gândit să se retragă. Dar cocoloșul bondoc și mustăcios s-a întors la locul lui, în lumina reflectoarelor. Aerul începuse să se răcească, iar sătenii deveniseră mai neliniștiți. Ceasul mare aflat în piață arăta ora unsprezece și opt minute. În acel moment, Grito-ul răsuna la balcoanele și estradele din toată țara, mai puțin aici, în Matepec. Ceva trebuia să se-ntâmple în curând. Atunci primarul, ignorând nefericitele păsări, făcu un semn către mariachi, să înceapă să cânte. Trompetele și viorile răsunară a doua oară, deși mie nu mi se mai păreau la fel de vesele.

Când trupa a ajuns la sfârșitul melodiei, primarul și-a umflat iar pieptul, și-a deschis larg gura și a zbierat:

— *Mexicanos, vivan los heroes que nos dieron patria!*[1]

— *Viva!* au răspuns din toate puterile sătenii.

Peste strigătele umane am auzit țipetele berzelor, o chemare aviară la arme, ca reacție la a noastră.

— *Viva Hidalgo!*

Deasupra se auziră alte țipete.

— *Viva!*

Am rămas toți șapte în piață multă vreme după ce primarul o ștersese în automobilul său Volkswagen Beetle negru, mult după ce mariachii își împachetaseră instrumentele muzicale, după ce sătenii abțiguiți, mulți dintre ei nimeriți de găinațul berzelor, plecaseră împleticit către casele lor sau se prăbușiseră printre agavele de pe drum. Am așteptat până ce luminile de pe stâlpi, din copaci și din straturile de flori au fost oprite, eliberându-le pe păsările ce zburau în cerc, și am privit cum stolul iese din bucla aeriană în care fusese blocat și zboară spre munți.

Când am primit buletinul informativ al Asociației Ceruri Întunecate, l-am citit de mai multe ori, lamentându-mă, alături de sute de alți membri, îmi imaginez, de concentrarea de lumină din lumea noastră modernă și cum mulți nu înțeleg că sensul întunericului este la fel de important ca cel al luminii. Omul ar trebui să-și

[1] „Mexicani, trăiască eroii care ne-au dat patria!“ (span. în original).

trateze frica de întuneric în loc să caute modalități de-a se sustrage. Din câte-mi aminteam, în afară de nefericitele mele aventuri din popicăria Gestapoului și din monumentul Holocaustului, niciodată nu mi-a fost frică de întuneric, nici chiar în numeroasele momente când, în Mexic, se întrerupea curentul în timpul vreunei furtuni, iar eu eram singură acasă și trebuia să găsesc lumânările.

Buletinul informativ pomenea de păsările care migrau noaptea, cum erau și berzele din Matepec, și care se descurcau mult mai greu în orașe, izbindu-se adesea de clădiri și de ferestre și chiar una de cealaltă, prăbușindu-se pe trotuare. Un funcționar al Programului de conștientizare a pericolului prezentat de lumină estima că cel puțin o sută de milioane de păsări erau ucise anual de structurile construite de om, fără a pune la socoteală puii de țestoasă care ies din ouă și, în loc să meargă spre mare, se îndreaptă în mod sinucigaș către cerul artificial iluminat, ca și tot soiul de insecte, în special moliile, care sunt atrase mortal de lumini. Buletinul informativ era dureros, dar nu mă puteam abține să-l recitesc, asemenea unei paciente care tocmai a fost diagnosticată cu o boală și care nu poate face nimic în afară de a căuta informații despre afecțiune în fiecare jurnal medical pe care pune mâna, știind că nu prea are ce face în legătură cu problema în sine.

Am hotărât să-l mai văd o ultimă dată pe Jonas Krantz, și prin asta voiam să spun *ultima dată*. Orice altceva ar fi semănat prea mult cu o întâlnire amoroasă. Dar totodată trebuia să funcționez cumva la un anumit nivel în afara celor trei zile de la serviciu, ca nu cumva toate micile nevroze să se strângă laolaltă și să se transforme în ceva mai mare și, în plus, aveam o durere din ce în ce mai mare între picioare, de care trebuia să aibă grijă altcineva în afară de mine. Am început să fac băi lungi în cada mea sovietică, stând întinsă și privind apa ridicându-se, mai întâi deasupra taliei, apoi apropiindu-se de sâni, înconjurând sfârcurile până ce le acoperea, iar eu rămâneam acolo până când se răcea apa. Uneori nici nu mă oboseam să umplu cada, ci puneam mâna pe capul mobil al dușului, al cărui jet de apă caldă, de încredere a făcut mereu minuni, și, până se termina totul, oglinda din baie era prea aburită pentru a mă vedea în ea, un dreptunghi încețoșat care nu-și îndeplinea sarcina de reflexie; deși mă bucuram de aceste clipe de extaz trecător, mă gândeam că ar fi fără îndoială plăcut ca măcar o dată să se îngrijească altcineva de aceste treburi.

În glasul lui nu exista nici urmă de ezitare. Avea s-ajungă la mine acasă într-o oră. Am făcut baie, m-am ras pe picioare și mi-am uns trupul cu niște ulei de lavandă Dr. Hauschka, pe care-l găsisem la reduceri la magazinul de produse organice din apropiere.

N-am zăbovit prea mult în bucătărie, doar cât ne-am luat berile, niște sticle care stăteau în frigider de când mă mutasem, apoi am pornit spre dormitor, unde Jonas s-a așezat pe pat la vreo treizeci de centimetri de mine și s-a uitat împrejur, trecând

în revistă vederile cu ilustrații de Remedios Varo care tapetau pereții, rafturile IKEA și șifonierul într-o rână, de lângă veioza în stil Art Nouveau, contrafăcută, în formă de libelulă.

I-am povestit despre Asociația Ceruri Întunecate. Spre surprinderea mea, și el era membru, de mai mulți ani.

— Poluare luminoasă. Nu e bună. Lumina electrică a distrus conceptul centrului de lumină unic. Atât acasă cât și pe cerul de deasupra.

Am aruncat o privire acuzatoare becului urât care atârna din tavan, în timp ce ne beam berile, stând unul lângă altul, apoi m-a întrebat:

— Pot să-ți povestesc ceva ce mi s-a-ntâmplat anul trecut, ceva ce nu mi-a ieșit din minte în ultimul timp, de când te-am cunoscut, deși nu-mi explic de ce?

— Sigur.

Se părea că acceptul meu fusese interpretat ca un gest mai general de predare, căci, fără să mai lungească vorba, și-a pus berea jos, a stins becul, lăsând aprinsă doar veioza în formă de libelulă, și s-a mutat în mijlocul patului, unde m-a îmbrățișat din spate, înlănțuindu-mă cu brațul. Era o senzație plăcută, n-am obiectat, și l-am ascultat vorbind fără să-i văd chipul, doar simțind vibrațiile din pieptul lui, pe care mi-am sprijinit capul.

— Într-o zi de decembrie a anului trecut, o zi din aia când te simți sătul de toate și-ți vine să-ți iei lumea-n cap, am băgat câteva lucruri într-o geantă, i-am lăsat cățelului suficientă apă și mâncare și am luat trenul spre munții Harz, spuse el, ridicându-și palmele spre sânii mei și începând să-i mângâie, fără să se oprească din vorbit. M-am îndreptat direct către vârful Brocken, pe care nu mai fusesem niciodată, deși citisem povești despre *Walpurgisnacht*[1] și despre ființele diavolești care sălășluiesc pe cele mai înalte creste. Știi tu, „Acum, la muntele Brocken vrăjitoarele se duc"... Ajuns acolo, am urcat și-am urcat, doar eu

---

[1] Sărbătoare de primăvară, în noaptea de 30 aprilie. Celebrată în special în Europa Centrală și de Est, precum și în țările scandinave, a fost identificată cu sabatul vrăjitoarelor. În Germania, se spune că în noaptea de 30 aprilie vrăjitoarele se adună pe muntele Brocken, în așteptarea primăverii.

și rucsacul meu, prin aerul rece care devenea din ce în ce mai înghețat, iar când m-am apropiat de vârf, cel mai înalt vârf din tot lanțul muntos, s-a întâmplat ceva: m-am oprit și m-am uitat în jos, spre un nor de ceață, cred că era cam cinci după-amiaza, sau chiar mai devreme, fiindcă iarna se-ntunecă pe la patru, și, cum mă uitam eu în jos, am zărit umbra unui bărbat, al cărui cap era înconjurat de două inele irizate concentrice, a continuat el, frecându-mi mai tare sânii. Era umbra mea, desigur, prelingându-se pe jos, ca și cum m-ar fi provocat la duel. Deodată, întreaga mea existență a părut redusă la asta, la o iluzie de pe-un vârf de munte, și m-a cuprins teama că de-ndată ce soarele o să dispară cu totul – deja era aproape de linia orizontului, deși continua să strălucească –, mintea o să mi se întunece, iar trupul va înceta să existe în această lume fantastică, pe muntele Brocken, totul ca urmare a împrăștierii în sens invers a luminii din cauza picăturilor de apă.

— Te rog, nu apăsa atât de tare...

Jonas a redus un pic presiunea.

— Și-n timp ce se-ntâmplau toate astea, am reflectat la viața mea de la etajul al optsprezecelea al unui bloc din Marzahn și la câte seri nenorocite mi-am petrecut stând la fereastră și privind apusul, încercând să citesc semnele cerului, cu cățelul la picioare, așteptând, doar așteptând un semn uriaș, incontestabil al naturii, un semn care n-a venit niciodată.

La terminarea poveștii, sau când a ajuns la ceea ce părea a fi o concluzie, Jonas a-ncetat să-mi mângâie sânii și m-a răsturnat pe spate.

— A fost spectrul din Brocken, desigur, a adăugat el, sărutându-mă pe urechi și pe gât.

— Spectrul din Brocken?

— Da, umbra mea, mărită și proiectată pe cețurile de jos, de către soarele aflat în spatele meu. Și știi ce, Tatiana? Cei mai mulți meteorologi și-ar da brațul stâng să vadă asta, cel puțin meteorologii pe care-i știu, a căror imaginație este mereu cu un pas înaintea observațiilor științifice.

Mi-a ridicat bluza, mi-a desfăcut sutienul și mi-a supt sânii înainte să mă sărute până jos și să-mi despartă picioarele. M-a sărutat

ușor și delicat și la intervale chinuitoare, lăsându-mă să freamăt un pic înainte de a-și relua incursiunea, și când am închis ochii și m-am întrebat de ce nu-mi permit să mă bucur mai des de aceste mici plăceri, mi l-am imaginat stând pe munte, stând acolo și contemplându-și reflecția pe un nor, în timp ce soarele dispărea sub linia orizontului.

— Dă-i încolo de ochelari cu efecte sau de jucării optice, spectrul din Brocken este una dintre cele mai grozave iluzii care s-au întâlnit vreodată! Iar eu am văzut-o în seara aia!

Înainte să intre-n mine a mai adăugat un ultim lucru, deși în acel moment îl mai ascultam doar pe jumătate, în cel mai fericit caz...

— După cum probabil ai observat, spectrele sunt create la fel de des de unghiul schimbător al razelor soarelui, ca și de creierul omului.

La început a fost delicat, un pic prea delicat, aproape că n-am simțit nimic, și mi-am dat seama că gândurile îmi fugeau de la pungile de sub ochii lui și nasul cârn care se freca de mine, la hărțile sinoptice de pe pereții casei lui și la vecinul sever din lift, de la afișele cu iarba crescută în exces, până la pisica strivită, așezată printre farfuriile de la micul dejun, întrebându-mă dacă Weiss a făcut vreodată sex și unde-o fi dispărut Nătânga, încercând, doar încercând să nu mă concentrez pe *nimic*, și tocmai când îmi spuneam să încetez cu obsesiile și să-mi golesc mintea, sau cel puțin să separ ce se întâmpla deasupra de ce se întâmpla dedesubt, Jonas a întețit ritmul, izbindu-mă cu capul de perete în timp ce se înfigea în mine dintr-un unghi mai potrivit, a alunecat afară, ceea ce n-a fost o problemă, întrucât s-a repezit să intre din nou, iar în momentul ăsta îl simțeam pe de-a-ntregul, fiecare centimetru, nu doar o simplă sugestie a ceva tare, ci toată chestia aia nenorocită. Era prima dată când mă-mpreunam cu un trup atât de musculos, chiar și-n Mexic iubiții mei erau mai degrabă îndemânatici decât masivi, însă nu m-am simțit copleșită.

Acestea fiind spuse, la final, după ce amândoi am obținut ce ne doream, iar durerea dintre picioare a fost înlocuită de o inflamație ce-mi dădea furnicături, nicidecum neplăcute, am început să-mi doresc ca Jonas să plece. Voiam să fiu iarăși

singură, în patul meu, cu așternuturile și pernele mele, fără ca un alt trup să-ncălzească spațiul, fără ca o altă respirație să umple camera. Petrecusem o seară plăcută, dar acum se terminase și nu-mi doream decât să se ridice-n picioare, să se îmbrace și să plece, dar a rămas pe loc, cu ochi visători, scrutându-mi chipul cu un rânjet de mulțumire de sine care, în trecut, mă făcuse să mă chircesc. Am închis ochii și m-am prefăcut că sunt pe cale s-adorm, ca și cum aș fi fost vlăguită de-atâta activitate, și când treaba asta n-a mers, mi-am ridicat capul preț de câteva secunde, suficient cât să văd, datorită crăpăturilor de lumină care intrau din stradă, că ceasul de pe noptieră arăta cinci fără zece. Nu pricepea mesajul.

— Nu cred că pot s-adorm când mai e cineva-n pat, i-am spus eu.

— Nici eu nu dorm prea grozav, dar sunt dispus să-ncerc, a zâmbit el.

— Nu, nu cred c-o să meargă.

— Să dormim împreună?

— Exact.

— Bine, atunci o să plec în curând. În plus, trebuie să scot cățelul afară.

— Credeam c-a murit.

— Săptămâna asta am grijă de cățelul vecinului meu.

— Păi, deja stă singur de mai multe ore.

— Da, știu.

Dar nu s-a ridicat. Minutele care treceau deveneau din ce în ce mai apăsătoare, așternuturile miroseau îngrozitor a saramură. Trebuia să-mi găsesc pijamalele.

De data asta am fost mai hotărâtă.

— Ar cam trebui să pleci acasă, cred, eu o să dorm singură în noaptea asta.

S-a dezlipit de mine și, în timp ce-l priveam cu ochii pe jumătate deschiși, și-a pus maioul alb, apoi puloverul. Continua să fie o noutate acest trup mare și masculin, genul acela pe care-l admiră majoritatea femeilor, iar eu l-am studiat încă o dată când s-a aplecat să-și ia ghetele.

Lumina era încă aprinsă pe hol, i-am privit silueta, acum acoperită-n întregime, aplecându-se și sărutându-mă pe frunte.

— Cred că mă-ndrăgostesc de tine, mi-a șoptit.

— Hai să nu ne grăbim!

Am ascultat din pat cum a umblat la încuietoare, a deschis și a-nchis ușa, iar când i-am auzit pașii pe scări, imaginându-mi-l cum cobora cu triumful lui încercănat, m-am ridicat și-am schimbat așternuturile, apoi mi-am pus pijamaua și m-am întins după masca de dormit.

În afară de plimbări, buletine informative și săruturi ocazionale, o altă activitate care mă ținea ocupată în afara slujbei era umblatul prin oraș. Dragostea mea pentru S-Bahn și tramvaie nu pălise deloc și fiecare călătorie, mai ales cu S-Bahn-ul, era ca o excursie de îndreptat gândurile, o doză de anestezic local, așa că am încercat să merg ori de câte ori a fost cu putință. Din când în când, glasul crainicului mă lua pe nepregătite, însă de cele mai multe ori mă așezam pe scaun și așteptam ca vorbele să-și facă apariția, fiindcă vocea care citea un scenariu și decorurile previzibile mi se păreau extrem de liniștitoare, precum și faptul că știam exact ce urmează să se-ntâmple.

Vechi și nou, logică și impuls, sumbru și strălucitor, totul se transforma într-un fir lung pe măsură ce trenul suspendat tăia orașu-n două: *Plattenbauen* fără chip – turnul televiziunii – râul Spree – fațadele restaurate de la Museumsinsel – iar râul Spree – literele mari, metalice și lucioase ale VOLKSBÜHNE – AquaDom-ul, acvariul din partea de est – coroane de arbori verde închis – un șantier mare cu macarale, diplodoci portocalii care păsteau în zare – alte coroane de copaci, uniform tăiate – ieșeam din est, avântându-ne către vest – șiruri de case în stil neoclasic, cu portaluri arcuite și impunătoare – parcări cu pereții plini de graffiti – iarăși râul Spree – străzi pavate cu piatră cubică, mărginite de mașini parcate ordonat – o seră lungă – niște clădiri de stat – o biserică – un refugiu pentru biciclete – și multe altele, pe care ochiul meu suprasaturat nu reușea niciodată să le înregistreze.

Apoi erau și tramvaiele, omizi galbene pe timpul zilei, cutii luminoase legate prin articulații pe timpul nopții, care, cu o putere silențioasă, își croiau drum prin est, în mici procesiuni. Noul meu

loc preferat era o alee micuță din spate de la Hackescher Markt, unde tramvaiele moțăiau vreme de zece minute, în rânduri de câte trei, nemișcate ca niște crisalide, în așteptarea turei următoare. Ca și cum ar fi dat ascultare unui clișeu universal, fiecare vatman oprea motorul tramvaiului pe care-l conducea și cobora să fumeze o țigară, o dâră albă de fum mângâind întunericul. Era un loc tihnit, ascuns de forfota unei intersecții aglomerate, și în iarna aceea am vizitat deseori locul: mi se părea că mașinăriile alea care se odihneau aveau ceva liniștitor, aproape uman.

Apoi, într-o noapte, într-un tramvai, s-a întâmplat ceva care m-a făcut să mă-ntreb ce fel de spații sunt, de fapt, tramvaiele astea. Eram în drum spre casă, după ce cumpărasem niște aspirină de la farmacia din Friedrichstraße, deschisă non-stop, înarmându-mă pentru ceea ce credeam că va deveni o migrenă. Până în acel moment, fusese doar o sensibilitate crescută la lumină și un zvâcnit ușor în tâmple, dar știam din experiență ce-ar putea să zacă în spatele lor. La Alexanderplatz am coborât din S-Bahn și am luat-o spre refugiul de tramvai. Ceasul rotund aflat în afara stației tocmai bătuse miezul nopții, iar turnul televiziunii era iluminat de jos în sus, asemenea unei regine cu gâtul lung. Toate scaunele din adăpost erau ocupate, așa că am căutat un loc ferit de vânt, unde să aștept tramvaiul M4. Noaptea era rece și n-aveam pe mine decât un pulover și jacheta mea obișnuită, un arsenal neputincios în fața frigului din decembrie. Un cuplu de tineri cu niște cutii de bere ascultau muzică la același set de căști, iar în stânga lor stătea un grăsan visător îmbrăcat într-un trening albastru, ai cărui ochi umflați ca de amfibian și buze pline păreau să constituie un amortizor suplimentar între el și restul lumii. Până-n clipa asta fusese o noapte obișnuită, cu un vânt înșelător, care ducea cu el parfumul orașului.

O femeie, ba nu, un bărbat cu o pelerină roșie a intrat în adăpost. Avea părul cenușiu, lung până la umeri, o cocoașă accentuată și un breton gros și ondulat. Sprâncenele îi erau atent pieptănate, iar pe față avea un machiaj gros, dar cu toate astea rezultatul era neobișnuit de discret. Prima mea bănuială a fost că era un actor prea leneș sau nerăbdător ca să-și

schimbe costumația după spectacol, dar când am văzut geanta neagră lucioasă și *joint*-ul mi-am dat seama că era un travestit. Asemenea chipului, veșmintele lui aveau un aer teatral și totuși modest, nicidecum ostentativ sau jerpelit. Fusta lui neagră ajungea până sub genunchi, lăsând la vedere o pereche de gambe îndesate, acoperite de niște colanți de culoarea pielii.

Toți ochii s-au întors spre el. Probabil că pelerina roșie atrăgea mereu atenția asupra lui, dar el s-a băgat într-un capăt al refugiului, cam la un metru de locul în care stăteam eu, ignorând holbatul colectiv. La un moment dat a tușit, o tuse aspră, mai degrabă masculină decât feminină. Cuplul cu căști a chicotit. Grăsanul visător nu părea interesat.

În câteva minute a sosit M4. Toată lumea s-a cățărat cu dificultate. M-am simțit atrasă de pelerina roșie, sau poate că doar doream să-l privesc mai de-aproape, așa că am așteptat până ce travestitul a găsit un loc, apoi m-am așezat și eu pe un scaun aflat în diagonală, în spatele lui. S-a așezat picior peste picior, și-a potrivit fusta, care se ridicase un pic, apoi și-a îndreptat gulerul. L-am văzut cum scoate din geantă o agendă și începe să răsfoiască pagină cu pagină scrise cu cerneală albastră, prea rapid pentru ca eu să pot citi ceva. Tramvaiul a oprit în stația următoare, unde s-au mai urcat câteva persoane. Cineva a-njurat cu glas tare automatul de bilete, acuzându-l că l-a furat când i-a dat restul. Bărbatul cu pelerina roșie s-a întors imediat să vadă cine a tulburat liniștea, iar atunci când a făcut acest gest, am reușit să-i văd bine profilul, în lumina necruțătoare a tramvaiului. Mi-am zis, stai așa, nu, e imposibil, dar era, sau doar îmi imaginam? Sub machiajul atent și sub veșmintele de modă veche am crezut că recunosc – și nu era efectul migrenei, care încă nu se instalase – sprâncenele groase, bine pieptănate, dar care începeau să se revolte, claia de păr care ieșea de sub rândul îngrijit de breton de pe frunte, precum și cocoașa. Am încercat să mi-l imaginez pe Weiss îmbrăcat cu pelerină roșie, adăugând chipului său câteva linii de machiaj. Da, el era!

M-am holbat la ceafa travestitului, așteptând să se mai întoarcă o dată, însă n-a făcut-o. Oare ar fi trebuit să-l bat pe umăr

și să-l salut? Ar fi fost îngrozit de întâlnirea noastră? Și dacă nu era Weiss, ci vreun bătrân irascibil, care semăna foarte mult cu angajatorul meu? Tramvaiul a oprit în stația următoare. Bărbatul cu pelerină s-a întors spre fereastră și a-nceput să privească afară. Băgase la loc agenda. Am fost tentată, foarte tentată, să mă aplec și să-l bat pe umăr. Dar de fiecare dată am șovăit.

Ajunsesem în stația mea. M-am ridicat fără niciun chef de pe locul meu. O parte din mine tânjea să rămână în tramvai și să-l urmărească pe travestit până ajungea la destinație, dar m-am îndreptat spre ușă, postându-mă în fața lui, încercând să mă fac remarcată, dregându-mi glasul, apoi ridicând o mână ca să dau o șuviță de păr după ureche. Am simțit că mă urmăresc niște ochi, dar nu puteam fi sigură. Tramvaiul s-a oprit și eu am coborât. Picioarele au atins pavajul, ușile s-au închis. Un chip pictat privea atent de la fereastra vehiculului luminos care huruia în sus, pe Greifswalder Straße, ducând pelerina roșie și pe purtătorul ei la rendez-vous-ul lor din miez de noapte.

Fusese, într-adevăr, Weiss în tramvai? Cu siguranță, doar dacă nu cumva istoricul avea o dublură în oraș, una care înfăptuia toate excesele pe care el și le cenzura. În mod tradițional, din câte știam, dacă-ți întâlnești *doppelgänger*-ul[1], unul dintre voi trebuie să moară, de obicei persoana „reală", mai degrabă decât celălalt sine „inautentic". Ori așa, ori muriți amândoi. Sau poate, mă-ntrebam, persoana cu pelerină roșie nu fusese decât un miraj?

A doua zi, toate aceste întrebări, toate fără răspuns, nu-mi dădeau pace. Dacă *într-adevăr* fusese Weiss, m-am gândit, atunci probabil că al lui era rujul de culoare cărămizie pe care-l găsisem în baie, în ziua aceea, la scurt timp după ce-ncepusem să lucrez. Nu mi-a dat prin cap să verific culoarea buzelor travestitului, dar parcă-mi aminteam că erau de culoare închisă, cel puțin nu era vorba de roșul acela țipător la care te-aștepți de la un travestit, deși nu eram nicidecum expertă, neavând alt reper decât transexualii pe care-i văzusem în cluburile din Mexic, cu

[1] Un dublu fantomatic al unei persoane vii, care o bântuie (germ. în original).

genele lor false și cu nume extravagante, uimindu-ne întotdeauna cu vocile lor groase, care păreau că vin dintr-un puț cu hormoni.

Joi, după-amiază târziu. Trebuia să ies din casă, să fac o plimbare ca să-mi limpezesc gândurile. Migrena de care mi-era groază nu s-a mai instalat, dar bărbatul în vârstă, cu pelerină roșie mă bulversase mai mult decât orice zvâcnire a tâmplelor. M-am fardat puțin la oglinda din baie, imaginându-mi-l pe Weiss făcând același lucru în fața unei oglinzi din dormitorul lui, pe care nu-l văzusem încă. Am găsit un creion dermatograf pe care-l cumpărasem mai demult dintr-un magazin renovat din Alexanderplatz și-am tras niște linii groase pe sub fiecare ochi, în stilul Cleopatrei. M-am dat în obraji cu un roșu stins, iar restul feței l-am acoperit cu pudră translucidă. De obicei, rimelul îmi irită ochii, dar în ziua aceea l-am folosit. După ce-am dat de patru ori, la fiecare clipire genele îmi erau trase în jos și cea mai mare parte a feței mele părea acum un basorelief, cel puțin la fel de mult ca fața travestitului; mai trebuia să-mi fac doar buzele. N-aveam un ruj cărămiziu, doar roșu simplu, dar creionul meu roșu s-a încăpățânat să nu lase urme pe buze. Le-am desenat conturul, iar și iar, urmând mica adâncitură și cele două mici creste de pe buza de sus, dar nu s-a-ntâmplat nimic. Am apăsat mai tare și am simțit o înțepătură. Se-ntâmplase ceva cu creionul, probabil. Am aprins lumina de deasupra oglinzii și-am descoperit că buzele mi-erau pline de așchii. De fiecare dată când le lipeam una de alta, o durere ascuțită le săgeta înspre margini. Creionul își făcuse treaba cu vârf și-ndesat, fiindcă gura mea arăta ca o garoafă de-un roșu aprins. Am scos o pensetă din gentuța cu cosmetice și am început extracția.

A sunat telefonul.

— Tatiana? O voce a răzbătut printre pârâiturile care existau mereu pe fir în apelurile din Mexic.

— Da?

— Sunt Teresa!

— Bună.

— Sunt răcită, așa că mi-am luat liber de la prăvălie.

— Aha... Ce fac ceilalți?

— Bine, toată lumea-i bine. Deși *papa* se-ntreabă de ce n-ai mai dat niciun semn lunile trecute. Din iulie n-am mai primit nicio vedere de la tine.

Teresa, mereu desemnată să culeagă informații.

— Am fost ocupată. Am o slujbă nouă.

— Am auzit. Un fel de profesor, nu?

— Istoric.

— Ce faci? Toată lumea vrea să știe.

— Sunt bine.

— Doar bine?

— Da... Ce vești ai de-acasă?

— Heringul marinat a ajuns la zece pesos kilogramul.

— Altceva?

— Pastrama de vită a ajuns la șapte pesos.

— Povestește-mi despre altceva.

— Nu mai cumpărăm orz de la Don Pedro.

— Și altceva?

— Păi, am mărit producția de *hallal*, deși s-au scumpit și ouăle, așa că nu mai rămânem niciodată în pană. Și asta cu tot cu comenzile speciale.

Discuția nu era mai grozavă decât interviul meu cu Nătânga.

— Povestește-mi despre oameni!

— Suntem cu toții bine... Dar mama s-a îngrășat cu șase kilograme de când ai văzut-o tu.

— Oh...

— Vrea să știe dacă ai cunoscut pe cineva.

Întrebarea inevitabilă.

— Încă nu.

— Chiar pe nimeni?

— Nu.

— De ce nu?

— Nu-i nimeni care să-mi placă.

— Poate-ar trebui să te-ntorci în Mexic.

— Asta nu-i o soluție.

— Chiar n-ai cunoscut pe nimeni?

Am ezitat.

— Nu.

— Mama și *papa* or să fie foarte dezamăgiți.
— Șapte nepoți nu-s de-ajuns?
— Nu despre asta-i vorba...
— Și despre ce e vorba?
— Vor să fii fericită.
— Cum îți merge cu Pablo? Tu ești fericită?
Teresa râse.
— Sigur că da! E cel mai bun soț din lume. Și-i atât de sănătos, nu se-mbolnăvește niciodată! Nici măcar capul nu-l doare.
— Super tare! Mai e cineva pe-acolo?
— Cum adică, chiar acum?
— Da.
— Nu, toată lumea-i la prăvălie. Sunt singură acasă. Ți-am spus, e din cauză că-s răcită... Tatiana, *chiar* ești bine?
— Da.
— Ești sigură? Ne-ai spune, nu-i așa?
— Sigur că da.
De obicei, după cinci sau zece minute discuția ajungea într-un punct mort. Azi durase un pic peste patru.
— Bine, atunci.
— Bine, transmite-le tuturor că-i iubesc!
— Da, o să le spun, răspunse Teresa.
Clic. În următoarea secundă pârâitul a dispărut, iar buzele mele, de care uitasem pentru scurtă vreme, au început să mă-nțepe și mai rău decât înainte să sune telefonul. M-am întors la oglinda din baie și am continuat cu smulsul, iar în timp ce stăteam acolo și extrăgeam așchii din buze, mi-am dat seama, cu mare ușurare, că Teresa n-amintise de copiii ei. *Ce bine!* era tot ce puteam gândi cu fiecare așchie smulsă. *Ce bine!* Până-n clipa aceea, toți frații mei produseseră cel puțin un urmaș, iar majoritatea telefoanelor erau despre primii pași, primele cuvinte, preferințele alimentare, obiceiurile de somn, creșterea dinților și alte detalii nesolicitate. Abia când am pus receptorul în furcă și m-am întors la extragerea așchiilor am început să mă-ntreb dacă se întâmplase ceva care-o frământa pe Teresa, dacă nu cumva de data asta Teresa era preocupată de altceva în afară de progenitura ei. Oare cineva îmi informase familia în legătură cu ceva? De obicei nu erau atât de

multe întrebări despre starea mea și nici nu erau atât de insistente. Tot aveam senzația că soră-mea, urmând ordinele părinților, încercase să obțină niște informații de la mine. Undeva se trăsese un semnal de alarmă. Dar cine să-i fi contactat, și de ce?

Singura persoană care mi-a venit în minte a fost Doktor Weiss, care părea că ascunde și el câteva secrete, dacă nu cumva în seara precedentă avusesem halucinații, ceea ce nu era exclus, și totuși silueta cu pelerină roșie păruse atât de reală, încât nu puteam accepta că nu fusese decât o iluzie. *Fusese* el, trebuie să fi fost el, cine mai avea aceeași claie de păr alb și aceeași pereche de sprâncene groase și încâlcite, și dacă într-adevăr așa era, atunci imaginea pe care mi-o făcusem despre el urma să fie radical modificată, iar eu trebuia să iau totul de la zero și să plăsmuiesc o *persona* cu totul nouă pentru acest istoric care, din câte știam, rareori își părăsea domiciliul și nu vedea pe nimeni, decât pe cățelul lui negru și pe scribul angajat.

Totuși, în zilele și săptămânile următoare n-a existat nicio schimbare în comportamentul lui, niciuna, așa că am continuat să fac transcrieri, urmărindu-mi angajatorul cu colțul ochiului, în timp ce se deplasa prin apartament, îmbrăcat cu halatul său lung și violet, care începuse să se destrame pe la cusături: acest angajator al meu, care trăia cu un picior în trecut și cu celălalt în prezent, jeluind tot *ce-ar fi putut fi*, în loc să iasă și să vadă *în ce se prefăcuse totul.*

Apoi, într-o bună zi, sosi o scrisoare și viața deveni din nou plină de evenimente, deși în chipuri pe care nu mi le-aș fi imaginat în veci.

Stimate Doktor Weiss,

Sper că nu vă deranjez prea tare scriindu-vă sau pentru că vă rog să-mi acordați plăcerea unei scurte întrevederi, când doriți dumneavoastră. Asistenta dumneavoastră, Tatiana, mi-a transmis că ați fost mulțumit de răspunsurile mele și tocmai din această pricină v-am contactat. Aș fi încântat dacă ați binevoi să-mi faceți o vizită acasă, în Marzahn. Vă rog să-mi comunicați dacă aveți timp și dispoziție.

Cu deosebit respect,
Jonas Krantz

Doktor Weiss n-a refuzat, ci și-a exprimat și el curiozitatea să-l cunoască pe Jonas Krantz și a adăugat că nu mai fusese în Marzahn de ani de zile, de fapt nici în Lichtenberg sau Hohenschönhausen, și sosise momentul, a adăugat el, să părăsească vechea citadelă Charlottenburg[1] și să se mai aventureze încă o dată în noile prelungiri ale orașului. Îmi dădeam seama că privea excursia ca pe o binevenită aventură, ca pe ceva ieșit din comun în chip plăcut, așa

[1] Loc pomenit și în *La țigănci*, una dintre prozele fantastice ale lui Mircea Eliade, ca punct de plecare al deplasărilor între diferite dimensiuni ale realității.

că n-am avut ce face și l-am sunat pe Jonas ca să stabilesc o întâlnire. La telefon, a fost distant, dar politicos. Tocmai primise însărcinarea urgentă să codifice un raport meteorologic pentru câteva rețele de televiziune internaționale, după cum s-a exprimat, dar normal că avea să-și facă timp pentru istoric, și a sugerat ziua de sâmbătă, la ora cinci după-amiază.

În ziua stabilită, care a-nceput cu un soare cu dinți ce-ți inducea iluzia de schimbare a anotimpurilor, am pornit spre Charlottenburg ca să-l iau pe Weiss. În drum spre Alexanderplatz, m-am uitat afară, pe fereastra tramvaiului, și spre surprinderea mea, am zărit-o pe Nătângă la locul ei obișnuit, un copăcel legănat de aerul înghețat, în rochia ei înflorată, dar fără palton, c-o creangă într-o mână și cu pungi de cumpărături atârnate pe cealaltă. Eșarfa roșie era la locul ei, la fel și obrajii rumeni, șuvițele înmănunchiate și papucii de plastic fără bot, dar lipsea ceva, lipsea zâmbetul. Stătea acolo-n picioare, așa cum stătuse dintotdeauna, dar de data asta nu mai zâmbea și era deconcertant s-o vezi pe Nătângă, care nu mai era Nătânga, așa de serioasă. Probabil că, după un duel îndelung, care durase toate după-amiaza, râsul demonic nimicise zâmbetul, iar de-acum încolo, această pânză goală care nu spunea nimic avea să fie singura ei expresie. Ce se-ntâmplase cu ea de când vorbiserăm? Nu cred că m-a văzut din locul în care stătea; din câte-mi puteam da seama, niciodată nu se uita la tramvaiele care treceau, dar mi-am întors privirea, pentru mai multă siguranță.

Weiss a deschis ușa, cu Murci la picioare, și-a schițat salutul său obișnuit.

— Voi lipsi o clipă, luați loc în bucătărie, dacă doriți!

Chiar și cu jacheta pe mine, spătarul scaunului mi s-a părut rece, ca și cum între pielea mea și lemn ar fi fost doar o peliculă subțire. Ziua era mai rece decât cele dinainte și nu mă-mbrăcasem potrivit; în timp ce-mi frecam mâinile și suflam în ele, m-am întrebat cum naiba suporta Nătânga să stea afară îmbrăcată doar într-o rochie înflorată.

Pentru prima dată în mai multe săptămâni, Weiss nu purta halatul lui lung, violet. Era îmbrăcat cu pantalonii cenușii de

tweed și puloverul negru, pe gât, și așa am văzut cât de slab era; avea o talie minusculă, stomacul concav, brațele fleșcăite. Acum nu-mi puteam imagina că el fusese în acea seară în tramvai; persoana pe care-o văzusem avea gambe îndesate, deși poate că istoricul slăbise de curând.

— Vă e frig, nu-i așa? a-ntrebat.

— Un pic.

Se opri la ușă, căutând evident o soluție și deodată chipul i se lumină.

— Știu exact ce trebuie! Veniți în biroul meu!

În sfârșit, aveam să văd încăperea în care Weiss își petrecea cele mai multe ore, camera în care probabil rostise toate acele cuvinte în dictafon! L-am urmat nerăbdătoare pe coridor. La ușă, mâna lui cioturoasă a apucat clanța. Spre deosebire de celelalte încăperi din casă, biroul avea caracter, după cum am observat de-ndată ce-am pășit înăuntru, propria sa dezordine structurată și un aer închis care învăluia totul. De pe podea se ridicau teancuri inegale de cărți, asemenea unor hornuri primitive, iar singurul perete care nu era acoperit cu rafturi din podea până-n tavan era plin cu farfurii italienești pictate, cu subiecte mitologice. Farfuriile erau agățate în așa fel încât formau două rânduri de câte cinci, asemenea unui set de masă, pentru zece cățărători. Într-un colț se aflau o masă de scris, o sugativă mare și o veioză verde. În dreptul biroului, Weiss se opri lângă un scrin acoperit cu un șal tradițional destul de strident, cu dungi roșii, verzi, albastre și galbene. Îl luă și mi-l dădu.

— L-am cumpărat din Mexic. Sută la sută lână, sau cel puțin așa mi-au spus. Ar trebui să vă țină de cald. Aruncați-l pe umeri!

Șalul mirosea a lână veche, un miros plăcut, în ciuda norului de praf care s-a format când „l-am aruncat“ pe umeri. Weiss a înșfăcat un baston dintr-un colț al camerei – era prima dată când îl vedeam cu așa ceva – și și-a pus o pălărie neagră care i-a ascuns sprâncenele încâlcite. Eram gata de plecare.

Drumul cu taxiul din Charlottenburg până-n Marzahn a durat mai mult de jumătate de oră. Cu pălăria care-i acoperea fruntea și sprâncenele și cu gulerul paltonului care-i ajungea până la urechi, doar nasul și ochii rămânând la vedere, Weiss arăta ca

un personaj de-al lui Gogol, așa cum își lipise chipul de geam, înregistrând parcă toate detaliile străzilor pe care treceam.

Faptul c-am intrat în Marzahn cu mașina, în loc de S-Bahn, a accentuat scăderea bruscă de mișcare și de trepidație, iar în ziua aceea chiar și multele *Plattenbauen* păreau lipsite de culoare. Cu cât taxiul nostru intra mai adânc în cartier, cu atât arhitectura devenea mai monotonă și cu atât erau mai puțini oameni pe stradă. Cântecul păsărilor părea că lipsește cu desăvârșire sau că e prea slab, ca și cum chiar și copacii ar fi fost făcuți din beton, deși era iarnă, evident, și goliciunea lor era firească. Pe drum către Landsberger Alee, cunoscută în trecut sub numele de Lenin Alee, am trecut pe lângă un complex de clădiri mari de cărămidă, acoperite cu graffiti, un fost abator, mi-a explicat Weiss, iar în stânga noastră, nu mult mai departe pe aceeași stradă, se afla Circul Berolina, trei corturi roșii în jurul unor rulote de un galben pal, care le făceau reclamă „Celor mai buni dresori de animale din Europa“, deși, după cum a comentat Weiss, nu era la înălțimea circurilor cu care crescuse o mare parte din comunitatea rusă din Marzahn, în special în ceea ce privea dresura de animale.

— Etajul optsprezece? Slavă Domnului că există lifturi! a spus Weiss după ce-am ajuns la blocul în care locuia Jonas Krantz și am sunat la interfon, dându-se repede la o parte din calea a doi adolescenți fioroși care ieșeau din clădire. În afara locuinței sale, Weiss părea un melc fără cochilie, o creatură nevertebrată lipsită de armură.

Era evident că Jonas se străduise să facă impresie bună – tarte proaspete de la patiserie, un ceainic albastru drăguț cu cești și farfurii asortate, zaharnița plină ochi cu zahăr brun –, iar pe deasupra acestui aranjament îi tot surprindeam privirea. Am încercat să evit să-l privesc, ca nu cumva întâlnirea ochilor noștri să-i dea o impresie greșită, de complicitate tacită între noi, însă era dificil, dat fiind că stătea exact în fața mea. O dată fusese suficient, nu trebuia să se mai repete, mi-am spus în timp ce-mi turna ceaiul și amesteca zahărul, deși n-am putut nici să nu remarc inelele întunecate pe care le-avea sub ochi, parcă

mai închise la culoare în seara aceea, și faptul că-i confereau chipului său o aură intensă.

Era încântat să-l cunoască pe Weiss, nervos la-nceput, însă după o jumătate de oră s-a relaxat și a început să vorbească cu ușurință, dând citate din când în când, amintind statistici, afișându-și cunoștințele. Cu pași ezitanți, au discutat despre RDG. Jonas i-a povestit Doktor-ului Weiss despre întoarcerea, nu demult, în casa în care a copilărit, din Strada Weidenweg nr. 75, în Friedrichshain, și despre faptul că acea clădire pe care-o iubise atât de mult, în cea mai mare parte a timpului, în orice caz, era acum o masă de culoarea noroiului, acoperită cu graffiti, cu ferestrele înnegrite și niște găuri lungi, care se căscaseră în locurile în care fuseseră balcoanele. Îl întristase foarte tare, a mărturisit, și se întreba desigur de ce clădirea aceea ponosită nu fusese renovată, ca celelalte de pe stradă.

La rândul său, Weiss i-a relatat lui Jonas despre vizitele lui în cealaltă parte a Zidului, și despre toate cărțile, bomboanele și vederile din Pergamon pe care le cumpărase cu mărcile est-germane pe care fusese obligat să le schimbe de fiecare dată când trecuse dincolo, despre experiențele chinuitoare cu medicii din Berlinul de Est și despre inflamarea acută a ficatului, care l-a lovit în data de 9 noiembrie 1989, astfel încât atunci când toți se grăbeau s-ajungă la Zid, ca să fie martori ai momentului istoric, el era imobilizat într-un pat de spital din Wedding, cu mâncare dezgustătoare și cu imaginile cu purici de la televizor.

Au discutat despre unirea Berlinului de Est cu cel de Vest ca și cum ar fi fost vorba de o pereche de plămâni umani, unul roz și sănătos, iar celălalt cu pete cenușii, ca al unui fumător moderat, încercând să respire la unison, dar cărora, din când în când, încă li se taie respirația, și, deși nu-mi amintesc cine a venit cu această imagine, recunosc că este una la care am revenit de multe ori după aceea; mi-a plăcut ideea fuzionării a două organe spongioase, dintre care unul cu mult mai viguros, inspirând aceleași substanțe din atmosferă și alimentând sistemul cu oxigen, pentru a menține cu orice preț funcționarea circulației.

La un moment dat m-am ridicat să mă duc la baie și, în timp ce mă spălam pe mâini, am observat un document înrămat agățat

lângă oglindă, o listă cu scris mâzgălit, probabil al lui Jonas, de când era mai mic:

Etimologii imaginate

Brontologie: studiul tunetului
Derivat din sunetul care circulă în susul și în josul gâtlejului unui brontozaur – apărut de undeva din adâncime, un huruit amenințător, deși, în realitate inofensiv

Nefologie: studiul norilor
O mutație a termenului neofilie, plăcerea lucrurilor noi – schimbare de dragul schimbării, dorința de noutate
Sau nepoți ai aerului și ai apei

Anemologie: studiul vântului
Derivat din anemie, o prezență vizuală și paloare atmosferică slabe: vântul în sine este invizibil, poate fi observat doar prin efectele sale asupra mediului înconjurător

Umbrologie: studiul ploii
Derivat din adjectivul ombre (umbrit sau cu ton gradat) – ploaia aduce cu sine o anumită întunecare, proiectând umbre și udând peisajul în gradații – asemenea întunericului, ploaia poate fi activată sau domolită

Mi se reamintise că era un individ aparte, cu un peisaj interior bogat, cum ar fi spus mama, și la întoarcerea în sufragerie nu i-am mai ocolit privirea, ba chiar am încercat să-i zâmbesc, dar atenția lui era concentrată în întregime asupra angajatorului meu.

Înserarea s-a lăsat iute, aidoma unui voal aruncat peste *Plattenbau*. Probabil că și Weiss a remarcat schimbarea dramatică, de vreme ce a pus brusc punct conversației, chiar în timp ce Jonas ridica ceainicul pentru a reumple ceștile tuturor.

— Ei bine, sunt *foarte* bucuros că v-am cunoscut, a zis Weiss, în timp ce se ridica de la locul lui.

— Da, păi, și mie mi-a părut *foarte* bine! a spus și Jonas, așezând ceainicul la loc. Vă admir de multă vreme munca.

Istoricul a dat din cap, imun la flatări.

— Așa... Unde mi-oi fi lăsat bastonul?

Ochii lui Jonas au scrutat odaia, înainte de-a se opri asupra colțului în care fusese așezat bastonul, același colț, mi-am amintit, în care s-a uitat fix uneori, în timpul interviului nostru.

— Să vă chem un taxi! a spus, dispărând în altă încăpere.

Weiss stătea-n picioare în mijlocul camerei, cercetând cu privirea graficele de pe pereți.

— Carevasăzică, astea-s hărțile cerului, nu-i așa?

— Cred că da.

Jonas s-a întors.

— Nu răspunde nimeni la dispecerat. Dați-mi voie să vă conduc până la Landsberger Allee, unde sigur o să găsiți un taxi.

Weiss a ridicat mâna.

— Stați liniștit, ne descurcăm! Doar să ne spuneți cum să ajungem acolo.

— Aș prefera să vin cu dumneavoastră, dacă nu vă deranjează.

— Ne descurcăm!

— Dar, dacă nu vă deranjează... insistă Jonas.

Mâna lui Weiss se încleștă și mai tare pe măciulia bastonului.

— Am locuit în orașul ăsta toată viața mea, cu excepția câtorva ani nefericiți. Nu vă faceți griji pentru mine!

— Spune-ne cum s-ajungem în strada principală, am rostit eu ca un ecou.

Jonas ne-a condus la fereastră și ne-a indicat spre dreapta.

— Vedeți semafoarele alea? Acolo e Landsberger Allee. Dacă stați în intersecție, veți vedea multe taxiuri. Dacă nu, puteți merge câteva străzi mai încolo, pe Marzahn Promenade, care nu prea arată a promenadă, așa că citiți indicatoarele cu atenție!

L-am urmat pe Weiss către ieșire, uimită iarăși de cât de micșorat arăta din spate.

Ajunși la ușă, Jonas mi-a aruncat o privire nerăbdătoare:

— Sună-mă! a spus.

Odată ieșiți din *Plattenbau*, am descoperit că strada era încremenită, ca și cum apusul ar fi fluturat o baghetă și-ar fi făcut invizibile toate formele de viață din locul de joacă, de pe

băncile din parc și de la magazinul din zonă. Weiss a sugerat s-o tăiem prin locul de joacă, dar a cedat în fața insistențelor mele de-a o lua pe aleea curbată de-a lungul clădirilor, din moment ce terenul era mai uniform și, de asemenea, mai bine iluminat. Am început să mergem în direcția arătată de Jonas, deși nu eram siguri, iar la capătul aleii am făcut la dreapta și am ajuns într-un alt spațiu comun înconjurat de trei *Plattenbauen*, între care se aflau alt loc de joacă pustiu și un supermarket închis.

— Acum ce facem? a-ntrebat Weiss, mai degrabă neliniștit decât furios.

Tocmai eram pe cale să-i propun să ne întoarcem pe-același drum până la clădirea în care locuia Jonas, când s-au apropiat de noi, ca două vârtejuri venind din direcții opuse, și chiar și la lumina slabă provenită de la scările blocurilor le-am observat chipurile roz și nasurile cârne. În zona crepusculară dintre *Plattenbauen*, în care ne rătăciserăm eu și Weiss, cei doi bărbați au apărut de nicăieri.

Din ce-mi puteam da seama, erau doar doi, dar parcă ar fi fost o gașcă întreagă. Cel gras avea ochii ca doi năsturei striviți de-o masă de aluat, un gât dezgustător de gros, precum cel al unui juncan, pe care zece juguri de lemn n-ar fi putut să-l țină-n loc, iar prietenul lui avea chipul parțial ascuns de-o glugă, astfel încât nu puteam vedea decât linia subțire a gurii și nasul cârn; în deșertul dintre *Plattenbauen*, această pereche înainta ca o pată întunecată în monotonia nesfârșită.

Weiss a icnit. Nu-l mai auzisem niciodată scoțând un asemenea sunet, iar când am auzit icnetul mi-am dat seama de gravitatea situației: eram un bătrân cu pălăria sa solemnă și baston și o fată mexicană cu un șal multicolor, ca o pasăre a paradisului, scoși amândoi din toate contextele familiare și plasele de siguranță. Juncanul cu ceafa lată a mârâit la Doktor Weiss, care a bolborosit ceva. Până să mă dezmeticesc, juncanul l-a trântit la pământ pe bătrân cu o mică lopată, de parc-ar fi fost o carte de joc. Reflexele lui Weiss au fost rapide și a-ncercat să amortizeze șocul sprijinindu-se-n baston, dar n-a găsit unghiul potrivit și bastonul i-a căzut cu un zgomot puternic, aproape în același timp cu istoricul, al cărui trup a lovit pământul cu o bufnitură.

Am sărit să-l ajut pe Weiss și să iau pălăria care îi căzuse de pe cap, dar hiena cu glugă m-a înșfăcat de gât, mi-a prins capul și și-a înfipt mâna între picioarele mele. Weiss a gemut, dar nu m-am putut întoarce să văd ce se-ntâmplă, deși cu coada ochiului l-am zărit pe animal alergând să-nhațe pălăria lui Weiss și începând s-o arunce-n aer, din ce în ce mai sus, râsul lui bubuitor ricoșând din pereții de beton ai blocurilor.

Uneori, în trecut, când mă uitam la filme de groază, mă-ntrebam cum aș reacționa într-o situație disperată, dac-aș putea să strig după ajutor sau dacă limba mi s-ar încleșta de spaimă, iar în seara aceea am primit răspunsul. Pur și simplu n-am putut să scot un sunet, corzile mele vocale păreau paralizate și întreg trupul fără vlagă și ineficient, incapabil măcar să protesteze când juncanul mi-a smuls șalul de lână de pe mine și l-a rupt în fâșii.

Am auzit ceva crăpându-se; nu știam dacă era un os din trupul lui Weiss sau lemnul bastonului, însă ceva se rupsese în două, sau poate în trei sau patru, cine știe. Capul meu încă era prins în strânsoare, mâna uriașă înfiptă în gâtlejul meu, fără să se miște, doar proptită acolo în chip răzbunător. Am auzit un zgomot de sticlă spartă pe asfalt și pe istoric gemând iarăși, dar tipul cu glugă nu și-a slăbit strânsoarea nici măcar o clipă.

În ciuda groazei, confruntarea noastră cu bătăușii n-a durat mult, dar asta doar datorită ceții, o ceață care a acoperit deodată totul, rostogolindu-se într-o imensitate de vălătuci. La început doar un mic văl, care în scurt timp a devenit mai dens și s-a împrăștiat într-o sută de direcții, cu brațele sale de umezeală deschise pentru a cuprinde tot ce-i ieșea în cale. Era ca și cum norii, împinși de curiozitate, coborâseră pentru a cerceta sfera noastră și, brusc, nu mai vedeam decât fantoma agresorului care mă prinsese, o masă diformă ale cărei trăsături se contopeau cu albul din jurul nostru. Totul s-a șters cu o viteză incredibilă. Căci erau într-adevăr norii, norii care se coborâseră la nivelul solului, venind în ajutorul nostru când totul părea pierdut, când părea că Weiss și cu mine nu mai aveam să ieșim vii din Marzahn, două musculițe lăsate să piară pe pavaj.

Am simțit cum mâna din jurul gâtului meu își slăbește strânsoarea. Zăpăciți de schimbarea bruscă a vremii, derbedeii au

început să mormăie monosilabic, glasurile lor răsunând straniu prin ceață.

— Alex?

— Ce?

— Poți să...

— Ce?

— Mă vezi?

— Nu!

— Ce?

— Nu!

— Nici eu!

— Ce dracu'...

— Cred că boșorogul de evreu ne-a blestemat!

Celălalt n-a răspuns nimic, ca și cum s-ar fi gândit serios la posibilitatea unui vechi blestem ebraic.

Brațul din jurul gâtului meu s-a retras. Câteva secunde mai târziu, se retrase și mâna dintre picioarele mele. Am fost aruncată, scăpată, împinsă, azvârlită la pământ asemenea unei târfe de care te lepezi. Am auzit prin ceață un schimb neliniștit de glasuri, poate că puneau la cale un plan de acțiune, și am simțit un freamăt în jurul meu, urmat, în cele din urmă și în mod divin, nu mai trebuie s-adaug, de reverberațiile bocancilor care se retrăgeau. Se auzea ca și cum cei doi bărbați se-ndreptau în direcții diferite, unu-n dreapta și unu-n stânga, deși n-aveam cum să-mi dau seama dacă așa stăteau lucrurile și tot ce conta era că, cu fiecare minut care trecea, pașii lor se auzeau din ce în ce mai stins. După ce mi s-a părut că s-au îndepărtat foarte mult, m-am ridicat și mi-am frecat gâtul, dându-mi seama, pe măsură ce-ncercam să-mi cercetez trupul, că era imposibil să văd ceva, orice.

— Doktor Weiss! am strigat.

N-a venit niciun răspuns, nici măcar un strigăt de ajutor înăbușit, doar tăcerea unui oraș încremenit.

— Doktor Weiss!

Nu eram sigură, dar de undeva, de la vreun metru, mi s-a părut c-aud un geamăt. M-am îndreptat în direcția respectivă.

— Doktor Weiss? am zis din nou.

Nu, nu fusese un geamăt.

Singurul lucru pe care-l puteam face era să ajung într-o parte familiară a orașului și să aduc ajutor pentru istoricul în vârstă. Ceața aceasta era neobișnuită, fără-ndoială, ceva ce ieșea cu totul din prognoza meteo normală pentru acea perioadă, și, în timp ce bâjbâiam, am simțit că se-ntinsese mult dincolo de interstițiile dintre blocurile de locuințe din Marzahn, pentru că părea să nu se mai sfârșească.

Acum, când totul părea a fi *in extremis*, am găsit strada principală fără probleme, sau cel puțin am dat peste ceea ce-am bănuit că era Landsberger Allee, deși, evident, n-aveam cum să fiu sigură, așa c-am început să orbecăi, ascultând strigătele indivizilor speriați, care, brusc, se treziseră plutind în derivă la câteva străzi distanță de locuințele lor. Am făcut pași mici, speriată că m-aș putea împiedica sau călca pe ceva, luând în brațe semafoare și stâlpi de iluminat public ca și cum ar fi fost geamanduri, fierul lor fiind rece și lipicios la atingere. Iluminatul public mergea și pentru prima dată eram bucuroasă să văd strălucirea portocalie, deși lumina era difuză și abia reușea să pătrundă prin perdeaua de ceață, dar strălucirea caldă și neclară era suficient de puternică să m-ajute să-mi găsesc drumul de la un stâlp la altul, asemenea unei bărcuțe care urma o procesiune de licăriri pe mare.

Un miros greu plutea în aer, un miros care aducea a pivniță, ca și cum o mie de hornuri victoriene ar fi fost puse unul peste celălalt și combinația mortală de focuri de cărbuni și vapori citadini s-ar fi împrăștiat în cavitățile vaste ale Berlinului, târându-se pe ziduri și învăluind luciul râului Spree, căptușind cochilia S-Bahn-ului și oprind trenurile în miezul zilei. Da, era aidoma acelor nori victorieni de smog despre care citisem în romanele englezești, din fericire fără dioxidul de carbon aferent și cu siguranță mai albi, mai translucizi și mai puri decât amestecul de-altădată, întrucât ceața noastră, mult mai celestă, avea mult mai puține elemente create de mâna omului.

Habar n-aveam încotro s-o apuc, fiindcă ceața învăluise orice punct de reper și nu știam după ce să mă ghidez. Am cercetat cerul în căutarea iubitului meu turn de televiziune, dar nu se zărea niciunde, nici măcar o scânteiere de metal sau un indiciu al betonului ambițios. Era dificil de zis până unde se ridica

ceața, poate că la cincizeci sau o sută de metri, iar densitatea părea că diferă de la o zonă la alta. Pe unele străzi era mai densă și vizibilitatea era zero, pe altele îmi vedeam conturul vag al mâinii atunci când o ridicam la nivelul ochilor.

Acolo unde probabil că era un colț, întrucât trotuarul se termina, m-am izbit de ceea ce părea o mânecă de lână, caldă, aparținând evident unei alte ființe umane. Persoana a scos un strigăt speriat și s-a îndepărtat înainte să pot descoperi dacă era bărbat sau femeie, ca și cum aș fi venit de pe tărâmul morții, când în realitate și eu eram la fel de speriată. A fost experiența cea mai apropiată de orbire pe care-am avut-o, cu excepția celei trăite la popicărie. În alt moment am simțit pe cineva atingându-mi mâna, aproape mângâindu-mă pe încheietură, dar nici de această dată n-am putut să-mi dau seama de chipul sau de vreo trăsătură a persoanei respective, așa că n-a fost altceva decât o dezmierdare dematerializată, secunde de intimitate împărtășite cu un străin. Cu toții eram fantome, spectre, duhuri, era imposibil să spui cine sau ce anume avea substanță, cine sau ce era iluzie.

Cât a durat ceața, n-am auzit nici măcar un motor de mașină; probabil că toate vehiculele din oraș se opriseră, am cugetat eu, blocate de miasmă, orbite ca noi toți. Așa că am traversat străzile fără să mă gândesc de două ori, deși uneori nu eram sigură unde se termina una și unde-ncepea alta.

La jumătatea drumului înspre centru, sau ceea ce mi se părea a fi jumătatea drumului, am auzit vocea unui bătrân, nu a lui Weiss, desigur, ci a altcuiva, care striga după ajutor, explicând că trebuie s-ajungă urgent acasă ca să-și ia medicamentul, patru grame de Rivotril înainte de ora opt, dar evident că nimeni nu-l putea ajuta, iar strigătele lui de *Bitte, bitte* erau ignorate; cum ar fi putut cineva să facă ceva? În ceață, nu existau eroi.

Tocmai luasem o gură de nor, detectând o urmă de combustibil sau de sulfură, ca și cum un aeroplan ar fi zburat pe deasupra, când am zărit vârful turnului de televiziune, farul meu călăuzitor, care se ridica asemenea unei săgeți uriașe. Într-adevăr, ceața începuse să se împrăștie, doar un pic, pe bucăți, și, în timp ce mă-ndreptam spre Alexanderplatz, observam încet-încet semne familiare: un cutie poștală galbenă, un anume copac, șinele

S-Bahn-ului, colțuri ale magazinului universal, etajele optsprezece-douăzeci ale unui *Plattenbau*, mici lagune de viață care ieșeau la suprafață pe măsură ce orașul își redobândea chipul.

Când, incredibil de liniștită, am ajuns la secția de poliție din Immanuelkirchstraße, o umezeală pătrunzătoare mi se îmbibase în haine, chiar și în chiloți și în sutien, așa că am început să tremur în timp ce așteptam să intru, deși nu mai era nimeni la coadă. După două pahare de cafea cu lapte de la automat, i-am spus agentului, nu, am insistat să trimită o mașină în Marzahn, și repede! I-am descris cu detalii dramatice constituția fragilă a lui Weiss, făcând apel la imaginea unui melc fără cochilie, și mi-am exprimat teama că agresorii s-ar putea întoarce după ridicarea ceții. Ofițerul părea un pic confuz cu privire la ceață și era mult mai interesat, în schimb, de „acest Jonas Krantz" și, abia când m-a întrebat la ce oră am plecat din apartamentul lui Jonas, m-am uitat la încheietură și-am descoperit că ceasul lipsea. Mângâierea aceea în ceață, întâlnirea care mi se păruse gingașă și intimă nu fusese decât un gest de înșelătorie. Însă nu-mi făceam griji în legătură cu ceasul meu Swatch de patruzeci de euro, eram îngrijorată în legătură cu Doktor Weiss și nu m-am liniștit până nu l-am văzut pe ofițerul de poliție punând mâna pe telefon și trimițând o mașină la locul indicat de mine.

Era dimineață și soarele era orbitor. Din cauza umidității copleșitoare din seara precedentă, străzile erau căptușite cu afișe și reclame desprinse de pe miile de stâlpi și chioșcuri. Am cumpărat două ziare locale, unele pe care nu le remarcasem până atunci, și le-am răsfoit la micul dejun, uimită de cât de rapid măsuraseră jurnaliștii efectele ceții. „Berlinul, din nou în pericol de a fi șters de pe fața pământului" era unul dintre titluri, trasând paralele evidente între trecutul orașului și acel straniu fenomen meteorologic. Mai interesant era faptul că ziarele descriau anarhia dezlănțuită de ceață: în tot Berlinul, yalele se descuiaseră și cerneala de pe contracte și alte documente se dizolvase; pe toate străzile, ușile se legănau, deschise, fiecare balama devenind o entitate autonomă, lăsată să funcționeze pe cont propriu. Fusese un adevărat moment abracadabrant, scriau ei, în care regulile fuseseră ignorate și legile fizicii, suspendate, ca și cum totul cedase în fața acelui act atotcuprinzător de condensare.

Se comisese un număr record de infracțiuni, ceea ce era foarte neobișnuit pentru un oraș care se lăuda cu o rată a infracționalității foarte scăzută: norii oferiseră un moment de transcendență la nivelul solului, dar în același timp deschiseseră o ferestruică înspre depravare. Violuri, jafuri, agresiuni fără precedent. Un adolescent turc fusese înjunghiat mortal în Neukölln. Mai fuseseră raportate două decese, oameni care căzuseră în Spree (balustrada era prea joasă); în mod curios, ambele victime erau de naționalitate rusă, deși unul era un rezident din Marzahn, iar celălalt, un turist din Vladivostok.

Pretutindeni, au adăugat reporterii, ușile se descuiaseră singure, ducând la următoarele statistici: treizeci și opt de deținuți

evadaseră din închisoarea din Moabit, cincizeci și patru de la azilul de stat, șase de la o clinică mică de la marginea Berlinului, doisprezece pacienți de spital în halate bleumarin, sătui de asistente și insistând că sunt sănătoși, o luaseră la sănătoasa și, în sfârșit, câțiva vârstnici de la o casă de bătrâni fuseseră găsiți rătăcind, fără papuci, în apropiere.

Între timp, ceața fusese mană cerească pentru infractori, care puseseră mâna pe orice le ieșise-n cale, agățând fiecare geantă aflată la-ndemână, fără să știe dacă e poșeta unei doamne, rucsacul unui student sau lucrurile adunate într-o viață de vreun vagabond. Cele mai multe magazine se închiseseră de frica hoților, cu excepția KaDeWe, care se încăpățânase să rămână deschis, iar a doua zi raportase numeroase produse lipsă din inventar, majoritatea aflate pe rafturile de la intrarea principală – mănuși, cosmetice, parfumuri, umbrele. După spusele vânzătoarelor, ceața urcase odată cu scările rulante și se întinsese pe fiecare nivel, îmbibând hainele și fisurând umerașele de lemn, în timp ce la Staatsbibliothek, bibliotecarul-șef avusese prezența de spirit să izoleze rafturile de cărți cu folii de plastic și lansase un apel urgent către toți bibliotecarii din țară să procedeze la fel. Paznicii și curatorii muzeelor alergaseră să ia măsuri asemănătoare și, din fericire, cele mai multe opere de artă din oraș fuseseră salvate, cu excepția câtorva instalații de artă conceptuală de la galeriile din Mitte, care, oricum, nu contau, fiindcă puteau fi reproduse ușor.

Au existat nenumărate relatări despre oameni care s-au izbit de pereți și și-au julit nasurile și frunțile, și despre alții care s-au lovit unii de alții pe stradă, atât de puternic, încât au căzut. Unii au fost mușcați de câini, pe ale căror cozi au călcat fără voie, mai ales în cartiere precum Friedrichshain, unde numărul câinilor care stăteau în fața cafenelelor era egal cu numărul clienților aflați înăuntru.

Fusese o zi plină de evenimente și pentru prostituatele din Oranienburger Straße. Cu corsetele lor care sfidau respirația și cu cizmele înalte până la coapse, primiseră multă atenție, deși nu făcuseră cine știe ce profit, întrucât majoritatea clienților dispăruseră fără să plătească. Femeile fuseseră pipăite de tot soiul de bărbați, în special de cei care în mod normal n-ar fi avut curajul

să le abordeze, dar care, nerăbdători să beneficieze la maxim de acest văl protector, puseseră mâna cu frenezie de satir pe orice formă de femeie. Și femei care nu făceau parte din breaslă fuseseră mângâiate pe sâni și pe fund de către străinii aflați în trecere, iar unele, se pare, au visat după aceea că se reîntâlniseră cu cei care le pipăiseră.

Una peste alta, fusese o zi excepțională.

Nu știam ce să-i duc, nu credeam că-i plac florile tăiate, așa c-am cumpărat două cărți de poezie, de Georg Trakl și Zbigniew Herbert, și o cutie cu praline; cadouri nepotrivite de dus la spital, probabil, dar n-am avut alte idei.

El stătea întins, fără carapacea sa, sau mai degrabă prins în alt tip de carapace, una albă, dură și grea. Mulajul de ghips îi acoperea o mare parte a trupului, cel puțin jumătate, din câte mi-am dat seama, deși era greu de zis, întrucât mare parte se afla sub o pătură de poliester. Două coaste rupte și un braț cu fracturi multiple, plus hemoragii interne grave erau detaliile pe care mi le spusese medicul la telefon. Avusese noroc că nu fusese ceva mai grav.

Am crezut că doarme, fiindcă stătea cu ochii închiși și avea sprâncenele inerte, însă de-ndată ce-am tras scaunul, pleoapele i s-au deschis.

— Dumneavoastră sunteți? Glasul îi slăbise, șuvița de păr din față atârna fără vlagă.

— Da, Doktor Weiss.

— De ce-a durat atât?

— N-am avut voie să vă vizitez la terapie intensivă.

Camera lui Weiss era chiar în fața lifturilor și, din locul în care stăteam, auzeam deschiderea și închiderea constantă a ușilor, precum și piuitul puternic și exasperant produs de fiecare dată când liftul oprea la acel etaj.

— Cât am stat acolo?

— Patru zile.

— Și ce zi e azi?

— Vineri.

— Nu-mi spune nimic...

Weiss s-a sprijinit pe un vraf de perne, ca şi cum toată greutatea trecutului s-ar fi adunat pe şalele lui. M-a cercetat preţ de un minut, apoi s-a întors cu faţa la fereastră, pe care se vedea un panou mare, de culoarea gumei de mestecat roz, pe care se făcea reclamă unei companii de telefonie mobilă.

— Am avut multe vise în zilele astea care-au trecut, vis după vis după vis. Nu ştiu cum de-a fost în stare creierul meu să cearnă atât de multe imagini.

— Despre ce erau?

Mi-a ignorat întrebarea.

— Spuneţi-mi, câţi au fost în ziua aia în Marzahn? Patru, şase, opt?

— Cred că erau doi.

— Doar doi?

— Da.

— Şi Jonas a venit să ne salveze?

— Nu, norii ne-au salvat.

O asistentă a intrat în rezervă şi i-a luat temperatura, care revenise la normal. Au discutat despre cină. Fără ardei şi fără morcovi, a cerut el, iar ouă doar dacă erau bine fierte. Asistenta a dat din cap aprobator la tot ce-i spusese el, i-a aranjat pernele sub cap şi a părăsit camera.

— Norii... ce nori?

— Norii care-au coborât să ne-ajute.

M-a privit fără să rostească o vorbă, dar am recunoscut expresia de politeţe sarcastică. Nu-mi venea să-i explic. Era un moment potrivit să scot cadourile. Avea deja volumul de Trakl, ediţie mai veche, desigur, dar a zis că voia să-l citească pe Herbert. În ceea ce priveşte pralinele, avea să-ncerce una mai târziu, deşi nu voia să mănânce dulciuri.

— Aşadar, plecaţi din Berlin, a spus el, după ce cărţile şi cutia de bomboane nedeschisă au fost cercetate şi puse pe noptieră.

— Da.

— O să vă simţim lipsa, şi eu, şi Murci, dar vă-nţeleg decizia.

— Mă gândeam de ceva timp la asta. Nu este doar din pricina a ce s-a-ntâmplat sâmbăta trecută.

— Sigur că nu. Niciodată n-are legătură cu un singur eveniment, ci mai degrabă cu o succesiune de evenimente mult mai mici, toate secundele şi minutele şi ceasurile acelea încărcate, care duc la un moment decisiv... Jonas are grijă de Murci, nu-i aşa?

— Da. Îl scoate la plimbare şi spune că-i merge bine.

— V-aţi luat deja bilet de avion?

— Părinţii mei l-au rezervat direct din Mexic.

Niciunul dintre noi n-a mai spus nimic preţ de câteva minute. Weiss s-a mai uitat pe fereastră de câteva ori şi a recitit coperta volumului de Trakl. L-am studiat când nu era atent, uimită încă o dată de acest melc bătrân rămas fără casa din spate, acest istoric decrepit smuls din universul său, agăţat de-un cârlig, într-un pat de spital, îmbrăcat cu un halat bleumarin de spital, insipid, în locul halatului său violet. Pauzele din conversaţie nu apăreau din cauză că nu exista nimic de spus, ci mai degrabă pentru că existau prea multe şi pur şi simplu nu ştiam de unde să-ncep, iar în timpul fiecărei pauze auzeam uşile liftului deschizându-se şi închizându-se, pe măsură ce pacienţii mai norocoşi erau externaţi sau alţi vizitatori veneau cu ciocolată şi flori. Erau încă atât de multe lucruri pe care doream să le aflu despre Doktor Weiss şi aveam impresia că erau atât de multe pe care el încă nu le ştia despre mine, atât de multe lucruri pe care voiam să le clarific şi atât de multe îndoieli pe care încă le-aveam cu privire la viaţa lui. De fapt, aveam senzaţia că nu mă cunoaşte deloc şi că n-o să fie timp suficient să-i spun tot. Nu va afla niciodată, de pildă, de aversiunea mea faţă de lumina artificială sau de experienţele mele cu Jonas Krantz sau cu alţi berlinezi, de groaza pe care mi-o pricinuiau duminicile, deşi mă încăpăţânam să le petrec singură, şi cum fiecare soare de duminică aducea cu el întrebarea cu ce o să-mi umplu orele, şi de toate celelalte mici tabieturi din viaţa mea care se repetau până la exasperare, dar care, ce-i drept, se mai răriseră, pierzându-şi din importanţă datorită slujbei mele de scrib. Şi, pe lângă toate lucrurile pe care doream să i le spun despre viaţa mea, mai aveam să-i adresez o întrebare arzătoare.

Când istoricul a început să-nchidă ochii cu o frecvență mai mare și am simțit că întâlnirea noastră era pe cale să se sfârșească, am tras aer în piept și-am profitat de turnura pe care a luat-o conversația pentru a i-o adresa:

— Doktor Weiss, am început eu, încercând să par cât mai respectuoasă cu putință, mă întrebam... Sper să nu sune prea bizar, dar aveți, din întâmplare, o pelerină roșie? Și cumva ați călătorit într-o noapte, pe la miezul nopții, cu un tramvai din Alexanderplatz, îmbrăcat cu o fustă neagră și cu această pelerină roșie?

S-a uitat la mine și a închis ochii.

— Îmi pare rău, probabil că n-ar fi trebuit să vă-ntreb, am continuat, retrăgându-mi întrebarea pe jumătate, dar sperând, din toată inima, să primesc un răspuns.

— Sunt obosit, e ora de culcare, a spus el, cu ochii în continuare închiși, dar o să vă mai văd înainte să plecați?

— Zborul e peste patru zile.

— Atunci mai veniți o dată, să ne luăm la revedere, bine? Mi-ar plăcea foarte mult. Putem continua atunci conversația, a adăugat, fără să-mi promită nimic. A ridicat brațul stâng, cel fără ghips, la câțiva centimetri de pat. M-am aplecat iute în față și l-am luat de mână, presupunând că asta-i era dorința. Mi-a strâns mâna, obosit și lipsit de vlagă, apoi a lăsat-o să-i cadă, aidoma unei marionete cu corzile tăiate.

Dac-aș putea să-i iau un interviu lui Murci, mă gândeam eu în timp ce așteptam liftul, dac-aș putea să-l întreb pe acel animal totemic dacă *într-adevăr* Weiss a fost în tramvai și dacă da, ce făcea el acolo, mai exact, și cum anume își petrecea zilele când nu vorbea la dictafon și, de asemenea, ce se întâmplase în popicăria Gestapoului, în noaptea aceea, dacă într-adevăr intrasem în Hadesul german sau doar într-un ungher mic și rătăcit din Mictlan, căci tot aveam senzația că acel cățel deținea răspunsurile la multe întrebări și că soluția era să-i deschid fălcile și să smulg răspunsurile dintre ele.

Dac-aș putea să-l intervievez pe Murci, m-am gândit iarăși, când, după câteva zile, am ajuns din nou la spital, unde-am aflat că Weiss făcuse o infecție și fusese mutat din nou la terapie

intensivă, deși de data aceasta medicul nu era *prea* îngrijorat, ci doar precaut, dar suficient de precaut încât să nu mă lase să intru, chiar și când i-am spus că era ultima mea zi în Berlin și că nu puteam pleca fără să-mi iau rămas-bun de la cel care fusese angajatorul meu. Dar nu, a fost de neclintit, rugămințile mele nu l-au mișcat și nu mi-a dat voie să intru, era un risc prea mare, a zis el, bătând cu pixul în foile din mână și făcând un zgomot la fel de impertinent precum cuvintele pe care le rostea, un risc prea mare, a repetat, mai ales cu tinerii, care se expun la tot felul de bacterii și nu poți ști ce poartă cu ei.

Nu l-am mai văzut niciodată pe Weiss, deși, într-un fel, ultima noastră întâlnire a fost un rămas-bun și nu-mi puteam dori cu-adevărat mai mult, în plus, nu eram sigură cât de mult ar fi trebuit să-i povestesc despre incidentul din Marzahn sau dacă era cazul să-i spun de cele patru ceasuri petrecute cu niște *Kriminalpolizei*, căutând prin baza lor de date, cercetând sute de fotografii ale unor delincvenți tineri și huligani fasciști, deși nu exista *nicio garanție*, au ținut să-mi amintească polițiștii, că acești bătăuși erau clar fasciști, spuseseră chiar că *nu exista nicio garanție că aveau orientări fasciste*. De asemenea, nu era nevoie să-i spun lui Weiss despre durerea de cap acută pe care o căpătasem după ce se terminase întrevederea cu acei *Kriminalpolizei*, și cum, nopți la rând după aceea, eram ținută trează de chipurile pe care le văzusem, cum inima aproape că mi-a sărit din piept în noaptea-n care un bețiv a sunat la soneria mea la ora patru și douăzeci și cinci de minute dimineața și, deși în adâncul sufletului știam că e doar un bețiv rătăcit într-o noapte de sâmbătă, tot mi-era teamă că agresorii noștri săriseră în S-Bahn și veniseră în Prenzlauer Berg ca să se mai distreze o dată cu mexicanca aia cu deschizătura ei caldă, deși, desigur, era imposibil să știe unde locuiesc. N-am apucat să-i spun nici despre *Kriminalpolizei*, cum unul dintre ei părea un școlar mare, cu chipul adormit, și cum celălalt era un blond arătos cu ochii verzi, care mesteca gumă plescăind printre întrebări, și glumea pe seama „colegului celui nou“, școlarul mare, care încă nu se orienta în clădire și tot cotea greșit. Nu i-am spus lui Weiss

nimic din toate astea, deşi, fără-ndoială, avea să fie şi el chemat la secţia de poliţie.

La urma urmei, cine dorea să discute despre incident, despre cum e să vezi destrămându-se micul tău univers şi tot ce ceea ce-nseamnă el, ca şi cum ţi-ar fi fost injectată o boală ce începe să te descompună, indiferent cât de mult ai încerca să i te împotriveşti cu puterea raţiunii, să-ţi vezi echilibrul pe care l-ai câştigat în oraş distrus de la un moment la altul; cine avea nevoie să discute despre toate astea?

Una peste alta, am avut noroc, şi eu, şi Weiss, spre deosebire de florarul de nouăzeci şi patru de ani din Mexic, de care mi-am amintit brusc, jefuit într-o duminică dimineaţă la piaţa de gros unde se dusese, la ora şase, să cumpere flori şi care murise din cauza rănilor la cap, un bărbat cu optsprezece nepoţi şi o mână de demnitate, trântit la pământ pentru câţiva pesos. Măcar Weiss supravieţuise bătăii sau ce-i făcuse golanul cu gâtul gros, căci nu vom şti niciodată; medicii reuşiseră să-i oprească hemoragia internă, iar în ceea ce priveşte oasele fracturate, la vârsta respectivă nu era un lucru minor, însă părea c-o să scape şi din încercarea asta, chiar şi cu noua infecţie pe care-o căpătase. În plus, îl avea şi pe Jonas, care-şi luase angajamentul să aibă grijă de el după ce istoricul avea să se-ntoarcă acasă.

După ce te hotărăști să pleci dintr-un oraș, vezi orașul respectiv cu totul altfel. Cele mai simple gesturi, pe care le-ai repetat de sute de ori, poate chiar de mai mult de-o mie de ori, capătă altă semnificație, de vreme ce fiecare dată poate fi și ultima: ultima dată când cumperi pâine de la brutărie, ultima dată când mergi pe Linia 2 a U-Bahn-ului, ultima dată când îți duci ghetele la cizmar, ultima dată când te duci la chioșcul de ziare ca să cumperi un abonament pentru transportul în comun sau un pachet de gumă. Mi-am dat seama că existau atât de multe lucruri sau oameni care aveau să-mi lipsească, chiar și cei pe care nu-i văzusem de ceva vreme, ca de pildă gărzile cu chipurile împietrite de la muzee, din zilele în care le vizitam încă, puștii interesanți care scotoceau prin târgurile de vechituri în căutarea unui sfânt graal *vintage*, femeile severe de la bancă și de la oficiul poștal, cu coafurile lor din anii '80, toneta cu înghețată din Stargarder Straße, unde era mereu coadă, chiar și iarna, punctualitatea nemțească, din pricina căreia pierdeai autobuzul dacă ajungeai cu câteva secunde mai târziu în stație, dar datorită căreia ajungeai la timp la întâlniri, și, desigur, vocea crainicului din S-Bahn care anunța stațiile și Alexanderplatz, cu chipul său într-o permanentă schimbare și tramvaiele galbene, dormitând sau în mișcare.

La fel, străzile capătă o strălucire nouă, ca și cum le-ai descoperi pentru prima dată, în special strada mea, unde am început să observ tot felul de lucruri pe care le trecusem cu vederea înainte, cum ar fi modul în care coroanele a doi copaci din colț păreau să se împletească, graffitiul de pe stâlpul cu becul ars și draperiile albastre cu stele galbene, brodate, agățate la fereastra de la

etajul al doilea al casei aflate la două numere mai jos. Locuisem în apartament doar jumătate de an, dar acum, că plecam din el, ajunsese să întruchipeze fiecare locuință în care trăisem la Berlin, fiecare dintre ele păstrătoare de reverii, melancolie și speranțe deșarte, o mică grotă de solitudine de care fugeam sau în care mă retrăgeam, în funcție de starea sufletească în care mă aflam.

Iar în mijlocul tuturor acestor lucruri, mi se părea că orașul mă trădase, că în clipa în care am dat preavizul și mi-am luat biletul către Mexic, Berlinul i-a întors spatele unui fost locuitor. Chiar și oamenii cu care mă intersectam pe stradă îmi păreau mai duri în atitudine, ca și cum nu-i mai interesa să fie politicoși cu mine, din moment ce în curând aveam să plec, sau îmi reproșau în mod agresiv că mă hotărâsem să plec, când ei rămâneau acolo și se mândreau cu asta; aproape că-mi venea să-l iau de guler pe șoferul nerăbdător de pe autobuz și să-i zic, uite ce e, nu sunt de-aici, și-așa mi-am dat cinci ani din viață pentru țara asta și acum sunt gata să mă-ntorc în țara mea, cu propria ei grămadă de probleme.

Totodată mi-am dat seama că aveam mai multă răbdare pentru unele lucruri, acum, că știam că-n scurt timp nu va mai trebui să am de-a face cu ele, dar eram mai puțin răbdătoare cu altele. Acum chiar puteam să dau frâu liber sentimentelor și să-mi afișez iritarea pe care-o înăbușisem în tot timpul ăsta, așa că atunci când o individă a-nșfăcat ultimul căruț de la supermarket, am urlat la ea, iar când Felix, contabilul, vecinul meu de deasupra, a ascultat Scorpions la ora patru dimineața, n-am mai stat pe gânduri și i-am bătut la ușă, să-l pun la punct, ba chiar m-am uitat peste umărul lui la conturul întunecat de pe perete, pe care, dintr-un motiv inexplicabil, încă nu-l acoperise. Toată timiditatea și inhibiția pe care le simțisem în anii berlinezi dispăruseră, iar în ultimele săptămâni și zile germana mea vorbită a fost mai cursivă ca niciodată, realizând că sunt fermă așa cum nu îndrăznisem până atunci, un ultim strigăt de luptă înainte să mă-ntorc în Lumea Nouă.

Uneori simțeam un val imens de ușurare, iar în alte momente un început de nostalgie, știind că-n curând toate astea vor aparține fără nicio amânare trecutului, unei etape din viața mea,

„anilor berlinezi" poate, și că, după ce voi ajunge în Mexic și voi reuși să-mi reiau existența acolo, nu mă va mai trage inima să mă-ntorc, singurul chip de-a merge mai departe fiind cenzurarea nostalgiilor, îndeosebi pentru trecutul recent, care va încerca mereu să mă revendice.

L-am văzut pe Jonas Krantz pentru a șasea și ultima oară, la aeroport. De data asta mi-a părut bine să-l văd, ba chiar l-am sărutat pe buze, conștientă că pericolul ca lucrurile să se-ncingă era minim, odată ce mă urcam în avion. După ce-am predat cele două geamantane și cutia cu cărți, am avut timp pentru o cafea, așa că am găsit o cafenea și ne-am așezat. Jonas a promis că va continua să aibă grijă de Murci până când Doktor Weiss avea să fie externat. Eu i-am promis că-i voi scrie din Mexic. El a promis c-o să-mi recupereze garanția de la proprietari și că se va asigura că n-or să mă taxeze pentru găurile din perete, pentru fisurile din dușumea, pentru aerul închis sau pentru celelalte lucruri pe care le vor verifica. I-am lăsat mașinăria mea de sunete, în speranța că-l va ajuta în lupta împotriva insomniei. Și, în cele din urmă, am vorbit despre subiectul arzător pe care-l discutaserăm deja la nesfârșit la telefon, Jonas susținând că nu văzuse ceața și nici nu auzise despre ea mai târziu, în timp ce eu îl asiguram, iar și iar, de existența acelui gest extraordinar al naturii, care pusese stăpânire pe citadelă. Apoi am discutat despre incidentul de dinainte de ceață, Jonas amintindu-mi cum ar fi putut fi evitat totul dacă l-am fi lăsat să ne conducă în stația de taxiuri sau dacă, pur și simplu, am fi așteptat taxiul jumătate de oră, deși știam amândoi că nu mai avea niciun rost să vorbim de ce ar fi putut să fie.

— Ei bine, după cum se spune: „Mücke die einen Löwen gestochen hat, fängt sich in einer Spinwebe."

— Adică?

— „Țânțarul care înțeapă leul se prinde în plasa păianjenului." Am auzit la vecinii mei, azi-dimineață, că tipii care v-au atacat au fost bătuți de un grup de derbedei din Friedrichshain. Se spune c-a fost o încăierare zdravănă, iar unul dintre ei este la spital, în comă.

La poartă ne-am sărutat din nou, o ultimă apăsare a buzelor înainte ca drumurile noastre să se despartă pentru totdeauna, iar eu am avut o imagine vagă, doar vagă, a plecării mele din Mexic, cu cinci ani în urmă, a îmbrățișărilor lipsite de vlagă ale fraților și-a celor înlăcrimate ale mamei, gândindu-mă că în mai puțin de douăzeci și patru de ore aveam să reluăm acea scenă, dar în sens invers, frații regretând întoarcerea mea, mama încântată să mă aibă înapoi, deși probabil că nu-i mai păsa nimănui cu adevărat și nu voi avea nicio petrecere de bun venit, nici măcar una micuță, și, înainte să mă dezmeticesc, într-o săptămână sau două, o să reintru în configurația triunghiulară casă-prăvălie-salon, deși acum, că frații părăsiseră cuibul, mama îmi promisese că voi avea camera mea, fostul dormitor al fraților mei, pentru că era mai mare, și voi avea acces nelimitat la mașină, în cazul în care voi învăța vreodată să conduc.

Locul de lângă mine era liber, un lucru foarte bun, de altfel, fiindcă n-avea să-mi tulbure nimeni gândurile. Avionul a huruit pe pistă, s-a ridicat în aer și a-nceput să urce din ce în ce mai sus; distanța dintre mine și acest oraș mohorât pe care l-am iubit și l-am urât în egală măsură, sau, mai bine zis, în legătură cu care n-am știut niciodată *ce* simt, creștea văzând cu ochii. Dedesubt, pe când avionul s-a înclinat spre dreapta, am zărit sfera metalică a turnului de televiziune strălucind în bătaia soarelui, afirmându-și dominația peste frumosul Est, și, dacă nu cumva ochii-mi jucau feste, am văzut, doar fugitiv, o siluetă luminoasă vizavi de Alexanderplatz, o pată de culoare chiar lângă bancomatele Deutsche Bank, deși se prea poate să fi fost doar un steag, un stâlp sau alt obiect vertical demn de atenție, un reper citadin pierdut pentru mine, așa cum aveau să fie multe alte priveliști oferite de ferestrele trenului sau ale S-Bahn-ului, dar nu era momentul să-ncep să mă gândesc acum la ele.

Înainte s-ajungem la altitudinea de zbor, avionul a trecut printr-un strat gros de nori și, preț de câteva secunde, pe fereastră nu s-a văzut decât alb, iar mie mi-a fost imposibil să nu simt, în timp ce străpungeam peisajul efemer care se subția, se-mprăștia și se întindea într-o mie de direcții imposibil de cuprins pe-o hartă, că această clipă a fost pregătită special pentru mine, un fel de requiem atmosferic ținut în onoarea orașului pe care-l lăsam în urmă, și, în cele din urmă, după câteva clipe, în timp ce însoțitoarea de bord de la Lufthansa înainta pe culoar cu căruciorul cu băuturi, mi-am dat seama că nu mai există nicio diferență între nori, umbre și alte fenomene care prind formă grație imaginației umane.

Mulțumiri

Doresc să-i mulțumesc extraordinarului meu agent literar, Anna Stein, precum și zânei mele bune, Irene Skolnick. Și, bineînțeles, editorului meu, înțeleapta și minunata Lauren Wein, al cărei entuziasm a făcut ca această carte să vadă lumina tiparului. Le sunt îndatorată, de asemenea, acelor prieteni foarte dragi din toată lumea, ale căror păreri pline de inspirație și/sau încredere vie de-a lungul anilor au fost neprețuite. Știți voi despre cine vorbesc. În final, doresc să mulțumesc familiei mele: părinților mei, Betty și Homero, și surorii mele Eva, geamăna mea astrală.